

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1086.

CHICAGO, ILL., 5. JULIJA, (JULY 5,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Poboji v jugoslovanski skupščini.
Zmaga nacionalistov na Kitajskem.
Čemu angleška priloga?
Ali je združništvo delavstvu potrebno (Jos. F. Durn).

Kdo bo bodoči predsednik Zedinjenih držav.
Francoska revolucija (Ramsay MacDonald).
Fraternalizem in J. S. K. J.
Justica, ki se pusti ukaniti, ako imaš dolarje.
Delavske stranke, ki so izven internacional.
Dodatek k argumentom nasprotnikov evolucije: J. M. Trunkovi argumenti (Ivan Molek).

Francoska revolucija (Ramsay MacDonald).
Chicago hoče več policajev.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

"Socialisti iz starega kraja" (Collinwood).
Agitacija za soc. stranko in drugo (Bridgeport).

Volilna kampanja in mi (Cleveland).
Zapisnik druge konference izobraževalne akcije za centralno Penno.

Angleški izobraževalni in dramski odsek kluba št. 1.

Dvajsetletnica zveze kansaških društev SNPJ.

Tudi farmarji se pridružujejo k J. S. Z.

Lawrenška konferenca J. S. Z.

Iz upravnništva.

Priredbe klubov J. S. Z.

RAZNO.

Soproga sodruga Vrhovnika na Universalu umrla.

Kdo je kdo v angleški prilogi.
Peruškove slike na Elyju, Minn.
Vičipci.

ENGLISH SECTION

A. F. of L. Political Demands.

Just a Reflection.

The World in Process of Centralization.

The Way to Power.

Liberty, the Press and Some Universities.

With Your Help.

The Smile Behind the Clouds.

Norman Thomas and James H. Maurer.

A Call to Youth.

It Can Be Done.

What We Need is Training.

On Translations, by Louis Adamic.

Dou You See Anything?

All Lost Angels End Up in Paradise.

Progress is Progress.

Herbie Hoover's Hokum.

Colleges Queried in Censorship.

What Should You Read?

I'm Aiming to Be a Staunch Socialist.

Fifty-Fifty.

Pioneers' Picnic.

ZAPISNIK VII. ZBORA J. S. Z.

je priobčen v tej izdaji.

English Section on Page 14

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtrek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vsa leta (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

Čemu so zapisniki

V TEJ ŠTEVILKI je več gradiva, kot pa ga je bilo v prvomajski, in to radi zapisnika, ki je priobčen v drobnem tisku, in pa, ker je manj oglasov. Zapisnike priobčujemo z namenom, da jih ljudje čitajo. Drugače bi bilo škoda prostora in stroški z njim bi bili nepotrebni.

Na naših zborih se ne razpravlja samo o zadevah, ki se tičejo le članstva JSZ., pač pa največ o stvareh, ki so važne za vse delavstvo. Npr., razprava o "Proletarcu" bo zanimala vse čitatelje tega lista. Vsakdo bo dobil sliko, kakšen je bil sentiment zbora z ozirom na taktiko "Proletarca" in drugem. Zanimalo vas bo, da je prišel na zbor nekdo ter sporočil, da smo premalo tolerantni in je priporočal, da moramo biti v interesu zveze v bodoče bolj strpljivi. V mislih je imel list ter klub št. 1. Več pove zapisnik.

Zanimivo je za članstvo JSZ. poročilo tajnika. Premogarje bo zanimala resolucija "Premogarji in J.S.Z.", ki je poleg drugih v tem zapisniku. Kdor se interesira za delo med mladino, in sodrugi bi se morali vsi, bo prečital referat katerega je imel Joško Radel ml. Ima tudi članek v angleškem delu. Sprejeti sta bili z ozirom na naše aktivnosti med mladino dve resoluciji.

JSZ. ima velike naloge. Ena teh je skrbeti, da se čimprej obnovi močna hrvatsko-srbska sekcija. O tem problemu sta referirala Kokotovich in Maslach. Sprejeta je bila resolucija "Za zgraditev hrvatske srbske sekcije". Navzoč je bil tudi predstavnik Jugoslovanskega Prosvjetnog Saveza, ki je povedal svoje mnenje. Veliko se nam predbaciva, da se "zaletavamo" v podporne organizacije, ali da jih hočemo osvojiti. O našem stališču govori resolucija "J.S.Z. in jugoslovanske podporne organizacije". Kar se tiče naše agitacije med ženstvom, jo je veliko premalo. Zborova navodila so zapopadana v resoluciji "Ženstvo in socialistično gibanje". Včasih se kdo potoži, da zametavamo razumnike. Mi jih vabimo v naš krog. Več pove resolucija "Apel na izobražence za sodelovanje".

Ta številka "Proletarca", kot vsaka druga, je vredna, da jo prečitate od kraja do konca. Opozorite nanjo tudi druge.

PROLETAREC

Glasiló Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1086.

CHICAGO, ILL., 5. JULIJA, (JULY 5,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PRETEPI V PARLAMENTIH

Poboji v jugoslovanski skupščini.

PRETEPI V PARLAMENTIH niso ničesar izrednega. V nekaterih evropskih so takorekoč običaj. V drugih se dogode od časa do časa. Celo v ameriškem kongresu, kjer sta zastopani samo dve stranki, pride včasih do tolikšnega razburjenja, ali do zmerjanja, da začne ta ali oni polagati pesti po nasprotniku. Nedavno so se nekateri poslanci stopili v nemškem državnem zboru. Komunistični so zmerjali, nacionalisti so vpili nazaj, v nekatere glave je zašla vročina, in tepež je bil v teku. Ene mu poslancu so izbili oko, drugi, ki so se zapletli v metež, so prišli ven z manjšimi poškodbami.

To pa, kar se je dogodilo dne 20. junija v jugoslovanski skupščini, je redkost, ki v novejši zgodovini nima primere. Kot mnogokrat, je prišlo do zmerjanja, predbacivanja in psovka med poslanci opozicije in vladnimi pristaši. Črnogorski poslanec, član vladne koalicije, Puniša Račić je potegnil revolver, tekkel po zborovalni dvorani do ospredja, kjer je govoril Štefan Radić in nameril cev nanj. Radićev nečak Pavle Radić je stopil predenj, da ga ubrani; padel je smrtno zadet. Na njegovo mesto je skočil hrvatski književnik dr. Basariček, in dogodilo se mu je isto. V bran svojemu voditelju Radiću so priskočili še poslanci Pernar, Grandja in Jelašić, ki so padli vsi trije ranjeni. Končno je oddal strel tudi v Stjepana Radića. Dva poslanca sta obležala mrtva, štirje ranjeni — vsi člani hrvatske seljačke stranke. Morilca niso takoj aretirali, ker ga je varovala poslanska imuniteta. Izdano je bilo posebno zaporno povelje, nakar se je sam predal notranjemu ministru dr. Korošcu, ki pa ga ni hotel sprejeti, pač pa ga izročil orožnikom. Tako je končalo eno poglavje tragedije. Poročila v listih so bila sicer konfuзна, navajala so različne vzroke, ampak dejanje se je res dogodilo in Jugoslavija se je vsled njega v očeh zunanjega sveta pomaknila še bolj v balkanizem. Ni izključeno, da se ne bi mogel dobiti kak Puniša Račić tudi v kakem drugem parlamentu. Slab, vročerkven, neodgovoren posameznik ni še merilo za vred-

nost zbornice poedine dežele. Ampak v Jugoslaviji je Puniša Račić le rezultat nezdravih političnih razmer v državi, ki imajo svoj odsev posebno v skupščini.

Ko je vlada naznanila, da se je odločila ratificirati nettunski dogovor z Italijo, je opozicija v boju proti nji to izrabila. Nastale so demonstracije, napetost se je dvigala in je dobila višek v streljanju na vodilnega poslanca opozicije. V izgredivih je bilo storjene precej škode, nekaj oseb je bilo v boju s policijo in orožniki ubitih ali ranjenih, po umoru poslanca pa so se ponovili izgredivi v Zagrebu proti Srbom, odnosno "srbskemu" režimu, in ker oblasti hočejo "mir in red", so zopet rabile orožje in je zopet tekla kri.

Nettunski dogovor ki sta ga že dolgo tega sprejeli jugoslovanska ter italijanska vlada, ni v prilog Jugoslaviji, pač pa Italiji. Jugoslovanska zbornica ga ni še ratificirala. Ker pa Jugoslavija ne odločuje sama o svojih zadevah, se mora pokoravati "pritiskom". Rabi posojilo in obljubili so ga ji v Londonu, pod pogojem, da potrdi nettunsko pogodbo. Drugi pritisk prihaja iz Italije. In tako se je vlada odločila, da predloži vprašanje ratificiranja zbornici. Stranke, ki niso v vladi, so dvignile vik in krik. Pomagale so ustvariti razpoko, ki je dovedlo do izgrediv, do pobojev in v krizo. Odgovorne za tako stanje so vse vodilne jugoslovanske stranke.

Nettunska pogodba je bila sestavljena v pravilu, da močni diktira slabejšemu. Za Jugoslavijo torej ni dobra. Toda mar je opozicija res proti nji radi pogodbe, ali je proti nji zato, ker ni v vladi? To je vprašanje o katerem bi moralo ljudstvo v Jugoslaviji več misliti. Slovenska ljudska stranka npr. je zastopana v vladi, katera se je odločila za ratificiranje pogodbe. Slovenske dežele nimajo interesa, da bi pomagale utrjevati Mussolinijevo Italijo. Ali slovenski poslanci bi vendarle glasovali za pogodbo, ker je njihova stranka v vladi. Če pa bi bila v opoziciji, tedaj bi ona počela natančno isto kar so počele v tem slučaju druge opozicional-

ne stranke. Slabost takih strank je torej v njihovi neodkritosrčnosti.

Za napete odnose med Hrvati in Srbi so krivi oboji. Srbi zato, ker hočejo dominirati, Hrvatje, ker niso znali in niso hoteli biti ne diplomatje, ne praktični. Vodstvo naroda so poverili Štefanu Radiću. In ta Radić je po ustanovitvi Jugoslavije sklenil, da njegovih petdeset poslancev ne gre v skupščino, dokler Hrvatska ne postane avtonomna. Pašić je medtem skoro nemoteno gradil "srbsko hegemonijo" nad Jugoslavijo. In ko se je Radić končno odločil, da se bojkotiranje skupščine Hrvatoma ni izplačalo, je prišel v Beograd, toda ne s taktiko kakršne se bi poslužila vsaka zrela stranka, ampak v vlogi brezobzirnega kritiziranja. Ker je v interesu samostalne Hrvatske Radić precej mešetaril po evropskih glavnih mestih in tudi v Rusiji, je imel Pašić proti njemu še lažje stališče. Ti odnosi neprisrčnosti, če ne rečemo sovražnosti, med Hrvati in Srbi so bili v kvar državi kot celoti in posledice se bodo poznale še dolgo potem ko je ne bo več v ospredju.

Jugoslavija se ponaša z armado, ki je za svojo velikost najboljša na svetu. Tako trdijo oni, ki se razumejo na take stvari. Ampak samo armada ne zadostuje. Ne bo ji prinesla blagostanja, ne ugleda v svetu. Jugoslavija potrebuje več zrelih ljudi, ki bi jo znali voditi, ki bi znali izrabiti njene prirodne zaklade ter druga bogastva v prid ljudskega blagostanja. Potrebuje več in boljše šolstvo, potrebuje manj in boljše stranke, ter veliko boljše diplomacijo. Potrebuje za zdrav razvoj močno, odgovorno socialistično gibanje — in za vse to je potreben narod, ki ne bo sledil demagogom, ne šovinističnim geslom, ne hujskanjem, ampak narod ki bo delal v namenu, da se dvigne gospodarsko in kulturno.

Kdo bo bodoči predsednik Zedinjenih držav?

Demokratje pravijo, da demokrat. Prememba se jim zdi potrebna radi služb, ki bi jih radi demokratje, in pa radi navade.

Republikanci zatrjujejo, da bo bodoči predsednik republikanec, ker zahteva tako interes Zedinjenih držav, ker je to v interesu dela in kapitala.

Republikanski farmarji žele predsednika, ki jim bi bil naklonjen, ki bi jim pomagal iz gospodarskih neprilik. Katoličani žele, da postane enkrat ameriški predsednik človek njihove konfesije, protestantje pa so mnenja, da bi to pomenilo podložnost predsednika Rimu in so za protestanta. In tako dalje.

Bodoči ameriški predsednik bo reprezentant interesov, ki posedujejo bogastva te dežele in odločujejo o njeni usodi. Zastopal bo zunanjo in notranjo politiko, kot jo predstavlja ame-

riška nevidna vlada, pa naj bo republikanec ali demokrat, katoličan ali protestant.

Le kadar zmaga stranka socialističnega programa, bo politika vlade spremenjena in nevidna vlada izgubi svojo veljavo. Ljudstvo bi prišlo do moči, ker bi res dobilo vladno iz ljudstva za ljudstvo. Ni še doseglo te stopnje, a se k nji pomika. Dokaz je, da se v kapitalističnih strankah bolj in bolj pojavljajo namišljeni in odkriti radikalc, in da v volilnih kampanjah zelo napadajo privatne interese in privilegije. Res, da delajo to v glavnem samo kadar agitirajo za izvolitev, ampak polagoma bo ljudstvo spoznalo slepilo ter izvolilo take kandidate, ki ne bodo imeli krink.

Lawrenška konferenca

Na konferenci JSZ. za zapadno Pennsylvanijo, ki se je vršila v nedeljo 24. junija v naselbini Lawrence v novem društvenem domu, je bilo zastopanih s svojimi delegati sedem klubov in šest društev Izobraževalne akcije; poleg teh je bilo prisotnih več gostov. Predsedoval je John Kvartich, za zapisnikarja pa je bil Paul Posega.

Poročila zastopnikov so se nanašala večinoma na žalostno situacijo v stavkovnih okrožjih, radi katere je naše organizatorično ter tudi agitacijsko delo skoro popolnoma onemogočeno. — Za socialističnega predsedniškega elektora v Washington Co. je konferenca izvolila John Terčelja.

Konferenčni odbor ostane isti kot dosedaj. Prihodnja konferenca bo na Syganu. Več bo razvidno iz zapisnika. — Victor Vodišek.

Perušкова slika "Bible and Fruit" bo razstavljena na Elyju.

V Magazine of the Art World, ki ga izdaja Chicago Evening Post, je bila dne 26. junija priobčena Peruškova slika "Bible and Fruit". List ob enem omenja, da bo mnogo njegovih slik razstavljenih od 26. julija do prvih dni avgusta v Community Center, Ely, Minn. Na razstavi bo kakih šestdeset slik. Ob tej priliki se bo nahajal na Elyju tudi stvaritelj teh slik Harvey G. Perušek.

Papagaj pravi

Kaj misliš, da bi socialisti ne kradli, če bi jih izvolili? Ravno tako kot drugi, zato pa glasujem kar naprej za republikance, vsaj vem kaj imamo.

Zmaga nacionalistov na Kitajskem.

Po dolgi borbi je kitajski nacionalistični jug prodrli na sever ter okupiral Peking. Preje je prihajal pritisk na jug s severa — sedaj se je zaobrnilo in to v interesu Kitajske.

Nacionalistična revolucija je imela mnogo tragičnih postaj, mnogo križkraženja in ljutih notranjih bojov, ki so se dogajali v kumintang-gu. Včasih je bila šla v levi, včasih v desni ekstrem. Včasih je dominiral v nji ruski vpliv, potem se ga je iznebila, da se pomiri z Angleži in drugimi "velesilami". V Kantonu in drugih krajih na jugu je prišlo do sporov in potem do bitk med posameznimi frakcijami kumintanga (komunisti in nacionalisti kot se definirajo), ki so zahtevale tisoče človeških življenj.

Nacionalistična revolucija, katere cilj je modernizirati nekdanje cesarstvo nebeškega sina in se rešiti imperialistične nadvlade tujih sil, je dne 6. junija zasedla glavno mesto stare Kitajske—Peking. Samo Mandžurija ni še vsa v njeni oblasti.

Peking sedaj ni več Peking, ker ga je nacionalistična vlada prekrstila v Peiping, kar pomeni "severni mir". In Kitajska potrebuje mir. Vlada je prekrstila tudi ime dežele Čihli v "Ho-Peh", kar pomeni "dežela severno od Rumene reke". Kot ruska revolucija, spremeni njena imena tudi kitajska.

Peking ne bo več glavno mesto Kitajske. Nacionalistična vlada je za Nanking, toda je naletela na veliko nasprotovanje v vseh krajih dežele. Njen argument je, da čimbolj se revolucionarna Kitajska odtrga od prošlosti, toliko boljše za njen napredek in njeno bodočnost. In Peking je mesto prošlosti, mesto, kjer so udomačene stare tradicije in nazori.

Vzlic zmagam nacionalistov revolucija ni še končana. Bitke se bodo tu in tam ponavljale, tuji vplivi bodo intrigirali ter skušali zanetiti razdore med onimi, ki so namenjeni delati skupaj. Vendar pa se je tudi imperialistični svet udal v usodo in bo Kitajcem popuščal. Ne bo je izpustil iz klešč naenkrat, a popuščati mora. Dežela štirih sto milijonov Kitajcev hoče stati na svojih nogah in tega namena ji ne preprečijo nobene vojne ladje, ki jih imajo tuje dežele v njenih vodah.

VELIK GOVORNIK JE vsakdo, ki ve da ni odrešenik, ki ve da ni vseveden, a je vendar sposoben učiti. In končno, velik govornik je samo oni, ki tisto kar govori tudi misli. Moč govornika, ako hoče imeti trajno vrednost, je samo v njegovi poštenosti, odkritosrčnosti in v ljubezni do človeka.

IVAN MOLEK:

ARGUMENTI NASPROTNIKOV EVOLUCIJE

Dodatek: J. M. Trunkovi argumenti

(Nadaljevanje.)

VI.

Gospod župnik iz coloradskih hribov (ako je še tam) se sam izključuje iz onega štadija nasprotnikov, ki pobijajo novi svetovni nazor s smešenjem. Pravi, da res "golo smešenje nikakor ne bo na mestu". Shake! Dajte mi roko! — A stoj! Roko moram odtegniti. V isti sapi pravi g. Trunk tudi tole:

"Nikakor nočem smešiti, ker pripoznan je vpliv 'environmentov', pripoznana tudi gotova evolucija, ampak malo muzati se pa le moram. Ni drugače mogoče. Vzemimo en slučaj iz Molekovih 'argumentov'. Piše: 'Na ta način (po novih razmerah in pogojih) so iz rib — kjer se je posušila voda — nastale dvoživke, iz teh pa kuščarice . . .' Voda se je izsušila in iz rib so nastale dvoživke. Ko ni vode, riba pogine, to pripozna tudi g. Molek, ampak nekatere so le postale dvoživke, niso poginile, toraj si razvile pljuča. Kako se je to zgodilo? Ali v teku kake ure, ker dalj riba brez vode ne more živeti? To bi bil pravcati naravni čudež, in narava čudežev ne pozna, v čemur se z g. Molekom strinjam. V kaki uri se dvoživke niso mogle razviti. Ostane toraj druga možnost. Zgodilo se je to, na kar tudi g. Molek tako pogostoma opozarja, v teku milijonov let. Omenim, da z milijoni let g. Molek lahko razpolaga, kakor mu drago, nihče mu ne bo ugovarjal. Ampak ko riba niti kake pol ure ne more živeti brez vode, kako so vsaj kateere mogle živeti kar milijone let in se tako polagoma po 'evolucijskem zakonu' razviti v dvoživke? Ali ni to še večji čudež?"

Vidite, tako se nas zakolje! Moj oponent pripoznava vpliv environmenta in tudi "gotovo" evolucijo (koncesija!), toda muzati se mora nad tem, kako se je riba, ki je prišla na suho, mogla razviti v dvoživko! Kako je mogla živeti milijone let brez vode, dokler ni dobila pljuč!

Zares je vredno muzanja! Pravtako se muza mister Voliva, ko čuje, da je zemlja krogla. Ako je zemlja krogla — pravi Voliva — ne bi več davno bilo morja, ker se bi izlilo v zunanji prostor, zato mora biti zemlja krožnik. G. Trunk mi zelo zameri, ker sem v svojem predavanju rabil besede "tepci" in "ignoranti". Ne morem pomagati. Kaj pa naj g. Trunk reče o človeku kot je Voliva? Ali ne zasluži, da se mu reče ignorant in tepec? Strinjati se mora z menoj, da je dušni pastir Voliva velik ignorant, ker nima pojma o fizikalnih zakonih, ki drže morja na zemlji, da ne morejo nikamor uiti. Ali se g. Trunk ne strinja z menoj, da je tak človek velik tepec, ker na premisi svoje gorostastne ignorance zanika resnico?

Well, to velja tudi za one ljudi, ki se mu-
zajo glede gori citiranih besed o ribi. Žal mi je,
da moram to reči o župniku Trunku, ali jasno
je kot beli dan, da je ignorant glede telesnega
mehanizma, če ne more razumeti omenjenih
besed. Princip pljuč in ribjih škrg je bistveno
isti. Riba tudi diha zrak, ne vode, edina razli-
ka je, da ima dihalni organ zunaj, dočim ga
imajo živali na suhem v notranjosti telesa.
Ribje škrge se na suhem posuše, nakar ne mo-
rejo več sprejemati zraka, zato riba pogine.
Razume se, da mora riba poginiti, kjer odteče
voda do suhega. Bili pa so nešteti slučajji, in so
še danes, ko voda izgine le začasno in pusti na
mestih globoka močvirja. V takih slučajjih se
ta ali ona riba lahko ohrani s tem, da se zarije
globoko v blato in tam počaka toliko časa, da se
voda povrne. To ni noben čudež. Ako traja ta
boj dolge generacije, se mora pojaviti začetek
pljuč: mehurček, ki usrkava zrak skozi redko
blato. Za ta proces so živi dokazi. Živali si znajo
pomagati na razne načine, kadar pridejo v
sovražne razmere. V Indiji živi "plezajoči
ostriž", riba, ki lahko živi več dni na suhem.
Kako? Razvila je posebno žlezo, ki drži škrge
vlažne.

Ali ni g. Trunk še nič slišal o ribi v Avstra-
liji, ki se imenuje "lungfish", pljučarka? Ta ri-
ba dokazuje neprestano, kako se je vršil prehod
prvih rib iz vode na suho v štadij dvoživnosti.
Pljučarka živi deloma v vodi in deloma v bla-
tu, ko voda odteče za gotovo dobo. Kadar voda
odide, se te ribe zarijejo v blato in dihaajo z me-
hurčkom, ki drugače služi ribam za ravnotežje
in dviganje ter padanje v vodi. Ta mehurček
jim služi cele mesece, dokler ni vode, čim pa
se vrne voda, splavajo ven iz svojih lukenj in
dihaajo spet s škrgami. Druga vrsta pljučarke
je v Afriki. Ta je že na višji stopnji, ker ima
pljuča dveh mehurjev, torej je že precej na
potu do amfibije. Začetek pljuč je omenjeni
mehurček s plinom v ribi, ki služi za ravnove-
sje. Ko je šla riba na suho, je stopil mehur-
ček v novo službo, škrge so pa odpadle.

Tako se razume ta reč. Nihče ne trdi, da
je preobrat prišel v enem dnevu, a še manj kdo
trdi, da je gotova riba čepela na skali in tam
čakala — živa, da so ji zrastle pljuča. Ako g.
Trunk misli, da jaz to trdim, pa se radi tega
muza — je on smešen in muzanje je zdaj na
moji strani!

VII.

"Molekova evolucija se suče okoli biologi-
čnih procesov, argumenti se naslanjajo na vesti-
gijalne organe, repek, bradavice, dlako, 'tretje
oko', 'mali želodec', uhlja, repne koščice, ves-
tiže . . . Te organske evolucije noben pameten
človek ne zanika, če ima količkaj vpogleda v
razvitek pri živalih. Da bi pa bila s temi argu-
menti, s katerimi tako mogočno bobna g. Molek,
vsa evolucija dokazana, in bi bil zakon evolucije

fakt, to naj pa požerejo g. Molek in njegovi po-
slušalci, če hočejo . . ."

Tako se odreže g. Trunk. Malo nižje pa
pravi:

"Tepci in ignorantje, kakor opletava g. Mo-
lek, imajo čisto druge pomisleke, in če bi g. Mo-
lek zapustil vestiže, repke, bradavice, ki so že
davno premagano stališče, in se podal na polje
bistvenih in temeljnih vprašanj evolucije, n. pr.
o postanku stvari, pričetku organskega živ-
ljenja, bi se pokazala ignoranca na neki drugi
strani . . ."

Moj nasprotnik kot pameten človek, ki ima
vpogled v razvitek pri živalih, torej ne zanika
"te organske evolucije", o kateri pričajo tudi
vestiži — kljub temu so mu vestiži "že davno
premagano stališče"! Ignoranca se je že poka-
zala — ignoranca glede Trunkove logike! Ob
najboljšem prizadevanju ne razumem, kako
more pameten človek priznavati organsko evo-
lucijo in zavreči vestiže kot "premagano stališ-
če". V Trunkovih argumentih je nekaj narobe
in jaz, tepec, ne prodrem v ta misterij!

Predvsem moram poudariti, da vestiži ne
krijejo vsega, vseh dokazov evolucije — ne Mo-
lekove, ki je najmanj njegova — krijejo pa
dosti. Nihče ni še trdil, da vestiži dokazujejo
vse, in najmanj je res, da so vestiži "že davno
premagano stališče". Vestižni organi pri člove-
ku in ostalih primatih so neovrgljiva evidenca,
da je človek podedoval celo vrsto organov od
svojega prednika, ki je bil fiziološko drugačen,
na nižji stopnji. Predniku — morda več pred-
nikom — so bili ti organi potrebni, bili so aktiv-
ni, to je rabni, pri človeku in človeških opicah
(antropoidih) pa so večinoma nepotrebni in ce-
lo v nadlego. Nekateri so se spremenili v po-
rabne in prešli so iz pasivnosti v ponovno aktiv-
nost. Tako je "tretje oko", ki je bilo doma pri
gotovih vrstah kuščaric, postalo pri človeku en-
dokrinska žleza.

Vestiži (imenujejo jih tudi rudimente in
tako so omenjeni tudi v moji knjigi "Priče or-
ganske evolucije"; toda vestiži je pravilnejše,
kajti rudiment znači začetek, dočim je vestiž —
od "vestigium", sled — nekaj že končanega, usi-
hajočega) se morejo logično razložiti le s sta-
lišča evolucije. G. Trunk in noben drugi opo-
nent jih ne more utajiti. Tukaj so; vsak človek
jih ima od rojstva do smrti. Zakaj jih ima?
Na to vprašanje ne more odgovoriti nihče drugi
kot evolucionist. Kako jih boš pojasnil drugače?
Nasprotniki se zelo radi — oh, kako radi! —
norčujejo iz "repka". Repek, repek, pasja para!
Vse to ga ne odpravi. Vsak človek ima na kon-
cu hrbtenice pet drobnih vretenc pod kožo, prav
nad črevesnim izhodom — kar vsakdo lahko
otiplje, če hoče — ki predstavljajo ostanke repa.
Zakaj? Te ostanke imajo tudi vse štiri človeške
opice. Zakaj? To je vprašanje. Ali je to brez
pomena, kar tako za šalo? Morda je — oprostite!
— za tepce. Pametni ljudje, h katerim se

prštevca tudi Trunk, pa vedo, da nobena stvar, tudi najmanjša stvar, ni brez pomena, ni brez vzroka. Pomen je, da je prednik človeka in človeških opic imel rep, precej dolg in močan rep, in ker je zakon razvoja tak, da "grehi očetov prehajajo na otroke" z neupogljivo persistenco, imamo še danes tudi ta "izvirni greh" na sebi, katerega ne opere noben krst. Človek je izgubil rep, ker ga ni potreboval; izgubile so ga tudi štiri človeške opice iz istega vzroka. Ostal pa je "repek" pod kožo — kakor je ostalo nekaj (pri nekaterih možakih še precej) dlake na koži, ostal je "mali želodec" ali slepič itd. Vse to imamo od naših živalskih prednikov.

Isto velja tudi za bradavice na moških prsih. Interesantno bi bilo izvedeti, kako si nasprotniki evolucije razlagajo te bradavice. Brez vzroka, kar tako za šalo, za dekoracijo, niso. Vsakdo jih vidi, kdor ni slep — in če je fizično slep, jih lahko otiplje. In imajo jih ne samo možje krščanski in nekrščanski, marveč tudi samci opic in vsi živalski samci med sesalci doli do najprimitivnejših sesalcev. Kaj je pojasnilo? V "razodetju" ni nič pojasnjenege. Odgovor ima edino evolucija. Pri najnižjih sesalcih sta oba, samec in samica, dojila mladiče. Pozitivnega dokaza za to še ni, ampak to je edi-

na logična domneva, ki pojasnjuje ta vestiž pri moških velike sesalske družine.

Niso pa samo usahli organi, ki jih človek vleče seboj kot spomin na svoje živalsko predništvo. Tudi aktivni organi, notranji organi in zunanji udje so dedščina iz nižjega sveta. "Edino stopalo noge je čisto človeško", piše dr. G. A. Dorsey. Stopalo je nekaj novega v razvoju človeškega plemena. Glavna pridobitev je seveda v aparatu govora in v skorji možganov. Poglejmo roko. Roka znači nazadovanje. Opičja roka je močnejša in gibčnejša. Človeška roka pa je ohranila neko navado iz predčloveške dobe, ki je menda ne izgubi nikdar. Roka je še vedno kljuka, kavelj za prijetanje. Naturna lega zapestja so sključeni prsti. Nihče ne more držati iztegnjenih prstov dolgo časa. Roka v dlani se najbolj počuti, če je stisnjena, sključena; v spanju je vedno sključena. Zakaj? Mar to nič ne pomeni? O pomeni, pomeni! To je navada, ki je trajala milijone let — navada iz časov prednika, ki je živel na drevju in se vedno prijemal in držal za veje, tudi spal je držeč se za vejo. Takrat je bila roka vedno kljuka. In taka hoče biti še dandanes. Navada je železna srajca, posebno če je prirojena.

(Dalje ob priliki.)

ČEMU ANGLEŠKA PRILOGA?

ČEMU "PROLETARCU" TREBA angleške priloge? To vprašanje je izrazil čitatelj, ki misli, da se bi s tem eksperimentom ne smelo začeti. "Saj zadostuje, da sme mladina pisati angleško v glasila podpornih organizacij," je dejal, toda jih je malo, ki so njegovega mnenja. Referent o agitaciji med mladino je na prošlem zboru dejal, da nima upanja v uspeh angleške priloge, pa je priporočal ustanovitev popolnoma angleškega lista. Tega naš pokret gospodarsko ne zmore, niti se nam ne zdi tak poseben angleški list s stališča našega gibanja sedaj potreben. Tu rojeni slovenski sodrugi so aktivni skupaj s priseljenimi v klubih JSZ. Torej se lahko pogovorimo na skupnih sejah in pišemo v skupen list. Skupnost dela ga zahteva.

"Proletarec" je bil ustanovljen, da služi socialistični agitaciji in vzgoji. Z istim namenom ustanovljamo angleško prilogo tega lista. Glasila podpornih organizacij in listi ki so "nepriistranski", ne morejo in ne bodo vršili nalogo, kakršna spada temu listu. Trgovski list, ki je urejevan da ugaja vsem, da je z vsemi in z nikomur, ne more služiti vzgoji kot delavski list in ji ne služi. Lahko je prenaševalec misli, lahko pove po svoje razna mnenja, lahko je naroden, patriotičen, amerikanizacijski-delavski z razrednega stališča ne more biti.

Delavsko gibanje, kakor ga predstavlja socialistična stranka, danes v tej deželi ni popularno. Noben list torej ne bo pisal v prilog naše stranke, ako je bizniški ter "nepriistranski" in bi domneval, da bi mu to prineslo med čitatelji zamere ter gmotno škodo. Od glasil naprednih podpornih organizacij tudi ne moremo pričakovati, da bi v svojih angleških delih priobčevala članke ter dopise, ki bi bili v prilog socialističnemu gibanju. Nekoliko ne dopušča prostor, ki je ponajveč okupiran z agitacijskimi dopisi za društva, drugič pa so uredniki večinoma mnenja, da je boljše, če se ne spuščajo v "nepotrebne polemike".

"Proletarec" je priobčil prvi angleški članek, naslovljen mladini, l. 1927 v prvomajski številki. V letošnji prvomajski številki je imel dva. V drugih je le redkokedaj izšlo kaj angleškega, največkrat kak citat. Šesti redni zbor JSZ. l. 1926 je bil prvi, ki je sprejel resolucijo, s katero je definiral, kakšno naj bo naše delo med mladino. Četudi so jo vzeli resno samo nekateri klubi, je v splošnem uspeh vendarle dovoljen, kajti med tu rojeno slovensko mladino ima JSZ. precej somišljenikov, med temi nekaj zelo aktivnih.

Načrt, kakor ga je sprejel zadnji zbor JSZ. določa, da prva večja slovenska priloga "Proletarca" izide v številki, v kateri bo priobčen za-

pisnik. Redno pa naj začne izhajati, ko bo zbrana vsota \$500, katera bo pokrila dodatne stroške, ki nastanejo s povečanjem lista osem strani enkrat na mesec, da ne bi bil slovenski del na škodi. Še veliko boljše pa bi bilo, če bi bilo mogoče Proletarca povečati vsaj 16 strani recimo dve številki na mesec, kajti angleška priloga bo vplivala na one katere hočemo doseči le, če bo dovolj obširna.

Načrt, kot ga je sprejel sedmi redni zbor, je lahko izvedljiv. Če pa smo za večjega Proletarca, za povečanje 16 strani mesečno in za večjo angleško prilogo, se bomo dela lotili toliko bolj in cilj dosegli. Angleški del v tej številki vsebuje dobro gradivo, ki je vredno, da ga čita vsakdo ki more. Potrudite se, da doseže čimveč naših ljudi, in jim priporočite, da naj se naroče na "Proletarca". Vi lahko v tem oziru veliko storite in se zanašamo na vaše sodelovanje. — Upamo, da ne bo dolgo, ko bo vsota \$500 skupaj, in tedaj bo angleška priloga redno izhajala.

Ali je zadružništvo delavstvu potrebno?

J. F. Durn.

Prošlo leto smo imeli v Clevelandu priliko slišati moža, ki je veščak na polju zadružništva in v tem oziru prvi med prvimi na Slovenskem. Anton Kristan je imel tu o zadružništvu dva predavanja — enega v klubu št. 27, in drugega v Slov. del. domu v Collinwoodu.

Ko je vprašal, "ali je zadružništvo delavstvu potrebno," sem se nehote ozrl po dvorani in iskal odgovora z obrazov navzočih. Dvomim, da jih je bilo polovica, ki so docela razumeli njegova izvajanja.

Povdarjal je, da je delavstvu potrebna ne le politična in strokovna, nego tudi zadržna organizacija. Če je organizirano le na enem polju, druga pa zanemarja, tedaj njegov boj ne more biti uspešen in ni uspešen. Je slab vojak, kdor se ne poslužuje vseh treh vej delavske organizacije.

O zadružništvu drugih dežel nam je podal lepo sliko: o finskih, angleških, švicarskih in drugih kooperativah. In tudi o slovenskih. Povedal je, da je delavstvo na zadružnem polju dobro organizirano, je tudi politično močno in njegove unije štejejo proporcionalno mnogo več članov kakor v tej deželi.

Če se bi ameriško delavstvo bolj brigalo za organizirano gospodarstvo pod svojim področjem, bi bilo danes ekonomska in politična sila. Tako pa je pustilo, da se je razvil kapitalizem, ki je monopoliziral vse.

Zadružništvo pomeni za delavstvo gospodarsko oporišče. Brez gospodarske ne more biti politične moči. Delavstvo v Readingu, kjer je zmagala prošlo leto soc. stranka, ima zadružno tiskarno, svoj dom itd. V Nemčiji lastuje veliko število tiskaren, listov, revij itd., poleg ekonomskih zadrug, toda vse delajo enotno v smislu zadružne ideje.

Navidezno je v tej deželi med delavstvom najjačje unijsko gibanje. Toda le navidezno, kajti če pomislimo, da ni niti 20% ameriških delavcev v unijah, vidimo, kako šibko je celo na polju strokovne organiza-

cije. Gospodarsko imajo dobre zavode finski delavci (kooperative raznih vrst), nekaj denarnih zavodov je pod vodstvom unij, ustanovljena je bila delavska zavarovalnica za življenje, in raztreseno delujejo tu in tam razne zadruge, med njimi tudi nekaj slovenskih. Unije, ki jih omenjam preje, imajo večinoma konservativna vodstva in se ne ogrevajo za zadružništvo. Politične organizacije delavstva se bore za bori obstanek in ne utegnejo posvečati dovolj pozornosti tej važni veji delavskega udejstvovanja. Kapitalizem pa je močan kakor v nobeni drugi deželi.

Zamujeno se bo sicer dalo popraviti, toda ne nadomestiti. Tega, česar še nimaš, a bi moral imeti, ti manjka. Vzemimo za primeru Slovenijo. Ni v sijajnih ekonomskih razmerah, pa je vendar razvila lepo zadružništvo v trgovini, financah in v produkciji.

Največ delavskih zadrug se peča s trgovanjem na drobno, v prvi vrsti z živili. Konsumne zadruge so tvorile početek in so še danes najjačje izmed vseh delavskih zadrug. Delavec v Evropi je kmalu spoznal, da si v svoji trgovini lahko boljše in cenejše postreže, kakor pa v privatni. In kar je napravila njegova dobička, mu je njegov delež na koncu leta vrnila. Privatna trgovina ga ohlani zase. Živila rabi vsakdo, jih moraš, če hočeš živeti. Konsumni zadrugi torej ni treba špekulirati, ali bo imela odjemalce, ali jih ne bo. To se pravi, ne bilo bi ji treba, če se bi delavstvo zavedalo, kako važno je, da se osamosvoji kolikor mogoče tudi gospodarsko že v tej uredbi. Kadar imamo volilne boje, kje je večina trgovcev? Mar v socialistični stranki? Se dobe, a so zelo redki. Drugi pomagajo meščanskim strankam.

Spominjam se komunistične gonje v času, ko je bila v tem mestu na višku. Mislili in verovali so, da se dogodi revolucija vsak hip in so nasprotovali vsled tega tudi zadružnim ustanovam. Če si jim tolmačil, da so konsumna društva potrebna, so začeli kaj radi filozofirati, da je zadružništvo malomeščanski pokret, od katerega delavstvo ne more imeti koristi. V Rusiji so komunisti postali drugega mnenja. Videli so, koliko jim lahko zadruge pomagajo, pa so jih začeli protežirati ter jih končno podredili svoji oblasti. In ruski konzumi tvorijo temelj ruske trgovine. Mar ni to dokaz, kako važen faktor so zadruge za delavski pokret?

Tukaj te resnice niso zapopadli in so mislili, oziroma še vedno mislijo, da opravijo vse, če zabavljajo kapitalizmu. To je frazarstvo, katerega praktično delo odklanja. Zadruge niso bile zgrajene s frazami, niti jih niso zgradili frazarji, pač pa ljudje, ki so hoteli in se učili praktično delati.

Dobe se tudi ljudje, ki pravijo, da se bi morale zadruge držati stran od politike. To se morda glasi za nekatere zelo lepo, ali močan zadružni pokret ne more iti mimo politike. Če se zanjo zanimajo kapitalisti, ako se njim izplača, da v političnih kampanjah trošijo stotisočake in milijone, se morajo tudi zadruge vprašati, zakaj ne bi njim koristila. Kapitalist se ne drži proč od nje, ker ve, da mu politična moč koristi. Farmarji, organizirani v zadrugah, so tudi spoznali, da je politika važna, pa so prirejali demonstracije na zadnji konvenciji republikanske stranke v Kansas Cityju, ker se jim zdi, da se "njihova" ne zanima zadosti za njihove interese. S časoma bodo še spoznali, da stranka velikih interesov ne more služiti nikomur drugemu kakor privatnemu trustjanizmu. Potem se bodo začeli šele zanimati za svojo politiko v svoji stranki. Delavsko zadružništvo so zgradili socialisti, ne pa liberalci, aristokracija, konservativci in podobni elementi. Socialisti vsega sveta se močno za-

nimajo za zadružništvo, ker vedo, da se delavstvo z zadrugami usposablja za gospodarsko delo. V stavkah so se delavske zadruge izkazale za močno sredstvo v prid delavstva.

Ako bi imeli v tej deželi mogočen zadružni pokret zavednega delavstva, pa ne bi bilo treba vpraševati, kje dobiti sredstva za politično kampanjo. Delavski denarni zavodi ter druge zadruge bi prispevale od svojih dobičkov, in imeli bi kampanjo kakršno potrebuje. Zadruge bi podprle delavski tisk in druge ustanove, ki so odvisne od subvencije.

Dolžnost socialistov je, da goje idejo zadružništva. Morali bi se zavzeti, da postanejo oni v prvi vrsti odjemalci v zadrugah, in da pridobe tudi druge. Kjer zadruge ni, bi morali delati prevdarno in sigurno, da jo ustanove ter jo vodijo po potih uspeha.

Ameriški Slovenci imajo nekaj zadružnih ustanov; vsaka životari zase. So brez medsebojne zveze, in te posamezne skupine vzlic dobri volji zadrugarjev ne zmorejo mnogo. Njihova agitacija je tudi med socialisti neuspešna. Želeti je, da se bi i v tem oziru veliko spremenilo med nami.

Slov. del. zad. zveza v Clevelandu bo letos obhajala petnajstletnico, in ob tej priliki se bomo potrudili, da napravimo malo večji pregled našega zadružništva, ob enem pa bomo tudi v tem listu dali sliko razvoja te naše največje delavske ustanove.

Fraternalizem in J. S. K. J.

Frank S. Tauchar.

(Ta članek je bil poslan za priobčitev v prvomajsko številko, a je moral izostati kot več drugih. Ker je času primeren in obravnava važna vprašanja, tikajoča se naših podpornih organizacij, ga priobčujemo v tej številki. — Ured.)

Uredništvo Proletarca je obvestilo poleg nekaterih funkcionarjev drugih jednot in zvez tudi par članov JSKJ., da bo letošnja prvomajska izdaja vsebovala poleg drugega gradiva zbirko člankov o življenjskih vprašanjih jugoslovanskih priseljencev, nanašajočih se s posebnim ozirom na naše podporne organizacije. Pričakovalo se je le razprav z osebnega stališča, kajti v imenu organizacije ne more nihče pisati ako ni v to pooblaščen, kljub temu je bilo želeti članke od onih, ki imajo v jednotine zadeve vsled svojih upravnih poslov globlji vpogled. Vsled zaposlenosti so ti ljudje sodelovanje odklonili. Ker na poslana vprašanja ni od J.S.K.J. nihče ponudil sodelovanja, sem se odločil jaz kot član te organizacije, da s svojega stališča odgovorim nanje. Ponovil bom vprašanja po vrsti, kakor jih je zastavil urednik Proletarca za to koristno razpravo, ter na vsako sproti odgovarjal z realističnega stališča na podlagi razmer, ki faktično obstojajo.

1. Ali mislite, da je mogoče mladino zainteresirati v dovoljni meri, da nadomesti prirastek, ki so ga prej tvorili priseljenci?

Da. Toda edinole s pravilno zasnovanim in agilnim agitatoričnim delom, ki naj bo zapopadeno v temeljnih principih organizatorične strategije pravega fraternalizma. Ako bi jednotini in društveni funkcijonarji držali roke križem, bi bila mladina za naše organizacije izgubljena. Da ni, dokazujejo statistike naših podpornih organizacij. To je sicer razveseljivo. Pro-

blem pa kljub temu ostane, kako v bodoče pridobiti še več mladine pod njihovo okrilje, ter jo v njih obdržati. Prva naloga spada staršem, da otroke vpišejo; druga pa deloma staršem, še več pa društvenim in jednotinim upraviteljem. Otroci v organizaciji tekom razvoja ZAHTEVAJO sorazmernega razvedrila, zabave in izobrazbe, ki jim pomaga nas in našo organizacijo bolj razumeti. To jim MORA organizacija dati, če hoče, da jih bo obdržala. Ako bo JSKJ točno in dosledno vršila te dolžnosti, bo brezdvomno mladinski prirastek večji in koristnejši, kot pa je sprejemanje iz domovine došlih rojakov, ki morajo navadno prevzeti najnevarnejša dela v različnih industrijah. Ampak ne pozabimo tega, da naj društveni odbori, jednotin odbor in konvencija s sodelovanjem vsega članstva posveti vso energijo v proučevanju problema, kako pridobiti in potem obdržati kar največ mogoče naše mladine v naših podpornih organizacijah. Mladini je treba torej dati potrebno zabavo in jo potom izobrazbe zainteresirati za našo organizacijo, pa bo prirastek ne le nado-meščen, pač pa podvojen!

2. Ali je po vašem mnenju upati, da se kdaj v bodočnosti zopet pojavi splošen sentiment za združenje podpornih organizacij, in ali so možnosti, da se zgradi v združeni organizaciji zavarovalniški sistem, ki bi bil gospodarsko zdrav in bi obenem odgovarjal potrebam članstva v splošnem?

Entuziazem združenja naših podpornih organizacij so najbolj ohladili ponesrečeni poizkusi s separatnimi bolniškimi skladi z visoko bolniško podporo. Nekaj uloge so igrali pri tem tudi osebni interesi. Združenje samo na sebi nima s temi dejstvi nič opraviti, in ni povzročilo poloma v skladih višjih bolniških podpor, niti ni zasejalo osebnih ambicij za izolacijo posameznih organizacij. Mnogo članov trdi, da je združenje krivo izrednih naklad v bolniške sklade. Taka trditev se lahko ovrže pri JSKJ., ki se ni združila z nobeno, pa ima kljub temu izredne naklade za višje razrede bolniške podpore. Ne da se tajiti, da je v združenju moč; in če je vpeljano pravo gospodarstvo in vposljeno dobro vodstvo, mora vsaka ustanova beležiti uspehe. Zato združenje ostane še nadalje živa točka, ki bo gotovo ob pravem času zopet prišla na dnevni red — in se bo brezdvomno tudi materializirala. Da je v združenju moč, se zavedajo najrazličnejše organizacije, korporacije in splošne ustanove, ter se jih mnogo združi za skupne interese, večjo moč in sijajnejšo rast v bodočnosti. Sentiment za združenje ni nikdar docela poleg in se bo zopet razlil med članstvom, ko bo temeljito in z vseh vidikov prevdarilo resničen položaj ter spoznalo škodo razdvojenih moči v podpornih organizacijah. Zedinjevanje je del evolucije in se bo vršilo popolnoma po naravnih principih. Radio, ki raznaša zvoke in besede na daljavo, in zrakoplovba, ki nam bo omogočila v kratkem času dospeti na katerokoli točko na svetu, bosta poleg drugih sredstev pripomogla k zbližanju vseh ljudstev tako, da bomo končno prisiljeni sprejeti samo en jezik za vse ljudi. To bo prav gotovo prinesel razvoj v dogledni bodočnosti. Ali ni torej — na podlagi teh predvidevanj — umestno prerokovati, da bodo tudi naše podporne organizacije udeležile medsebojno združenje, kajti vzroki za to že obstoje, in čas združenja dozoreva. Treba je le zmognih in dalekovidnih mož na vodilnih mestih, pa se bo vse pravilno izvršilo v korist posameznih članov in celokupnosti naših bratskih podpornih organizacij.

3. Kaj je vaše mnenje o kulturnem delu v območju podpornih organizacij?

Kulturno delo je zelo potrebno, in se mora gojiti v vsakem narodu, ki je ambiciozen povzdigniti sebe in druge v popolnejšo civilizacijo. Med našim narodom se kulturno delo že zdaj deloma vrši potom JSZ, ki je podprto s pomožno akcijo tudi od različnih podpornih ter kulturnih društev. To delo je seveda še jako šibko razvito in je vredno večjega zanimanja. Precej kulturnega dela vrše tudi lokalne organizacije, in deloma tudi podporna društva. V vseh teh akcijah na kulturnem polju smo prisiljeni bolj in bolj spoznavati, da je treba centralizacije za ves naš delokrog. To centralizacijo pa bi lahko pomagale tvoriti tudi naše podporne organizacije s tem, da bi širile kulturno misel med članstvo potom svojih glasil, ter ob enem navajale članstvo tudi na finančno podporo centralnemu uradu za kulturno povzdigo. S centrale bi potem prejemale lokalne kulturne organizacije, podporna društva in klubi vso potrebno literaturo in druge pripomočke za dramatiko, petje, godbo, čitalnice, predavanja itd. V tem pogledu je torej koristno in potrebno, ter tudi lahko izvedljivo, da se kulturno delo vrši v veliki meri v območju podpornih organizacij. Bratske organizacije lahko uspešno delujejo na kulturnem polju že v stanju v kakršnem so danes, še učinkovitejše uspehe pa bi se doseglo v močni centralizaciji ali spojitvi, ali pa vsaj v konfederaciji medsebojnega vsestranskega sporazuma, v kateri bi sicer v drugih ozirih samostojno in avtonomno poslovale. Kulturno delo je potrebno in koristno ne le za posamezne člane, ampak tudi za organizacijo kot celoto. Z izobrazbo se članstvo usposablja za samoupravo in gospodarstvo, se medsebojno zbližuje in spoznava, kar ustvarja boljše odnose, več upoštevanja pravil, in moralne bratske odgovornosti se ljudje prično bolj splošno zavedati. Baš to pa so temeljni pogoji za razvoj organizacije ter njen naraščaj v članstvu in financah. Zdi se mi, da je to vprašanje veliko večje važnosti kot pa so se do zdaj mnogi vodilni faktorji v podpornih organizacijah zavedali.

Glede načrtov kulturnega dela v bratskih podpornih organizacijah v bodoče naj bi se odprla diskuzija na društvenih sejah, v glasilih, na odborovih sejah in na konvencijah. S tem načinom bi se ustvarilo pota, ki bi vodila v vršitev velikega kulturnega dela, ki bi ne bilo v zvezi s prevelikim trudom in ne bi zahtevalo težjih finančnih žrtev. Na ta način bi naselbine dobile dobro dramatiko, pevske, godbene in druge zборе, kar bi naše ljudstvo povzdignilo do višje stopnje med civiliziranim svetom.

4. Ali bodo po vašem mnenju jugoslovanske podporne organizacije čez deset ali petnajst let enako ali morda še trdnjše kot so danes?

Nobenega vzroka ni, zakaj ne bi postale trdnjše, posebno če se združijo v eno skupino saj napredni elementi. Izjemo bi napravile le ekonomske razmere. V mislih imam namreč splošno državno zavarovanje, ali podržavljenje vsega zavarovalnega sistema v državi. To bo razvoj s časom tudi prinesel, morda prej kot pričakujejo celo poznavalci razmer in tozadevni eksperti. Zakaj smatram da bodo naše podporne organizacije čez desetletje močnejše kot so danes, sem obrazložil v mojih odgovorih na prva tri vprašanja.

5. Kaj je po vašem mnenju največja hiba jugoslovanskih podpornih organizacij?

Premalo zavednosti in premalo znanja med članstvom, kar povzroča neupoštevanje dobrih del in nezaupanje napram zmožnim funkcionarjem v odborih. Nepoznanje temeljnih razmer in dela v organizaciji omogoča tudi demagogično propagando, ki večkrat

podtika nepravilnosti, goljufijo itd. brez tehtnih dokazov. Nadalje je tudi premalo zanimanja med splošnim članstvom za organizacijo, kar rodi posledice nezadostnega poznanja pravega fraternalizma in konstruktivnega organizatoričnega dela. Nadalje so velike hibe tudi v tem, ker imamo preveč kritike, da je to in to zanič, ne da bi se ponudilo kaj boljšega v zameno. Konstruktivni kritik bo vedno povedal, kaj naj se odstrani, in s čim naj se nadomesti. Naše podporne organizacije potrebujejo več kulturnega dela, več znanja in splošne izobrazbe, ter več medsebojnega zaupanja — kjer je zaupanje na mestu. Vsak član bi moral poznati svojo organizacijo ter se zanimati zanjo in delati v njej, pa bodo vse tu navedene hibe v veliki meri odpadle. Organizacija ki bo prva vpoštevala te izboljšave, bo preživela vse druge — kajti ena bo preživela vse druge, če ne pride do naravnega združenja potom medsebojnih pogajanj dokler so še vse na trdnih nogah.

6. Ali ste s svojega stališča za ohranitev sedanjega razmerja med slovenskimi podpornimi organizacijami?

Ne — ker je preveč nezdrave kompeticije. Navadno imamo razne kampanje, v katerih se pobere vse odkraja, pa bilo dobro ali slabo za organizacijo, samo da se število vsaj začasno poveča. Radodarnost majhnih pristopnin je tudi škodljiva. Dobro stabilizirana organizacija je saj toliko vredna za one ki niso še nič storili zanjo, da plačajo pošteno pristopnino ob času vstopa, kajti deležni so potem istih dobrot in pravic kot pa prejšnji člani, ki so jo takorekoč zgradili. Vsi dobri člani se navadno sami prigrasijo za pristop in so zadovoljni plačati kar je predpisano. Poleg tega so tudi še različni, in dostikrat nečedni boji med sicer "bratskimi" organizacijami, kar nam kot celoti ne dela časti, niti nam ne koristi v nikakoršnjem pogledu. Je potrata energije na nepristojnem mestu, s katero bi se dalo, če bi bili združeni, marsikaj doseči na polju kulturnega delovanja v dosego prepotrebne izobrazbe med članstvom vseh organizacij, ki sestoje iz jugoslovanskih priseljenikov v Združenih državah in v severni Ameriki sploh.

Tudi farmarji se pridružujejo J. S. Z.

Dva kluba JSZ., ki so ju ustanovili farmarji — ali ni to razveseljiv pojav! Tudi dosedaj je JSZ. imela v svojih vrstah nekaj farmarjev, nikjer pa niso imeli svojega kluba. Sedaj imajo dva. Klub na Willardu, Wis., ki je največja in najbolj znana slovenska farmarska kolonija, je bil ustanovljen 22. junija. Pristopilo je 24 članov in članic. Klub v farmarski naselbini Sheldon, Wis., je bil ustanovljen s šest člani in članicami. Tajnik prvega je Steve Vidmayer, tajnik drugega pa Ignac Kolar, znan dopisnik in dolgoletni naročnik Proletarca. Oba kluba je pomagal organizirati Frank S. Tauchar, ki je ob enem pridobil v teh dveh naselbinah 18 naročnikov Proletarcu.

Skrinja modrosti.

PRAVICA JE V TEBI, ali pa je ni. Ako mi sliši, da si pravičen, tedaj morajo to vedeti tisti, katerim si vodnik, morda celo gospodar.

FRANCOSKA REVOLUCIJA.

Ramsey MacDonald.

Kritična točka v evropski zgodovini, ko so se uveljavljale v moderni dobi pravice individija proti nasilni ter mrtvi obliki socialne organizacije, je bila francoska revolucija. Fevdalizem se je izživel. Vojaška državna organizacija je radi svojih lastnih koristi vzbudila nove oblike družabne delavnosti, da bi se mogla pod njih varstvom in njih vplivom še jačati. Revolucija ni doletela le Francije, niti ni samo Francija imela v sebi elementov, ki so se zlili v nasilje. Francija je slučajno bila le pozorišče, kjer se je novo življenje najbolj dramatično vojskovalo za svoj izraz zato, kakšno naj še pravzaprav bo. Predhodnik revolucije je bil protestantizem, ko je individualni razum raztrgal okove, v katere ga je vklepila cerkvena avtoriteta. Pred protestantizmom pa je bila renesansa, ko je duh zapada poskušal gledati v in na svet s svojimi lastnimi očmi. Ali protestantizem je privedel svobodo le do določene točke. Res je, da ga je spremljalo zanimivo probujenje politične misli in delavnosti, ker razuma ni moči nikoli oživeti v eni točki, ne da bi se učinek ne občutil takoj v vsej njegovi delavnosti. Luthra so napadali na wormschem zboru njegovi sovražniki, ker je prvi podpiral in netil socialna nesoglasja in razprtije; Carlstadt in Muenzer pa sta ga dolžila, da ni dovolj revolucionaren. Božje kraljestvo je bilo ustanovljeno v Muensteru z mečem in "besedo božjo". Prav tako je bilo tudi pri nas v Angliji za časa puritancev. Demokratični nauki so vreli iz istega vira kot verska prerobjevanja (reformacije). Seveda do francoske revolucije, ki je bila dvestopetdeset let pozneje, ni novo vino razneslo starih sodov.

Protestantovska reformacija, zemljepisna odkritja, zgradba cest in razvoj trgovine, triumf prirodnih znanosti, postanek bogatega industrijskega razreda — vse to je pomagalo k njenemu postanku; posebne, čisto francoske razmere pa so določile pozornico, na kateri naj teče kri in kjer bo propad starih redov najstrašnejši in kjer se ga bo najbolj slišalo in čutilo.

Francoska revolucija je bliskovito zadela socialni organizem, da je mogla zakričati v široki svet abstrakcije razuma: "vsi ljudje se porode svobodni in enaki". Sočasno so se v Evropi razvile vojne; evropske države so se rezale in sešivale, kakor so hoteli vojaki in diplomati. Cele generacije so umrle, predno sa narodi našli svoje meje in predno so se državljani združili v prirodne celote, v katerih se morejo razvijati. Evropa je potrebovala eno celo stoletje, da se je izlečila od udarcev in ozdravila rane od dobe, ko se je Francija vzdignila in pomedla stari red v potokih krvi in z brutalno silo armad.

V Veliki Britaniji, kjer se je ta izprememba izvršila brez potresov, moremo slediti toku napredka lažje nego kjerkoli drugje.

Človek, ki naj se rodi "svoboden in enak", je bil premožen človek, ki je pripadal srednjemu razredu. Bogatejši pripadniki tega razreda so porabljali svoje bogastvo, zlasti v 18. stoletju, v svrhe političnega podkupovanja. Lecky pravi v svoji znameniti "Zgodovini 18. stoletja" tole: "Težnja dobiti politično moč na škodo podeželskega plemstva je bila prvi vzrok te politične korupcije, ki je osvojila kmalu ves sistem parlamentarne vlade." Bogati človek je dobil vse državljanske

pravice leta 1832 in je začel kot redni državljani takoj določati državno politiko; njegovi verski nazori so bili sprejeti in dosegel je kmalu svojo versko svobodo. Njegovi gospodarski interesi so dobili premoč. Za svoje varstvo je zahteval le najenostavnejše oblike socialne organizacije. Njemu sta zadoščala armada in brodovje za velike stvari, policaj pa za nezrele. Drugače ni želel ničesar, le da ga puste na miru. Znal si je že sam pomagati. In to zato, ker je imel dovolj premoženja, da bi si zagotovil vse druge svoboščine, ki jih je še potreboval. Tržišča so bila dobra, dobički veliki in on je imel svoj reden račun v banki. V takih okoliščinah je zahteval le odstranitev nekih starih družabnih omejitev, da bi mogel biti "namen samemu sebi". To je liberalna epoha — epoha vlade moža, ki je pravkar zadobil svobodo, ki ima v rokah vlado nad gospodarskimi silami svoje družbe. Zato je to epoha političnega in intelektualnega individualizma matematičnega tipa, ali ne organskega. Karakterizirajo jo: razvoj trgovine, ogromno nakopičenje bogastev, postanek trgovskih držav, hiter napredek znanstvenih odkritij, izpopolnjenje proizvodnih sredstev in centralizacija industrijskega kapitala. Predvsem pa jo označuje vzrast politične demokracije.

Pravi program francoske revolucije ni obsegal demokracije. Rousseauovo teoretično suverenost ljudstva je bilo potreba prikrojiti z znatno omejitvijo in praktično politiko nadzorstva, zlasti v slučajnih trenutkih čutovih vzbujenj. Očetom ameriške ustave ni povzročila omejitev demokracije nič manjših skrbi kot njeno proglašenje. V Angliji ni bil reformni zakon iz l. 1832 nikdar zamišljen kot demokratično sredstvo, vsaj tako niso mislili tisti, ki so ga v parlamentu zagovarjali — smatrali ga celo niso kot prvi korak k demokraciji. Izšel je iz aristokracije in je bil v oni dobi v soglasju z aristokracijo vlado. Ali vsi takšni početki imajo svojo posebno usodo. Vodiijo jih njih lastni zakoni. Teže za popolnostjo. Postajajo konec koncev to, česar njih tvorci niso hoteli. Človek dela, zakon prirode pa dovršuje njegovo delo. Tako je liberalizem potomec whigov in demokracija je hčerka reformne aristokracije. Socialna organizacija je radi blaginje vse družbe, in zato mora biti volja, ki ji je v vsem pokorna, končno tudi volja družbe, izražena naravnost z načelom večine. Politična suverenost, na katerem temelji edino more organizacija delovati, gre k demokraciji.

Chicago hoče več policajev

Policijski komisar se že dolgo pritožuje, da 5,800 uniformiranih policajev, kolikor jih ima Chicago, ne zadostuje, in jih je želel še 3,000. Dali so mu jih 500, da jih bo nad 6,000. Pred tem so drugi policijski komisarji pošiljali občinskemu svetu enake pritožbe, in vsakikrat so mu dovolili par sto novih policajev, da jih je danes že čedna armadica. Zločincev pa vendarle ne izženejo, in v pogledu varnosti je človek v Chicagu na slabšem kakor je bil. Nekje je nekaj narobe, kar je treba odpraviti, in v tem slučaju ne bi bilo treba klicati policije. Ljudstvo lahko izvrši mandat kadar so volitve v mestne urade in v mestni svet. Dokler ne stori tega, ne bo policajev nikoli dovolj, kajti dokazano je, da se varnost človeka v Chicagu ni povečala s številom policajev.

Dvajsetletnica zveze kansaških društev S. N. P. J.

Dne 1. maja l. 1908 je razvila zveza kansaških društev SNPJ. na prvomajski slavnosti svojo skupno zastavo, kakor jo vidite na sliki. V tej zvezi so društva SNPJ. v premogovniških okrožjih, katerih je sedaj devetnajst, vključivši mladinsko angleško poslujoče društvo "Sunflower". Prva prvomajska slavnost in ob enem razvitje zastave se je vršilo, kot omenjeno gori, 1. maja 1908 v Frantenacu. Slavnost dvajsetletnice zveze ter razvitja zastave se je vršila letos istotako v Frontenacu dne 1. maja.

V času, ko se je ta zveza ustanovila, še ni nihče računal s kakimi angleško poslujočimi mladinskimi društvi, kajti takrat so bila skoro vsa več ali manj "mladinska". Na slavnosti 1. maja to leto pa je oskrbelo mladinsko društvo "Sunflower" ves glasbeni program, ostala društva pa so dala govornike. S časoma

udal v brezbriznost, češ, nihče nam ne more pomagati. Na prvomajski slavnosti l. 1927, ki jo je imela naša federacija SNPJ., je bila udeležba še precej velika, letos pa je bila majhna, dasi smo obhajali dvajsetletnico. Zvečer pa je bila dvorana polna. Prišla je mladina, ki je vzlic slabim časom veliko boljše razpoložena in gleda pogumnejše v bodočnost. Ni še utrujena. Društvo "Sunflower" ima pogoje, da se razvije v močno postojanko. Naša mladina pa ne sme storiti napake, da bi ustanovila preveč društev. Zgradi naj enega, ki bo močno, kajti danes ni tako potrebno, da bi ga morala imeti vsaka naselbina, ker so avtomobili skrajšali pota.

V Frontenacu imamo združno prodajalno, edina ki je ostala v naših naselbinah, in pa združni pogrebni zavod. Pri vseh ustanovah in društvi v tem

Prvi zastavonoša, ki je bil navzoč tudi na letošnji slavnosti.

Fr. Šetina, najstarejši član, ki je dobil na slavnosti društev SNPJ. dne 1. maja v Frontenacu šop rož, in mlada generacija, članice društva "Sunflower".

Članici druš. "Sunflower" in Fr. Zaitz, ki je govoril na letošnji proslavi.

bodo tudi te nadomestili "mladi", kajti v naturi je urejeno tako, da mladi niso zmerom mladi in da stari, ko se jim zdi življenja zadosti, odidejo — pa tudi če nočeš, moraš. Naša skupna zastava je že marsikoga spremila na poslednji poti.

Pred enim in dvemi desetletji je bilo v naselbinah slovenskih premogarjev v Kansasu še bujno življenje. S kaosom, ki se je naselil v premogovno industrijo, so začele hirati, kajti ta industrija je v Kansasu zelo prizadeta. Nekdaj velike naselbine danes samo še životarijo. Rovi obratujejo nestalno in veliko manj kot včas. Poleg tega se opravlja sedaj največ dela s parno lopato. Z vrha odgrnejo zemljo, da pridejo do plasti premoga, in vse to izvršujejo stroji s pomočjo par ljudi. Dela je torej veliko manj kot ga je bilo. Stotine naših ljudi se je že izselilo v mesta, npr. v Detroit, Chicago, Kansas City, Denver itd. Gre kamor kdo more. Starejši se težko poslavljajo. Svoje moči so pustili v tukajšnjih rovih, pa jim je težko iti sedaj v tovarne, kjer so dela istotako naporna in plače nizke.

Na slovenske priredbe je pred leti prihajalo stotine ljudi. Danes ne več. Svet je izčrpan in se je

kraju so bili socialisti vedno najaktivnejši. JSZ. danes nima več toliko članov kakor nekoč, vendar pa se o naših premogarijih ne more reči, da niso več razredno zavedni. Kakor že pojasnjeno, boj za obstanek jih je pritiral do brezbriznosti, dasi priznavajo, da je končna rešitev le v socializmu. Premogar to namreč razume boljše kot kdo drugi, ker mu je to spoznanje dala sedanja neurejenost v industriji, kateri je dal svoje moči, da mu jih je vzela, ni pa ga preskrbela za starost.

Zanimivo za kansaške slovenske rudarje je, da so edini, ki praznujejo po vsem okrožju vsako leto prvi maj. Prvomajska slavnost je njim tradicija. Kansaška zveza društev SNPJ. skrbi, da imamo slavnost vsakega prvega maja; letošnja je bila dvajseta pod njeno avspicijo. Ampak tiste živahnosti, ki smo jo poznali pred leti, ni več. Pravijo pa, da se še povrne.

Ali veste, da z oglašanjem društvenih in klubovih priredb v Proletarcu pomagate listu gmotno in moralno? In ob enem pomagate prirediteljem.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

SOCIALISTI IZ STAREGA KRAJA

COLLINWOOD, O. — "Kaj bodo ti socialisti v Collinwoodu? Mi smo bili socialisti v starem kraju, pa drugačni kot so tukaj." To slišimo včasih kje od "bare". To so tisti ljudje, ki so v starem kraju morda res bili par dni v socialistični stranki, oziroma v socialistični strokovni organizaciji, ali pa so morda samo "marširali" v sprevedu enkrat 1. maja, ali jim je pa kdo v oštariji pravil o socializmu. Kdor je bil v domovini res socialist, tisti tudi tukaj ne bo zavrgel socialističnega prepričanja. On tudi ne bo verjel, če bodo nasprotniki blatili, napadali ter ga odgovarjali, naj ne pristopi v stranko. Pravi socialist, pa naj pride iz našega starega kraja, iz Nemčije, Anglije ali Mehike, bo pristopil tam kamor ve da spada, in to je med sodruge delavce.

Jaz nisem bil socialist v starem kraju, niti "soldat", žandar ali "far". Bil pa sem med svojim 14. in 17. letom precej med socialisti. Čital sem včasih tudi takratni "Rdeči Prapor". Socialistično delovanje tam mi je nekoliko poznano, zato vem, da so ameriški socialisti nekaj korakov spredaj pred starokrajskimi. Tukaj imajo boljše liste, bolj vzorno organizacijo in proporcno večji vpliv in ugled v političnem življenju. Razlika med staro domovino in nami v organizaciji je, da smo v Ameriki le politično organizirani, dočim socializem v Evropi nima zgolj politične, ampak tudi strokovno in zadružno organizacijo. V Ameriki vodijo strokovne organizacije povečini irski konservativci. Dobi se tu ali tam tudi kak socialist, progresivec ali celo komunist, a teh je malo. Uče pa se le vsi skupaj iz socialistične literature, in celo konservativci so prisiljeni posegati po rešilne bilke v socializmu. Le poslušajte njih govore. Če si res socialist boš hitro spoznal, kje dobivajo svojo učenost. Enkrat sem enega vprašal: "Ali nisi ti socialist, Mr. S—?" — "No!!!!" je odgovoril. "Ali bi se naročil na American Appeal?" — "Zakaj ne! Koliko stane? Rajše Appeal kot pa liste kakor so Plain Dealer, Cleveland News ali Press."

Zato tudi ti, čeprav si bil socialist v starem kraju, čitaj socialistične liste, in pristopi v stranko. Če si v Collinwoodu, pristopi v klub št. 49, in delaj res za socializem, pa naj bo že na Kitajskem, Japonskem, v Ameriki ali pa v Collinwoodu. — F. B—č.

ZAPISNIK DRUGE KONFERENCE IZOBRAŽEVALNE AKCIJE ZA CENTRALNO PENNSYLVANIJO.

V nedeljo 3. junija 1928 se je vršilo II. zborovanje Konference Izobraževalne akcije za centralno Pennsylvanijo.

Sejo je otvoril tajnik S. Zabrie. — Za predsednika izvoljen Andrew Vidrich, za zapisnikarja Zabrie.

Vidrich referira o principih in namenu Izob. akcije. Priporoča društvom, katera niso še vključena v njo, naj to store do prihodnje konference. Mesečni stroški so \$1, katerega se odpošlje na gl. stan Izob. akcije JSZ.

Tajnik poroča, da je bil vabljen na sejo društva "Adrija" št. 3 SNPJ. Na seji je v kratkem govoru pojasnil namen in delovanje Izob. akcije, nakar se je zadeva vzela na znanje in odobrila s pripombo, da med tukajšnjimi Slovenci in njih mladino je treba več agitatoričnega dela. Dalje poroča, da je soc. klub št. 5 daroval \$10 kot začetek financiranja notranjega dela Izob. akcije. Za dne 10. junija je vabljen na Bon Air k seji druš. št. 254 SNPJ. v namene Izob. akcije. Iz glavnega urada nima nobenih poročil, ker vse tozadevno bo v zapisniku VII. zboru JSZ.

Poročilo zastopnikov: Strle (Dunlo), zastopnik soc. kluba št. 127: Prve konference se nismo udeležili. Sneg je zapadel, da nam ni bilo mogoče v Johnstown. Tajnik pripomni, da je dobil pismo od sod. Strleta, v katerem je navedel isti vzrok. Dalje poroča sod. Strle, da je soc. klub št. 127 prenehal biti aktiven vsled strajka. Upa, da potem Izob. akcije postane zopet bolj delaven.

Kobal (društvo "Triglav" št. 82 SNPJ.): Kakor poročano na prvi konferenci, društvo se z akcijo strinja ter je pri volji trpeti morebitne stroške. — Sod. And. Kašca (društvo št. 70 SSPZ.), Dunlo, je član Izob. akcije, stroške odposlancev trpi društvo. Agitacija Izob. akcije naj bo v duhu razredno zavednega delavstva, delujmo na to, da pri prihodnjih volitvah zopet postavimo listo soc. stranke v Cambria Co.

Taužel (Dunlo) za društvo št. 174 SNPJ.: Društvo je član Izob. akcije ter deluje na njeni podlagi in principih. — Sod. Glavač (samostojno društvo Moxham): Društvo še ni pri Izob. akciji, gotovo pa pristopi do prihodnje konference. Društvo plača stroške odposlancev. — Ivančič (Soc. klub št. 5 JSZ.): Klub je aktiven, deluje na vseh poljih napredka, je v boju proti reakciji in izkoriščanju sploh.

Bubalo (št. 3 SNPJ.): Društvo je z Izob. akcijo in jo finančno podpira. — Sod. Požim se strinja s sod. Bubalo. Pripomni, da ga veseli, ker je navzoč med razredno zavednimi delavci. — Sod. Jack Gabrenja (Danica št. 44 SNPJ.): Društvo je za Izob. akcijo in jo finančno podpira. — F. Naglič (Dunlo): Sod. Milavec je odpotoval na konvencijo SSPZ. Društvo je za Izob. akcijo in finančno podporo v kolikor bodo sredstva dopuščala. — Ses. Dimec (št. 600 SNPJ.): Kar se finančne podpore tiče bo društvo storilo svojo dolžnost. V ta namen priredi izlet dne 22. julija. Sestra Vidrich se strinja s sosed. Dimec. — Sod. P. Bukovec (Bon Air, zastopnik št. 162 SSPZ. in 254 SNPJ.): Na tej konferenci naj se po možnosti uveljavi načrt za nadaljni razvoj in agitacijo Izob. akcije. Prihodnja konferenca naj se vrši na Bon Airu. Poročila se vzame na znanje.

Slede referati. Sod. Vidrich: "O namenu Izob. akcije in dolžnosti njenih članov." — Sod. S. Zabrie: "O agitaciji med mladino," sod. F. Podboj: "O delavskih razmerah v splošnem", in sod. Kašca: "Boji med reakcionarji in premogarji."

Sklepi konference: Za financiranje notranjega dela Izob. akcije se prirejajo izleti in veselice. Vsako društvo, ki je v Izob. akciji, naj aranžira datume svojih veselice in izletov ter sporoči tajniku Izob. akcije kdaj se isti vrše, da ne bosta imeli dve društvi svojih priredb isti dan. Aranžira naj se izlet društev Izob. akcije kot simbolični dan Slovencev, to je manifestacijski dan

Slovenec Johnstowna, kateri naj bi se praznoval vsako leto na isti dan.

Vsako društvo, ako hoče biti član Izob. akcije, mora plačati \$1 mesečno na gl. stan Izob. akcije JSZ. Društva, ki so vključena v Izob. akcijo centralne Penne in niso še član Izob. akcije JSZ., naj to store do prihodnje konference, ki se vrši 29. julija na Bon Airu, Pa.

Na dnevni red pride okrožnica iz gl. urada SNPJ., nanašajoča se na govorniško turnejo br. Kobala. Konferenca osvoji datum 3. septembra, Labor day. Shod se vrši na Moxhamu v Delavskem domu. Podrobnosti in program bodo priobčeni pozneje.

Na predlog sod. Strleta iz Dunla se tem potom apelira na slovenske delavce, da se drže proč od premogokopov, kjer je štrajk efektiven. — Delo in stroški tajnika pridejo na dnevni red na prihodnji konferenci, ki se vrši na Bon Airu 29. julija. — Zaključek konference.

Andrew Vidrich, predsednik,

Stephen Zabrice, tajnik-zapisnikar.

ANGLEŠKI IZOBRAŽEVALNI IN DRAMSKI ODSEK KLUBA ŠT. 1 J. S. Z.

Klub št. 1 JSZ. v Chicagu je po raznih razpravah sklenil ustanoviti poseben odsek, katerega naloga bo delati med tu rojeno mladino, v prvi vrsti na prosvetnem in dramskem polju, in skrbeti mora tudi za zabave, ob enem pa urediti vse svoje delo tako, da se mladino osvobodi predsodkov, s katerimi jo navdaja kapitalistična-religiozna vzgoja in se jo navaja k pravilnemu razumevanju socialnih vprašanj in v naše gibanje.

Ime tega odseka je "Angleški izobraževalni in dramski odsek kluba št. 1 JSZ." (An English Educational and Dramatical Section, Branch No. 1, J.S.F.) in ima sledeče naloge:

1.) Naloga tega odseka je delati na prosvetnem polju v smislu pravil in resolucij JSZ., nadalje, sodelovati pri priredbah kluba št. 1, aranžirati najmanj enkrat na leto specialno angleški program vzgojnega in zabavnega značaja, aranžirati kolikor mogoče zabavnih večerov za mladino, kjer naj bi bilo tudi par točk programa, poskrbeti za angleška predavanja, namenjena mladini, itd.

2.) V Dramskih priredbah naj ta odsek sodeluje s slovenskim dramskim odsekom, kolikor potrebno.

3.) O vsem svojem delu mora odbor tega odseka poročati sejam kluba št. 1.

4.) Priredbe in drugo delo, ki ga ima v načrtu, naj predloži v razpravo ter odobritev seji kluba.

5.) Angleški izobraževalni odsek kluba št. 1 ima tri člane; eden izmed njih je tajnik, kateri predseduje tudi sestankom odseka in krožka.

6.) Člani tega odbora morajo biti dobrostoječi člani kluba št. 1, kateri jih izvoli (enako kakor odbore za slovenski dramski odsek, pevski odsek itd.)

7.) V krožku, v katerem ta odsek dela, so lahko tudi nečlani kluba. Lahko ima svoje sestanke, diskuzije, zabave itd.

8.) Naloga tega odseka nadalje je vzgojevati somišljenike v duhu, da se jih pridobi za pristop v klub št. 1 in za aktivnosti v njemu.

9.) Odsek nima svoje blagajne, ker je v smislu pravil blagajna klubov enotna, ima pa svoje račune, kot vsak drug odsek, ki izkazujejo koliko ima dohodkov in koliko izdatkov.

10.) Člani tega odseka so angleško občujoči člani kluba št. 1 in vsi oni izven klubovnega članstva, ki mu

žele pripadati in plačajo določeno članarino (25c mesečno). Članarine v odseku so prosti člani kluba, ker jo plačajo že v klubu, dijaki in brezposelni.

11.) Svoje sestanke obdržuje po potrebi. Vse eventuelne spremembe tega pravilnika mora predlagati klubu št. 1 na redni seji.

V odboru tega odseka za leto 1928 so, Donald J. Lotrich, Paul Videgar in John Rak. Njegova prva velika dramska priredba bo 3. februarja 1929 v dvorani ČSPS. Odbor bo o svojem delu obveščal članstvo na sejah in v Proletarcu ter drugih listih. — P. O.

Delavske stranke, ki so izven socialistične ali komunistične internacionale.

Vse važnejše delavske stranke po svetu so ali v socialistični delavski internacionali s sedežem v Curihi, Švica, ali pa v komunistični v Moskvi.

V skoro vsaki deželi se dobe tudi take delavske stranke, ki ne pripadajo nobeni internacionali. Obdržujejo pa tu in tam konference, na katerih iščejo vezi in pa pota, ki naj bi privedla delavstvo vsega sveta v enotno internacionalo. Ena takih konferenc se je vršila v Parizu 27.—30. decembra 1925, na kateri so bile zastopane francoska socialistično-komunistična unija, nemška neodvisna socialistična skupina, socialistična stranka maksimalistov (Italija), norveška delavska stranka, ruski in ukrajinski levi socialni revolucionarji in nekaj drugih. Od tedaj so se dogodili razkoli v raznih komunističnih strankah in se je število skupin, ki ne pripadajo nobeni internacionali, pomnožilo. Norveška delavska stranka je med njimi edina, ki pride v poštev. Tudi stranka italijanskih maksimalistov je bila močna, toda Mussolini jo je razglašal kot vse druge opozicionalne skupine.

V Zedinjenih državah sta izven internacionale Socialist Labor Party in Proletarian Party. Razne takozvane delavske in farmerske-delavske stranke, ki še funkcionirajo tu in tam v tej deželi, ne iščejo z mednarodnim delavskim gibanjem nikakih stikov. Ameriška socialistična stranka pripada že od početka socialistični delavski internacionali. Workers (Communist) Party je v komiterni, skupine, ki so se ločile od nje, pa so sedaj samostojne. Ena teh je Lorijeva v New Yorku in pa ostanki tistih disidentov, ki so po ustanovitvi Workers Party ustanovili Komunistično delavsko stranko, katere pa Zinovjev ni hotel priznati.

V Jugoslaviji, oziroma na Slovenskem deluje med drugimi jugoslovanska socialno demokratična stranka, zvana Bernotovci, ki je izven internacionale. V Beogradu je v začetku l. 1926 organiziral s sodelovanjem svojih pristašev Života Milojković skupino "Ujedinjenje", ki si je dala za nalogo delovati, da se zedinijo vse proletarske razredne stranke v Jugoslaviji. Ustanovil ji je tudi glasilo "Radničko Jedinstvo". V imenu internacionalno neorientiranih delavskih skupin v Jugoslaviji je Milojković pozdravil prej omenjeni kongres v Parizu. Navzočih je bilo okrog sto voditeljev, večinoma bivših komunistov, ki so ustanovili Mednarodni informacijski urad, za tajnico pa so izvolili Angelico Balabanovo. To je približno vse delo, ki so ga izvršili. Večina njihovih pristašev se je pridružila socialističnim strankam, mnogo pa se jih je umaknilo aktivnostim.

VŠCIPCI

ZVONKO NOVAK NAS JE PREDSTAVIL.

Dne 20. junija je priobčil čikaški dnevnik "Daily News" članek "*Slovenes to Aid Fair, is Pledge*". Po naše povedano, Slovenci so obljubili pomagati svetovni razstavi v Chicagu. Podpisan je Zvonko Novak, "Editor of Glas Svobode". Zvonkov *pledge* je enajsti, ki so jih dali "*leaders of the various racial groups in Chicago*". Zvonko je torej leader čikaških Slovencev. Pred tedni je pravil, da bo dobil v razstavnem uradu delo, in da se zanjo zanima (za plačo ali za razstavo?). Zato menda se predstavlja za voditelja Slovencev v Chicagu. Vse tako kaže, da se bodo Slovenci slabo postavili. Daj, daj, ti groše, Zvonko pa "predstavnštvo". — B. P.

IZ JOHNSTOWNA.

Agitacija za ustanovitev slovenske fare v Johnstownu prihaja perijodično. Pojavi se, včasih v treznosti včasih v pijanosti, in izgine za nekaj časa kakor pijanost. Sedaj, ker je treba vsled slabih časov več moliti, se eni po naročilu zopet prizadevajo postaviti hišico gospodovo. Ali bo kaj, bo, ne bo-al bo?

Demon.

KAM SPADAJO.

Na Edensburgu se perejo agentje prohibicije. Veliko so "grešili", in če bi prišla vsa korupcija in vse lumparije na dan, bi poslali nekatere rušitelje družin in morale z njimi vred v Atlanto, kjer bi delali družbo par gostom iz Johnstowna, ki se nahajajo tam po prisiljenih opravkih. — Demon.

"RADNIK" IN "HRVATSKI LIST" STA ENAKO "NARODNA".

Tragične dogodke v Jugoslaviji je izrabil komunistični (?) "Radnik" na enak način z enako demagogijo kakor ultra-hrvatsko-patriotično-srbodžerski "Hrvatski List". Baje to koristi cirkulaciji — naročnike se lažje dobi, list ima med Hrvati, katerim je namenjen, več kredita. Užasno, užasno. — I. Pinevič.

KAKO SE PROTI CERKVI NE SME AGITIRATI.

V pokojnem "Delavcu" je imel pueblski "opazovalec" nedavno dopis, v katerem se obrega ob društvo "Orel" in njega aktivne člane, ob socialiste in ob "maziljeno gospodo". Tukajšnjega župnika imenuje "maziljeno gorilo" okrog katerega se kaj rade zbirajo zveste butlegarice". Če bi bil opazovalec res proti-cerkvenjak, ne bi pisal tako surovo, kajti na tak način se ne "odbije" od cerkve nikogar. Sicer pa je dotični opazovalec v praksi sam cerkvenjak in tudi v izkazu za faro je bil že zastopan. — O. T.

VPRAŠANJE PUEBLSKEMU "OPAZOVALCU".

Čemu je tvojemu tovarišu "komunistomislecu" ustavljen kredit v tukajšnji kooperativi? Pa menda ne zato, ker hočete "koristiti vsaki dobri stvari"?

O.T.

DOLGOTRAJNA BOLEZEN TISKARJEV.

Nedavno so v neki detroitski tiskarni, kjer se tiska "Delavec" zboleli tiskarji in list vsled tega ni mogel iziti. Naslednji teden so ozdravili, "Delavec" je izšel

in pojasnil vzrok svojega zastajanja v okvirju na prvi strani. Potem so znova zboleli in bolehalo kar naprej, tako da "Delavca" že več tednov ni na izpregled. Zbolelim tiskarjem naše sožalje in simpatije. — P. O.

PITANJE "RADNIKU".

Namesto, da objavljate okrožnice neprogresivnega "bloka" za provokatorsko delo v SNPJ., čemu rajše ne pojasnite, koliko tisočakov ste zapravili s svojim slovenskim listom, a rezultat je vzlic temu polom. To bi zanimalo vaše čitatelje, ne pa bedasta okrožnica "progresivnog bloka". — Ivan Trubel.

BEG YOUR PARDON.

Zadnjič sem poročal pod naslovom "John Stonich odšel v stari kraj" o Jakobu Stonichu, pomotoma pa je bil krščen v notici za Johna. Pravilno je Jacob. Pomota mi je neljuba, in če bi kaj pomagalo, bi jo naprtil tiskarskemu skratu. — I. T.

BAZAR PRI SVETEMU ŠTEFANU.

Pri cerkvi sv. Štefana imajo bazar za faro. Vrte se kolesa pri štantih, vrte se v glavah, in vrte se dajmi, kvodri in dolarji. Fara potrebuje več novcev, pa se jih dobi, če se kolesa včasih malo bolj zavrti.

Wood St. News.

ČASI SE MENJAJO.

Leta 1906, ko je začel izhajati "Proletarec", smo znali komaj nekaj besed angleško, danes pa jih znamo le nekaj slovenskih. Naši listi postajajo English, American, and Slovene American. Če bomo hoteli brati slovensko, bo treba zopet naročiti starokrajske liste. — Kikar.

PRI RELIEFU POSTAJA DOLGOČASNO.

Nič več mi ne polnijo cekarja pri National Miners Reliefu, kot so mi ga parkrat, ker sem rekla, da se moj mož z njimi strinja in zanje agitira ter čez Proletarca zabavlja. Ali tudi drugim jih ne polnijo. Kamenec in Mlinarič sta na ta svoj relief jako ponosna in tu pravijo, da ju je sam Foster pohvalil ter jima zagotovil, da imata še veliko bodočnost. Vidite, nekemu je relief le pomagal! — Pittsburska cekarica.

POGOVOR O ANGLEŠKI PRILOGI.

Ropotar: Jaz sem proti, da bi Proletarec začel priobčevati English stuff. V hiši imamo polno angleških cajteng, pa tudi drugih; zadosti je, da imajo naši otroci angleški del v Prosveti, Novi Dobi, in Glasilu KSKJ. Če hoče Proletarec še te naročnike izgubiti, naj kar začne.

Pomirjevalec: Saj ne bo tako hudo. Proletarec bo priobčeval reči ki jih ne dobiš v detroitskih dnevnikih, ne v drugih, in ne dobiš jih v glasilih naših podpornih organizacij. Morda se ti bo še dopadel, počakaj, da vidimo. — J. S.

PRAVILA IN SOVRAŠTVO.

Nekje se je dogodilo, da je nekdo pri pristopu v SNPJ. zmanjšal starost za šest let, in si tako znižal assesment v posmrtninskem skladu. Stvar je prišla na dan, "komunisti" so svojega druga branili (dasi mu ni nihče hotel žalega, pač pa le, da se zabeleži njegova pravilna starost in da plačuje assesment kot ga mora), češ, proti njemu ste iz gole osebnosti. Ali je tak "argument" komunističen? — Radio.

A. F. of L. Political Demands

THE EXECUTIVE COUNCIL of the American Federation presented some eleven demands at Kansas City and the same demands at Houston. The most advanced of them is for the five-day week in government service. Generally speaking labor's demands are sound. Criticism of them is not that they go too far but that they do not go far enough. They represent a step backward from what labor endorsed when it endorsed the LaFollette platform in 1924. There are some serious omissions. Nothing is said about imperialism or about the power trust. Old age pensions and unemployment insurance are not specifically mentioned or endorsed. The plank about coal advocates an impossible harmony between capital and labor in an overdeveloped and chaotic industry. It ought to demand nationalization as the one way out. It is a sufficient commentary on the ownership of our national parties that even these moderate demands of labor, as everybody knows, will not be honestly and sincerely endorsed by either of the old parties.

The Way to Power

Vorwaerts, the leading daily of the German Socialists, declares that the German Socialist party has become so strong that no other party can form a government without it or rule against it.

By taking part in the government until it wins a clear majority, the German Socialist party trains the workers in political and economic administration and gives them the practical experience which will enable them to rule wisely when they get full power.

Vorwaerts admits that much still remains to be learned by the German Socialists and that only practical experience in administration can teach them.

"If the Russian workers had been through such a school when they seized power, many things in Russia would be done differently and better," Vorwaerts concludes.

—(*Milwaukee Leader*)

We wonder how many hip pocket flasks were in the convention that voted for Borah's bone-dry plank.

Liberty, the Press and Some Universities

By Norman Thomas

ATHENS, OHIO, is not only a seat of learning—or at any rate of a university—but also the center of the Hocking Valley coal region. It has been illustrating what coal, or coal owners, can do to a college.

Walter Ludwig has been student pastor at Ohio University and taught classes in religion. The New Testament or other revolutionary literature made him a friend of the coal miners. Result: his contract has been terminated with the end of this academic year and his job abolished. Some other young man might be dangerous. Mr. Ludwig didn't learn his lesson but asked some searching questions at a businessmen's mass meeting called to end the strike. Further result: he was two nights later arrested on a framed up charge of not having properly reported his car for taxation and is out on bail till the meeting of the fall grand jury.

Professor Irwing Maurer taught journalism at the same university and was also city district editor of the Athens Messenger. He lost both jobs in a grand buck passing contest between newspaper editor and university president for not "articulating well with the community;" i. e. for giving a square deal to the striking miners. When he joined Ludwig in asking questions at the Mass Meeting the business men demanded that his departure should be immediate—not postponed to the end of the academic year!

Great is King Coal in this modern Athens, Education and the press do his bidding.

Meanwhile the University of Pennsylvania is running true to form as described in Upton Sinclair's famous *Goose Step*. Sol Auerbach, a young instructor in philosophy, spoke on "Education and the Student in Soviet Russia." He got not one penny. He was told to keep still or quit because of faculty fear that a man taking a stand on a public issue could not retain that "critical state of mind" necessary for research and teaching. Auerbach quit.

Theodore I. Grayson associate professor of finance and director of publicity at the University received \$250 and expenses for each address in a series denouncing public ownership. The paymaster was the Power Trust. Was Grayson warned to keep still or quit? Decidedly not. Don't be foolish. Who finances our universities, anyhow?

The World in Process of Centralization

H. G. WELLS, in his latest book predicts that the world will be organized on a highly centralized basis. There will be a universal directorate of the whole globe to direct all the business of the world, one government, and one central distributing agency to satisfy the needs of mankind. It is impossible, Mr. Wells says, to think of the world as secure and satisfactory until there exists a single world commonweal, preventing war and controlling those moral, biological and economic forces that would otherwise lead to war. The method of direction of such a world commonweal, Mr. Wells thinks, is not likely to imitate the methods of existing sovereign states. It will be a new sort of direction with a new psychology. There will be little need for President or King to lead the marshalled hosts of humanity, for where there is no war there is no need of any leader to lead hosts anywhere, and in a polyglot world a parliament of mankind is an inconceivable instrument of government. The fundamental organization of contemporary States is still plainly military and that is exactly what a world organization cannot be. Flags, uniforms, national anthems, patriotism sedulously cultivated in church and school, the brag, blare and bluster of our competing sovereignties belong to the phase of development we would supersede.

Again, Charles M. Schwab of steel fame, proposes in a speech recently made, that greater corporate consolidations and trust agreements, now somewhat interfered with by law, are the order of the day in the prevailing industrial order. This is saying what Mr. Wells has said though they speak of quite different things. Mr. Schwab speaks of capital ruling the world. Mr. Wells dreams of the world governing itself.

(*Advance.*)

Minutes of the Seventh Regular Convention of J. S. F.

By Joseph Radel, Jr.

In this issue of Proletarec are published the minutes of the Seventh Regular Congress of the Yugoslav Socialist Federation. If you are unable to read it yourself, you could always get someone who will gladly explain them to you in detail, especially the resolutions. You will learn from these minutes, that great prominence was accorded our youth in the deliberations of the Congress. I particularly call your attention to the resolution, which deals with the problems of the youth and our movement, adopted unanimously by the delegates.

Before concluding, I wish to thank the Executive Committee and the delegates for giving us this wonderful opportunity, and I'm sure that it will not have been in vain. And to the young people I want to say, let's prove it, and do so without hesitating.

Just a Reflection

CLARENCE DARROW romped pretty hard on American newspapers in *The Illinois Miner*. And he said a lot of things which are no doubt true. But we wonder if newspapers, after all, don't reflect pretty faithfully the mentality of their readers, and if they don't give the readers the best they deserve?

T. H. Alexander, writing in *The Memphis Commercial Appeal*, tells a classic story on this subject. It is about a southern newspaper that ran out of paper during the freight embargo when America entered the World War.

The paper sent a representative to Canada to conduct a train load of paper on its journey south. It took him days to get the paper down to an Ohio city, where it was bottled up in a freight jam. It took him days to get it down to his own city and more days to get it shifted so it could be unloaded. It seemed finally that he would never get it unloaded until he appealed personally to the trainmen.

"If we don't get this paper by tomorrow the paper will have to suspend publication," he pleaded.

A horny-handed brakeman pricked up his ears at that. "You mean we'll miss Jiggs and Maggie?" he asked. "Certainly," was the reply. There was instant interest in the train crew, all admirers of George McManus comic strip, and in a few hours the car was shifted so it could be unloaded.

Strip comics and cross-word puzzles. That's American journalism.—(*The Illinois Miner.*)

Progress is Progress

Ghandi insists that "Speed isn't the only thing in life." But progress is progress, I don't care who says it isn't.

George Washington, John Adams, Thomas Jefferson, James Monroe, James Madison, Andrew Jackson, Abraham Lincoln, not a single one of them could-be-elected-president-were-they-with-us-today—not a one of them "believed in the Bible from kiver to kiver." All of them were rebels, disloyalists. All of them violated the Eighteenth Amendment.

—(Ameringer in *The Milwaukee Leader*)

The finest, most experienced progressive in Washington is Senator George W. Norris. He got 34 votes in the Republican convention. That is the measure of real progressivism in the so-called Republican farmers' revolt. Most of the rest was personal feeling and the politics that can make a hero out of Charlie Curtis!

The ancient Hebrews had a goat on which all the sins were placed, so the holding company idea isn't new.

The Smile Behind the Clouds

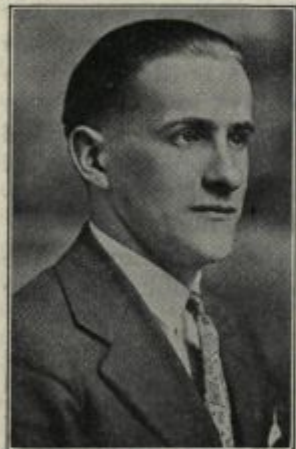
By Donald J. Lotrich

"SMILE and the world smiles with you; Cry and you cry alone." True to the very word. You will find some lonely heart saddened by the occurrence of the unforeseen, the unexpected, closed in some dimly lighted room, wanting to be hidden from the rest of the world; to escape detection; to pass those fleeting sorrowful tears in solitary confinement.

That same individual casting the gleam of it's smile can radiate enough sunshine to create a pleasant atmosphere among any group. Cast away your gloom, the tears,

force the smile to come. Be brave; comfort the heart with the thought that life in this changing world wants to be happy. Create the atmosphere and others will grasp it and extend it along.

It is customary for people to weep and complain when things go wrong; but not for us Socialists. We are used to all kinds of hardships. We take them seriously, indeed, grit our teeth and proclaim that it shan't happen again. To know that victory is ahead of us through hard fought battles will make that victory so much the sweeter.

Donald J. Lotrich

We celebrate Independence day, 1928. Exactly one hundred fifty two years after the thirteen eastern states declared that England's sovereignty shall reign no longer over them. During these long years this wonderful country with its abundance of wealth in raw materials and its rich fertile soil progressed to the point where the big majority of its inhabitants just exist. Where the farmers must starve, so to speak, because they produce too much food. Where the miners must freeze because they dug and brought to the surface of this earth, too much coal. Is it fair, I ask you, that millions of men, who desire and want to make an honest living must trot the streets from day to day in the vain hope of having the privilege to live and in the vain hope of keeping their family from starving, in this great country of ours?

Life is sacred. It wants to go on living. It wants to be happy. But when it lacks some of the most essential commodities for its existence happiness lags behind. The smile then is not natural. It becomes artificial. Our purpose therefore must be to cure the evils which cast so much gloom over all the workers. And we propose to start at the bottom not at the top. Little good 'twould do the farmer if he sprayed his apple blossoms when the trunk of the tree is afflicted. Little good it does us to put into office a half baked politician who denounces the two old parties but will not join our ranks. Little good it does us to put into public office men who own the coal mines. That's what we have actually been doing right along. How can you expect such men to fulfill the miners' desires. They don't. So

we have to dig down and help these poor fellow workers "spray the branches of the trees when the trunks and roots are really ailing."

It helps some, no doubt. But it would be entirely different and altogether to their advantage if they would heed our advice and by power of vote demand, as Mr. Norman Thomas says, rather than beg, for their lawful existence. When the shrewd politicians visualize that labor's power has really become a power, then we can expect concessions from them and not before.

The Socialist movement is international and has grown to be a mighty force in England, Germany, France, Austria, and several other European countries. It has fallen and has rebounded in this country. Right now it is climbing rapidly and gaining strength from coast to coast. Reports from many centers impress us with spirited new developments so that it looks like the Socialist Party of America will again come into its own. Principally it will be to your advantage, dear reader, if you are not a member yet to enroll and increase the tendency and effect of the present swing towards Socialism.

Make up your mind definitely and clearly that you have tolerated your artificial smile too long; that it is time to start anew and let this Independence Day issue give you further inspiration towards that aim. Resolve this Independence day that your life, your body deserves the best of everything you can give it, and that the only way to acquire this is through forceful action on the political field. That the only party truly representing the workers, is the Socialist party. That this party is deserving of your support and the support of your co-workers. Then go and do your duty. Vote for the Socialist standard bearers and when they win out—for win they must—your smile will not be hidden behind the clouds of injunctions, banishments, lack of work, etc., but will pierce right through and that beautiful sunshine of your smile will radiate rejoicement from face to face. That atmosphere of which we spoke will be created, and all the workers will become the beneficiaries.

Norman Thomas, Director of League for Industrial Democracy, and James Maurer, well known in labor circles, particularly in Pennsylvania, have been nominated as President and Vice President for election in November. These men are out to get the biggest vote any Socialist combination ever received. They are out to surprise everyone and they will if you give them your assistance.

Fifty-Fifty

Pat Murphy was taking his first flight in an airplane. The pilot was taking him over New York city. When they were up about 3,000 feet the plane suddenly went into a nosedive.

"Ha, ha!" laughed the pilot, shouting to Pat. "Fifty per cent of the people down there thought we were falling."

"Begorra," admitted Pat, "and 50 per cent of the people up here thought so, too."—Stratford Beacon-Herald.

Norman Thomas and James H. Maurer

"OUR NOMINATIONS will be of men who will be able to stand comparison with anyone the two old parties can possibly name," said Chairman Algernon Lee in announcing the call for nominations at the convention of the Socialist Party last April in New York. "They are going to carry on a campaign for our cause that will astonish the country by its fervor and successful results," he added. Norman Thomas and James H. Maurer are the standard bearers of the Socialist Party in this year's presidential campaign. They were nominated amidst a scene of greatest enthusiasm.

Norman Thomas was born in Marion, O., Nov. 20, 1884, and one of his earliest jobs was that of carrier of *The Marion Star*, edited by Warren G. Harding.

Thomas is noted as a distinguished journalist and lecturer, as well as author, and in addition stands in the front rank of the fighters for Socialism, political liberty and for labor in the United States.

At present he is executive director of the League for Industrial Democracy, and a contributing editor of Mr. Villard's *Nation*. He was a s editor-in-chief of *The New York Call*, and is now an associate editor of *The New Leader*. His articles appear in hundreds of labor and liberal papers in the country.

Thomas has supplemented his academic work of writing and lecturing by his active connections with the leading Socialist, liberal and labor agencies. He has taken part in many free speech fights, twice submitting to arrest and both times winning vindication at the hands of the law. He has been a candidate on the Socialist ticket for governor of New York state and mayor of New York city, each time polling a large vote.

Graduate of Princeton

Thomas entered Princeton where he was graduated in 1905. In 1911, having worked his way through, he was graduated from Union Theological seminary. Before entering the Theological seminary Thomas made a round the world tour during which he had an opportunity to familiarize himself with national and racial problems abroad.

In 1906 and 1907 he was a worker in the Spring Street Neighborhood house, a settlement. In the spring of 1907 he was pastor of Christ church in New York city. In 1910 he became associate pastor of the fashionable brick Presbyterian church of Fifth Ave. He served in that capacity for a year, and in 1911 took up his residence in East Harlem, there to become pastor of the East Harlem Presbyterian church and head of federated Presbyterian agencies on the upper east side.

He became a member of the local public school board and carried on widespread welfare activities for the poor and needy in his district. During the serious unemployment of 1914 he and his wife, in co-operation with the union settlement, ran one of the largest unemployment work rooms in the city. Thomas' record as a Socialist and Liberal leader begins in 1917. Previous to that he had frequently taken sides with labor on controversial issues. Both on religious and economic grounds he opposed American entrance into the World war. He participated in organizing the American Union Against Militarism and the Fellowship on Reconciliation.

Severed Connections With the Church

During the New York municipal elections of 1917 he supported Morris Hillquit for mayor. Thomas soon after the Hillquit campaign severed his connections with the church. He joined the Socialist party in 1918, and has become one of its outstanding leaders.

Since then his record has been one of continuous fight for better international relations, civil liberties, municipal reforms, strike relief and trade unionism.

Thomas is a member of the Press Writers Union, of the advisory committee of the Brotherhood of Sleeping Car Porters. He helped organize a dozen of the more recently founded unions and has addressed several hundred strike and organization meetings. He

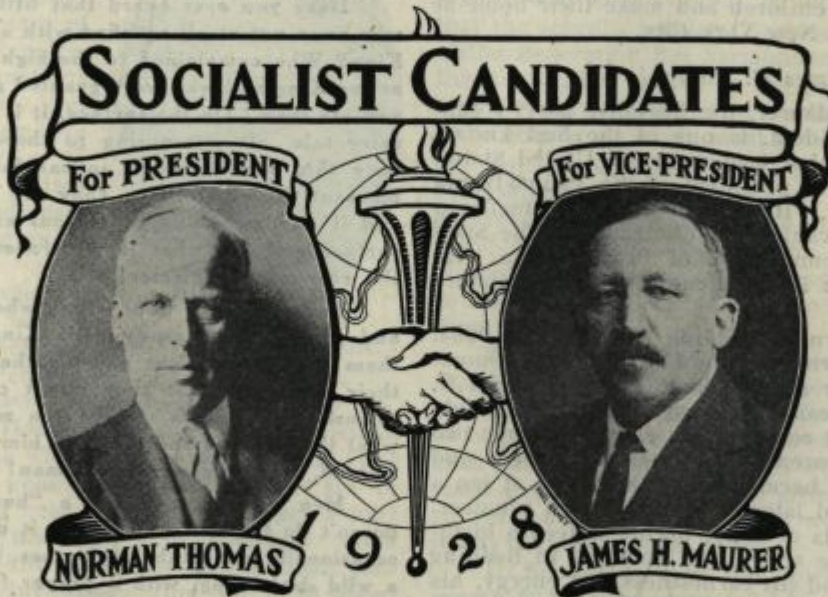
threw himself into the Paterson Textile strike of 1919, of which his brother, Evan, was a leader.

Active In Strike

When the famous Passaic Textile strike of 1926 broke out, Thomas was one of its staunchest supporters. Meetings had been forbidden. Thomas believed this action was illegal. Through the Civil Liberties union he hired a lot, mounted a tree and began addressing a large crowd of strikers. He had spoken but a few minutes when his meeting was broken up and he was placed under arrest. Thomas spent the night in Hackensack, New Jersey, county jail. Released on bail he was never brought to trial.

During the earlier Passaic strike of 1919, the police turned off the lights in the hall. Undeterred, Thomas read the declaration of independence by candle light. As chairman of the emergency committee for strikers' relief, Thomas has helped raise thousands of dollars and collections of clothing for miners now on strike. As a student of international affairs, a friend of oppressed minorities and advocate of international peace and co-operation, Thomas is also well known.

He served with Senator Norris and Senator David I. Walsh on the American commission for conditions

in Ireland in 1920, presenting the since famous report which was read into the Congressional Record. This report was the high light of the agitation which led up to the Lloyd George agreement ending the Irish crisis. While editor of *The World Tomorrow*, Mr. Thomas in 1918 published the first comprehensive criticism of the Wilson policy of sending United States troops into Russia.

Thomas was one of the founders of the American Civil Liberties union which staged the famous Dayton evolution test case. He spoke in Mount Vernon, N. Y., in a free speech test case in 1920. With Dr. John Haynes Holmes, he was then arrested, only to have the case thrown out of court. Thomas is a director of the League for Industrial Democracy, member of the executive committee of the Civil Liberties union, member of the executive committee of American Fund for Public Service, author of *The Conscientious Objector*, for which the late Senator Robert M. La Follette wrote an introduction; author of *The Challenge of War and What Is Industrial Democracy*, and editor of *The New Tactics in Social Conflicts and Prosperity*.

In 1911 Mr. Thomas married Frances Violet Stewart. They have five children and make their home at 206 East 18th Street, New York City.

James H. Maurer

James Hudson Maurer, the Socialist party's candidate for Vice-President, is one of the best known and most active of labor leaders in the United States. He served 16 years as president of the Pennsylvania Federation of Labor. He is also a City Councilman of Reading, Pennsylvania, and Chairman of the State Old Age Pension Commission, of Pennsylvania. He has served six years in the Pennsylvania Legislature as a Socialist.

Maurer was born at Reading on April 15, 1864. He was elected Chairman of the Convention that nominated him in honor of his 64th birthday. James H. Maurer is an American of Pennsylvania Dutch stock, his ancestors having come to this country nearly two centuries ago, his parents were working people and at the age of six he became a newsboy, and at ten a plumbers' helper and later as a full fledged plumber. He joined the Knights of Labor on his sixteenth birthday. Maurer became active as a Socialist in Reading at very early life, and his earnestness, his energy, his good humor and his eloquence brought him to a leading place in the Socialist movement. He was elected to the Legislature in 1910 from the Reading district, where he undertook two tasks, as his main work. Opposition to the establishment of a State Constabulary, and the establishment of a system of Old Age Pensions, for which he was the pioneer worker.

He also promoted workmen's compensation, mothers' pensions and other labor legislation. His interest in Old Age Pensions brought about his election as Chairman of the Pennsylvania Old Age Commission, on which he served eight years under four different governors and for which he made numerous trips throughout the country gathering material and one tour through the countries of Europe that have already established such a system of insurance.

Maurer also went into a number of states where bills for the establishment of State Constabulary were pending and opposed such action on the ground that State Constabulary usually were used as armed and organized strike-breakers. He gathered a number of his arguments along these lines in a book called *"The American Cossack."*

In his Socialist Party activities, Maurer has often been elected to the National Executive Committee of the Socialist Party and in 1916 he was one of a Committee of three that appeared before President Wilson

urging him to call a congress of neutral Nations that would take action leading to the ending of the War in Europe. Maurer's associations on that Committee were Morris Hillquit and the late Meyer London. Maurer was also prominently mentioned as the Socialist candidate for president in 1916. In 1919 Maurer was very active in the Pittsburgh Steel Strike, both as president of the State Federation of Labor and as a Socialist devoting all his energy for months to the effort of winning for the unorganized Steel Workers the right of collective bargaining.

Last November, Maurer was elected to his present office in the Socialist sweep that turned the administration of that City over to the Socialist Party. Maurer is married and has a son and a daughter, both married, and is the grandfather of two children.

Do You See Anything?

By A. W. Z.

Have you ever heard that little story of the frogs who were not at all satisfied with a bump on a log as a King? Who complained to the high heavens for a more active King and who were granted a stork that trampled and ate them? On the surface, it is only an entertaining fairy tale. It is amusing to those who see only that very thin veneer which so carefully overlays the unpleasant things of life. They are content with gazing, and if anyone should be curious enough to scratch the surface and see what is underneath—"Oh, Min. Bring the rose-colored glasses!"

The poor frogs went wrong when they asked, begged and prayed for a ready-made King. It didn't occur to them that they might get together, study and discuss their problems; that they might choose from amongst themselves one who showed the most willing grasp of what they needed and then aid him in getting what they wanted. But they were so human!

Men have for a King a "bump on the log." It doesn't do them any good, but it does get in their way occasionally and stubs their toes. Immediately there is a wild declaiming, with a prayer for a new king. They are given a chance to have a new king. Several crown princes are selected. Reams of paper are filled as to what they are going to do—but no one reads or analyzes these so-called platforms. Everything seems to be clear up to this time.

Now there is a big kicking up of the dust and vapor. The main thing is lost sight of in a mist of personalities and banalities: "This is the man we want because he did this important thing"—though really someone else did it and he got the credit for it. "No. This is the man we want. He is going to allow us to drink what we please"—forgetting that they deprived themselves in a magnanimous mood.

Then finally in the excitement they express their choice because the prospective king is fat and therefore ought to be jolly; is "wet," forgetting that he is "all wet"; belongs to the Society for the Uplift of Beardless Ducks and ought to be kind; and has such cute eyes.

Soon, in addition to the pain of the stubbed toes, they begin to feel the pecking of the beak upon their skulls and again wail.....

Fill your pipe, oil those little screws and adjust the sights. Do you see anything?

A Call to Youth

By Joseph Radel, Jr.

EVERY HUMAN BEING should consider himself an important part of the universe. Well do we know that everything changes with time. Youth changes and takes the places of the aged. Working conditions change with the more modern, practical methods. In cities the old houses are torn down to give way to large manly structures. But there is one other change which effects every one more than any other single factor: our social and economical system. While our social system has undergone serious and very important changes from the Barbarian era to date it isn't what we should expect it to be. It will not become tolerable, this social system of ours, until the workers realize that as it functions now it gives little, but takes much from them. We Socialists propose to change this social system not by force or bloody revolution, but by evolution of mankind.

There are, probably, many of you, who as yet do not see any necessity for this change. Perhaps you are working; have a good position with fair pay, and you are getting along all right. You are satisfied, and leave everything else alone. But should you? Shouldn't you help your fellow friends who are in need? Shouldn't you help your coworker get a job? Shouldn't you feel that you are dependent upon others? You should. You should be just as much concerned as we are. Investigate; find out; read about the present industrial depression. Then consider if in such a country with its abundant supply of natural resources, four million willing workers should have to seek employment. That all is a part of our social system, and all kinds of data is available if you should doubt this statement.

You shouldn't feel that it's not worth while, because every good deed, every sacrifice will be repaid in time to come. Most young people have been given an opportunity to acquire a liberal education. They take life as it comes; easy, so to speak. But during all this while little thought, if any had been given, to the hardships our parents suffered to enable them to give us this education, and other good things.

But the time has come when we too are confronted with the problems of life. To earn a living for ourselves and our dependents. Then life begins to take on a different aspect. We change "for better or for worse". Worries are piled on your shoulders; you get a bad break although you meant well. It will be then that your thoughts will begin to function through different channels. It will be then that your social system will be up for scrutiny, for dissection. Many of you haven't come to this yet, but sooner or later you

JOSEPH RADEL JR.

will. You should, therefore, begin right now and prepare your future.

Numerous facts could be given for the present bad conditions, but they number altogether too many, so I will let each of you go after them yourselves. *The New Leader* of New York, this country's best Socialist newspaper, will bring startling facts to you from week to week. Subscribe, and read it. Follow it carefully. Scan every detail. It may be cut and dried from the beginning, but each succeeding issue will bring forth new items to increase your interest and your spirit so that before the subscription is up, you will renew it without hesitating. Purchase good books by authors of prominence, that too will help you find your position in our social system. In addition keep in mind that the seventh regular Congress of the Yugoslav Socialist Federation has harmoniously decided to establish an English section in the present form of *Proletarec*. We would like to do much in that direction but to be able to do so we must have financial assistance.

Our purpose and desire is to print in English everything possible for the unity of English speaking Slovenes, and particularly the young element, to improve the present social system. Everyone shall be given an opportunity of expressing their viewpoint, as freedom of speech and the press is one of our cardinal principal.

This Congress decided to add eight pages once a month to the present size of *Proletarec* to compensate readers of the Slovene section for the space that will be consumed by the English part of the paper. The English part however will appear weekly. It will be devoted exclusively to English articles. Explanations of all sorts and announcements; write ups and educational features will be added.

To be able to start this worthy edition, we will need \$500 to cover increased expenses during the year. So we are asking every sympathizer and every friend to contribute and help make this English section of *Proletarec* appear regularly as soon as possible. Slovenes from all over the continent are requested to participate in the collection of this fund. Your elders will be in this work right behind you too, because they anxiously await the time when our Slovene youth will take hold of such an important ideal.

Friends and Comrades, Slovene youth is coming to its own. Let us show our elders, that we are made of the same metal. That we want to propagate their ideals far and wide; that we appreciate their confidence in our ability to use sound judgment and reasoning in matters of vital importance. Go, all of us! Let's do our duty in good faith. The future holds your reward.

As a sort of commentary on the smooth assurances of the Republican platform on Nicaragua the very day it was adopted 1,000 new marines were ordered to that country nominally to supervise elections which don't come off until December. That makes 4,000 marines in a country with the population of the borough of the Bronx in New York City!

It Can Be Done

By Amelia Shuler

EDUCATION HAS BEEN defined as a means for distributing common sense among the people. The only safeguard to a real democracy, such as we are striving to have, (not the kind that we have right now), is the people's use of common sense. And the best way to distribute this is through a system of free public education, involving lectures, newspaper discussions, and the public school.

By whom should this education be most eagerly welcomed and sought? To whom should it yield the best results in a true democracy? Surely we can all agree that it is the great masses of laboring people that will profit most by this education. It is they who need this common sense to have their eyes opened to the injustices and corruptions practiced by the industrial kings of our country. It is the workers that must realize that some action on their part must occur before they can enjoy the government of which Abraham Lincoln spoke: "A government of the people, *by* the people, and *for* the people." We hear people say that there isn't any such government today. Of course, there isn't,—but whose fault is it?

The late Pres. Wilson stated that the World War was fought to make the world safe for democracy. I wonder if the workers of our country are enjoying any of this democracy. The striking coal miners of Pennsylvania and oppressed workers, in other places have every right to answer "No!"

Yet the governmental power is in the hands of the people, exercised through representatives elected by these same people. The kind of officers we have to conduct our government reflects right back to the people. If the present system of management is not helping the working class in any way, couldn't that be remedied at the Presidential Election this coming November? It stands to reason that the laboring masses hold the majority in our country, and yet is it not pitiful that the results of the election are mighty few for Labor's cause? Would it not be a wonderful thing if all who labor would arise to exercise their duty of voting on Election Day, and decide to change not the government, but the management and the present system so that it would function for the interests of the great masses, rather than the few, as heretofore?

The nearest approach to this ideal that we have, is the Socialist Party which will be out in the field waiting for your support. Will you heed its call? Will not all of these years of burdens and toils remind you of your duty on Election Day? **IT CAN BE DONE!** but it will require the vote of every loyal worker who

is determined that justice must be done to Labor. Give the Socialist a trial; the other two parties have failed in your cause,—so why hesitate?

Educating the working class will probably do more for socialism than anything else. We might begin by educating the worker's child keeping in mind what we expect of him in the future. Lead him to wonder why it is that men, women, and children, probably his own relatives, are homeless, penniless, and improperly clothed, while he learns from his geography text that United States is one of the wealthiest nations of the world.

From experience, I know that you can easily interest boys and girls of the eighth grade to study out and debate on the problems of Labor and Capital. They are not too young to grasp these ideas, and can sometimes give very good arguments for and against some social problem in our study. Some of the ideas they get from their parents at home show how little the average parent knows or cares about problems that enter into his work every day.

In studying political parties and their platforms in history work this year, I asked the class which political party each would favor in this case. One boy answered, "I'm going to be a Republican, 'cause my Dad's one."

Upon being asked why his father favored this party, this boy replied, "He just said it was the best party." The father, who is a farmer, didn't know of any help the Republican conservatives had ever given to the farmer's cause; but he simply voted blindly, as so many others do.

We later took up discussions on the evils of great trust and railroad combinations. I suggested that socialism offered a possible remedy for these evils, by putting these large industries under government operation for the interest of the public, and not a few individuals. Thus it would tend to eliminate the big man's profit, and distribute the product of labor to the workers who created the values. The boy, whose father was a strong Republican, had been thinking very seriously on this subject, and voluntarily remarked:

"Maybe if all the workers would cast their votes for the Socialist Party at the next election, it would cut down the evils of the big trusts, and give the workers the square deal that they have never yet gotten."

I suggested that he talk to his father about it. The father thought the boy was too young to be thinking of such "tomfoolery".

This is only one case which might prove that the success of socialism may depend on the future education of our youth. The Young Socialist League, existing in the eastern states, and various other clubs are today providing great opportunities to teach our people the necessity for organized action. Probably in the next twenty or thirty years, the dream of socialism will no longer be Utopian, as Capital sees it today; but will become a stern Reality, ready to see justice done. Here's hoping that that memorable day will come soon or sooner.

AMELIA SHULER

What We Need is Training

By Herman Rugel.

SEVERAL very important resolutions were adopted at the seventh regular Convention of the J. S. F. in session last May. Perhaps the most prominent was the resolution authorizing the expansion of our weekly publication *Proletarec*. When this is done it will give an opportunity to all Young Slovenes of American birth to contribute regularly and write about things to which little thought had been focused to date. This will afford everyone a chance to write, learn, and study, because we need training above everything else.

We are not like the old folks that came from Europe. They suffered many hardships, and knew what was right from wrong. We suffered little, therefore we know only what our parents taught us. Some parents are interested enough in the progressive movement to teach their children the principle of it. Where others say, "Oh, I won't live long, why worry about the conditions." But they don't realize that their children will live and suffer.

I am sure that if the young people were taught right, when the old folks die, they would be glad to capably carry on the work. If the young people won't get the training now, they will be compelled to start everything over later, and have it just that much harder until then.

Getting down to the bottom of this we have the remedy. It was made at the last Convention of the J. S. F.

Here is the remedy. Help organize and strengthen branches of the J. S. F. and the Young Peoples' Socialist League. To do this we must have the parents' cooperation. We all know where there is a will there is a way, and that it takes a lot of hard work. All of the old comrades know, that what conditions they have and have had, were made by themselves. They all know without effort there is nothing. It's the same with the young generation.

At the Convention in May, they thought this matter over carefully. They finally arranged to enlarge "*Proletarec*," adding a few pages in English. Just as we have a splendid opportunity to express our views in "*Prosveta*."

I believe the first thing we should do is to help reach that special fund so we can enlarge "*Proletarec*." I am sure that if every one helps a little it can be done in a short time.

Our advantages are many and greater than those of our folks. There are more, and better schools now than there were in the old days, giving us a better education. There are many of us young men and women who should be members of the J. S. F., and the Young Peoples' Socialist League. Thus if we join together we can face the future that much stronger. The old saying, "If we don't hang together we will hang separately," still holds true; so let's all hang together.

HERMAN RUGEL

On Translations

By Louis Adamic

BECAUSE I HAPPEN to have translated into English and published a short Slovene novel—Ivan Cankar's "*Hlapec Jernej in njegova pravica*"—and a score or so of briefer Yugoslav stories, I have been asked by the Editor to write, for this special issue of *Proletarec*, on translations and translators, with special reference to translations from the Slovene.

My experience as a translator is very limited and I don't suppose that I have anything new to say on the subject. Let me say at once, however, that I know the difficulties of a good translation, even the practical impossibility of rendering the original of a novel, not to speak of a poem, into a foreign language so as, in the words of Sir T. M. Warren, "to produce an impression similar, or as nearly as may be similar, to that produced by the original." Such an impression is the highest ideal a translator can set before himself, and is rarely, if ever, attainable.

To come anywhere near achieving such an impression, one has been told that the translator should intelligently and conscientiously strive to make the translation a complete transcript of the ideas of the original work; that the style and manner of writing should be of the same character as that of the original composition; and that the translation should have all the ease of the original. The last point has been disputed by at least one translator, the German linguist Wilhelm von Humboldt, who prefers to have a translations sound somewhat "strangely". That is, he considers that, although a translation should be as easy reading as the original, it must in no case be altogether in the native spirit of the language in which it is translated, but must present features by which the reader is reminded that it is not an original but a foreign book.

Well, then, if we assume that the above are fairly good "laws" for translators, how do our English translations from the Slovene stack up? If I may refer to my own efforts again, they have been praised by the generous and damned—with considerable justice, no doubt—by those who aim or think they aim at perfection. One young gentleman, for instance, was greatly stirred by certain obvious shortcomings of "*Yerney's Justice*"; since then he has seen fit to try his own hand at translating, and from the single specimen of his work which has come to my attention, I judge that he has found it an arduous task. Since he offered it for publication, I imagine that he considered it worthy of print and paper—in fine, a good job. If so, I am happy that "*Yerney's Justice*" had impressed him unfavorably.

Mr. Ivan Zorman's collection of Slovene poems, which he recently brought out in a little book, is a much worthier piece of work; if for no other reason, because of the greater artistic skill required to do justice in a foreign language to a poem than to a story or a novel. He tackled an ungrateful job; it is well-nigh impossible to attain to the above-stated ideal in translating a poem, and he should be given a deal of credit for at least trying. I regret that most of the poems included in the collection fail so sadly to even approach the ideal translation; but here and there one comes upon a good line, and is grateful.

Herbie Hoover's Hokum

By James Oneal

HERBIE HOOVER is to carry the banner of the Republican brokers for oil, railroads, banks and the great corporations, especially that comparatively new arrival in the republic of corporation dynasties, the super-power gang. Myths are already being woven about Herbie just as the brokers had to market Coolidge as a really remarkable thinker.

Who is Hoover? In the year 1920 he was seriously discussed as a candidate for president but nobody knew which department of the two-party system could claim him. The New York World which is supporting Tammany's prize exhibit, Al Smith, ran a long editorial urging Herbie to let the Democratic brokers float him. Most people have forgotten this phase of Hoover.

* * *

This simply means that there is so little difference between the two parties that Hoover did not know where he belonged. Neither did The World. He finally landed in the cabinet at the head of the commerce department and Herbie began to make public addresses. He never said anything that Democrats or Republicans would disagree with. Now he is required to make declarations that will assume wide differences.

One thing stands out in Hoover's public addresses. He has been quoted over and over again in the literature of the superpower gang. They love him because he loves them. I have before me a pamphlet published a few years ago by the joint committee of the National Utility Assns. Hoover is quoted with affection on the title page and on the introductory page. He pleads for unmolested supremacy of corporate business.

* * *

Since the Republican convention adjourned inspired blurbs declare that he reads economics and detective stories with a little variation in fiction. I am inclined to think that his economics is fiction and his fiction economics. Here is a sample of Hoover's hokum from the utility pamphlet mentioned above. Hear ye:

"Neither our national nor our state governments are planned or equipped for the task of government operation of utilities . . . This very fact leaves to private enterprise many things which other nations can, if they prefer, do through government—after a fashion. On the governmental side the result has been one of which we are as proud as other peoples are envious. On the business side the accomplishment far surpassed anything they know. Through the one we have liberty; through the other, enterprise and decisiveness."

Now isn't that profound? However, it is evident that his economics is fiction. Imagine—and all fiction is imagination—the "liberty" which private enterprise has brought to the miners and the textile workers, to mention only two divisions of the army of labor. The thousands of families of miners living in tents and shacks for a year and dependent upon charity will certainly appreciate fat Herbie's fiction.

* * *

As I write, news comes that some 600 children were turned away from the soup kitchens of the

New Bedford textile strikers, many of them crying as the food was exhausted. Butler, the chief of the Republican party for years, is the master of the textile mills. Herbie's hokum is the fatwad's fiction.

The capitalist ownership of the great powers of production, says Herbie, gives us "enterprise and decisiveness." Well, isn't that lovely? What we want is "enterprise and decisiveness." Observe that Herbie's fiction is not of the realist type. It completely ignores that private enterprise also gives us the starving miners and textile workers. It also gives the enterprisers great fortunes, and Herbie never thought of even mentioning them. More important, it gives us Herbie Hoover's hokum with an "enterprise and decisiveness" that is perfectly satisfactory to the brokers who now have him in charge.

All Lost Angels End Up in Paradise

By Oscar Ameringer

California leads the country in suicides and earthquakes, sunshine and scenarios. The statistics prove the first and the realtors the last.

In all these California heads the list and Los Angeles leads California. More corner lots, earthly and heavenly, are sold in Los Angeles in one week than in Arizona in a century, this despite the fact that Arizona has more sunshine and no earthquakes.

This is probably because Los Angeles means Lost Angels, and lost angels are bound to get back to heaven somehow, by scenarios, if they can, by suicide, if they cannot.

"Warm climate for cold cash or credit," is the beginning, middle and end of the Lost Angels' songs. From Arthur Brisbane to Iowa John they all sing it, buy it and sell it.

If they cannot find any prospects anywhere else, they will trade it with each other and point with pride to the "enormous values created" by their endless energy. Wind is piled on wind, water is injected into water, and we pay for the grape juice, c. o. d.

We pay for the grapefruit. We stabilize the climate. And the way we do it is through the generosity of the railroads, many of whose magnates own acres and acres of California climate.

This does not mean to say that they are acting on self-interest when their railroads haul a carload of California fruit—after it crosses the Rockies—anywhere in the United States at a flat freight rate. Whether it goes to Kansas City or Kalamazoo, New Orleans or New York, the rate is the same.

This may look like the railroads subsidizing their sunshine to the cost of us alien orchardists and ultimate consumers, but what of it? How could our magnates, whether of sunshine or electricity, earn their exactions if we or Uncle Sam or somebody did not subsidize their benefactions? Manifestly it would be impossible.

Therefore, young man, go west and don't stop until you are a suicide or a sunshiner. You'll win either way you take it. You can't lose. One way or another, all Lost Angels end up in Paradise.

With Your Help

THIS ENGLISH PROLOG to Proletarec should become one of the best mediums for the young Slovene folks of this country in getting better understanding of our social and economical problems. It matters not how young you may be, everything written in Proletarec will be easily understood. Equal privileges will be given to all contributors. People may call you radical if you contribute here, but don't mind it because the proper meaning for the term radical is wanting something better. What human being is satisfied with everything in this world? They call us socialists and radicals because we are dissatisfied; because we feel, know, and want better working and living conditions.

Conditions will not always be thus. They are bound to change. In our days we hope; and if not in ours, perhaps during the next generation. As life progresses and the world's pendulum sways, it carries with it newer, better and finer conceptions of what this world should be; and how the people in it should live. Not with a continuous grouch, or with constant detection of all the abnormal things, but with a pleasant jolly smile, with praise for all the good things done.

You are asked to send in reports of all doings for the benefit of the workers; your working conditions, where changes are made—good or bad. Labor's victories on the industrial field, in fact, everything pertaining to our everyday life which might interest others.

Many people exclaim "I'm independent. I don't care for either party. I've enough money to get along leisurely for the rest of my days." But alas! No one is independent. In fact every human is dependent upon all the rest of humanity. No matter how wealthy or poor you are, you depend upon the milkman to deliver your milk, your grocer, butcher, farmer, miner, etc. What if some day they should fail you. What can you do without them? Nothing, I fear. This English Prolog to Proletarec is also depending upon you the subscribers; upon you the contributors. We need our readers and contributors just like every human being needs the remainder of his co-workers. Singly we can do little. Altogether we can accomplish much. To permit permanent publication of this English Prolog, we need \$500.00 to cover added expenses for the first year. Will each of you help make this possible within the next thirty days?

We consider you our friends and we will be glad to know that you will help us. Perhaps near your home resides Slovenes who can be induced to subscribe. It will be to your credit to secure their subscription. Or perhaps you will wander into a jolly crowd. Tell them of Proletarec. Take up a little collection. It will be used for a good purpose—to write, agitate and bring into labor ranks all workers, for a common and just cause of uniting them into one great political party, which, when reaching power, will serve the workers, thru and thru.

Wouldn't you like to have our present dream of every one sharing in the enormous wealth of this great world come true? Wouldn't you much prefer to work only four or five hours a day and four days a week at the same time nourishing a more pleasant happy life? Wouldn't you like to study and learn more about science, art, music, etc. Surely you would. All right then, your

place is amongst us. Help us in our endeavour to reach others who as yet do not know of our message.

With your help we can build a solid foundation, upon which we can lay the cornerstone of Slovene progressive workers, so that some day it will become an inspiring tower whose peak will point to the skies with the pride and glory of all who helped. About this foundation we must lay good timbers with which to build the sides and roof so that no storm or tempest will be strong enough to tear it down.

Proletarec will be your paper if you wish it to be.

What Should You Read?

By D. J. Lotrich

IT IS essential indeed that local and community papers be read by every citizen and individual. I don't want anyone to get the impression that all such local papers should be dropped. A member of the S. N. P. J. should not hesitate in reading Prosveta, so that he will always know what is being done by his organization. Cleveland's Journal serves its readers with what might be termed community news. Other towns and cities have their local newspapers.

To get news of a different nature you should subscribe to the New Leader of New York. This newspaper unlike all the others brings you an entirely different angle of life; different from any of your local journalists. The New Leader is truly the best, of its kind. How you can do without it once you know about the New Leader is a question to be answered by yourself only.

Then we have a dandy daily newspaper in The Milwaukee Leader, very much along the lines of the old time newspaper only that it is the champion of labor in Milwaukee and vicinity. If you ever wish to read about any labor dispute either of these fine papers will bring you labor's side of the story, considerably better than the other papers you read.

Keeping in step with the latest developments you should read "Spies in Steel" a new little booklet telling you about the ore industry along the northern iron range. From this booklet you can secure a vivid picture of some of your best friends in a duofold role as your friend and also the steel gangs spy. It is scenes like "Spies in Steel" that Socialism wishes to do away with. Away with the paying of private detective agencies for supplying thugs and gunmen to break strikes. Away with men who play a double role. And to think that several Slovene men play very prominently in these scenes. Several of them have been detected and put before the stop light.

"Oil," although, somewhat dry until you get interested, tells you all about the Teapot Dome scandal. That isn't all. Oil will show you the life our society leads; what politicians can do. Truly, interesting fiction; more than that—the tales have occurred. You should know about them. There are many good books written by authors of prominence which you should read. Proletarec has a large supply of them. Look over our price list. Price is no higher than elsewhere. It will help you understand our position more readily if you procure these recommendations. Read and learn.

Colleges Queried in Censorship

In an effort to discover what censorship is exercised by college authorities on students' meetings and publications, the American Civil Liberties Union sent out questionnaires to several hundred college presidents, student papers and liberal organizations all over the country. The Union is seeking to get the facts of the situation during the current college year in order to be prepared for an active campaign next fall in institutions where students are restricted in hearing speakers on public questions.

The communication, signed by Professor Harry F. Ward, chairman of the Civil Liberties Union, asks the college presidents to indicate "the regulations concerning the discussion of public issues by student organizations either on or off the university premises," and also whether they have had occasion "to prevent a student organization from inviting a speaker they desired to hear or whether any speaker's engagement has been cancelled because of opposition to his views." Student papers and liberal organizations are asked to furnish the facts from their view-point.

The questionnaire is due to reported instances of interference with student discussions of pacifism, compulsory military training and radical issues. The Union charges this interference primarily to "patriotizing organizations and military officers who have appointed themselves guardians of the minds of college youth."

I'm Aiming To Be a Staunch Socialist

As my parents always were and are working for the Socialist Party, I finally become interested in it. I read every book, pamphlet or newspaper in my reach that would enlighten me on Socialism.

When I was thirteen years of age, I decided to solicit subscriptions for the American Appeal (now merged with the New Leader). I succeeded in getting one. Soon after I heard that comrades intend to build Debs Memorial Radio Station, and special committee was asking for funds, I went out with the hope of collecting much for this fund. I talked and talked, and all I received from one place was a lone nickel. But I wasn't discouraged, because I have often heard Socialists say if you don't succeed once, try again.

I think that in order to stir up the younger people we must have an English section in Proletarec. There is no need of having an English part for girls and boys who are willing to read this paper in Slovene. But for those of our young people who can't read or understand Slovene language we must have an English section.

I'm aiming to be a staunch Socialist when I will be old enough. As I'm only fourteen years of age, I can't do much yet.

Hoping we can secure the necessary amount and hasten the day when Proletarec will have a steady English section, I remain fraternally,

Jennie J. Fradel, Latrobe, Pa.

To multiply knowledge is to multiply sorrow. To be as happy as young idiots are, you must be as idiotic.

Pioneers' Picnic

CHICAGO, ILL. — Pioneer Lodge No. 559 S. N. P. J. will give a Big Prize at their Juvenile Picnic Sunday, July 29th, at Sterzinar's Grove (Red Gate Stop) Willow Springs, Ill. Upwards of 30 prizes will be donated. Best of which will be a handsome \$75 dinette set consisting of four ladder back rush seat chairs and an extension (base and legs stationary) table.

We plan to make this the biggest and best picnic any single lodge in Chicago ever has undertaken. The committee is unusually active and the old Pioneer spirit is again prevalent, so that our plans cannot miscarry. Present weather predictions point to favorable weather for the day so that all parents can bring their youngsters early and stay all day. Refreshments of all kinds will be served, and good eats for the hungry as well. We appeal to all Slovenes of Chicago and vicinity to help us make a monstrous jolly picnic. The costly prizes will make many turn homeward when night settles with a pleasant smile and a good word for the Pioneers. — D. J. L.

Kdo je kdo v angleški prilogi

Angleška priloga v tej številki Proletarca je v glavnem delo sodelavcev; naši prijatelji iz krogov mladine žele, da bi izhajala redno, to je vsaki teden, in v ta namen obljubujejo sodelovanje.

Donald J. Lotrich je čitateljem Proletarca znan. Bil je zastopan s svojimi članki v dveh prvomajskih izdajah. Je član upravnega odbora Proletarca, član nadzornega odbora JSZ. ter predsednik druš. Pioneer št. 559 SNPJ.

Joseph J. Radel ml. je bil član prošlega zbora JSZ., kjer je imel referat o našem gibanju med mladino. Govori dobro slovensko in angleško, enako Lotrich. Radel je predsednik angleško poslujočega druš. 584 SNPJ., Milwaukee, Wis. Je kandidat v wisconsinsko zakonodajo na socialistični listi.

Miss Amelia Shuler je učiteljica v naselbini Gross, Kans., kjer žive njeni starši. Je članica druš. Sunflower št. 609 SNPJ., Arma Kans.

Herman Rugel ima dom v naselbini Radley, Kans., kjer žive njegovi starši. On je sedaj v Detroitu, in je prvi član kluba št. 114 JSZ., ki je rojen v tej deželi. Uverjeni smo, da bo našemu gibanju še mnogo koristil.

A. W. Z. je sin slovenskega trgovca. Oba sta aktivna v našem gibanju.

Poleg teh ima v tej številki dopis 14-letna Jennie J. Fradel, Latrobe, Pa., ki obljubuje postati, kadar doraste, agitatorica stranke za katero delujejo njeni starši.

Louis Adamic, ki je poslal kratek članek o prevajanju in prevodih, je znan sodelavec raznih ameriških revij. Prevedel je Cankarjevega "Hlapca Jerneja" v angleščino in več krajših Cankarjevih del. V julijski številki magazina American Mercury ima članek The Bohunks. Tiče se ameriških Slovencev.

James Oneal je urednik tednika New Leader, sodelavec raznih drugih listov, zgodovinar, član eksekutive soc. stranke itd.

Oscar Ameringer je sodelavec dnevnika Milwaukee Leader, urednik tednika Illinois Miner in sodelavec mnogih listov. Znan je tudi pod psevdonimom Adam Coal-digger.

Norman Thomas je direktor Lige za industrialno demokracijo, in sedaj predvsem predsedniški kandidat socialistične stranke.

VII. REDNI ZBOR J. S. Z., KI SE JE VRŠIL DNE 19.-21. MAJA 1928 V CHICAGU, ILL.
(The Seventh Regular Convention of the Yugoslav Socialist Federation)

PRVA VRSTA, spodaj, od leve na desno: Anton Zornik, Frances A. Tauchar, Alice A. Artach, Oscar Godina, Mary Udovich, Chas. Pogorelec, Mary Fradel, Frank S. Tauchar, John Kopach, Christina Omahne, John Ban, Louis Mihevc. DRUGA VRSTA: Frank Udovich, Andrew Miško, Joseph Ovca, John Suppanchick, Albert Hrast, Nace Zlemberger, Joseph Radelj st., Frank Alesh, John Kern, John Krebelj, Lovrenc Frank, Blaž Novak, Victor Petek, Frank Zaitz, Filip Kmetec (gost). TRETJA VRSTA: Rok Božičnik (gost), Vincenc Cankar, Peter Kisovec, Frank Florjancich, John Mahnich, Peter Kokotovich, Geo. Maslach, Anton Zore, Anton Garden, Joseph Čebular, Anton Jankovich. ČETRTA VRSTA: Louis Zgonik, John Turk, Filip Godina, Fred A. Vider, Vinko Pink, Joško Radel ml., John Olip.

ZAPISNIK VII. ZBORA J. S. Z.,

ki se je vršil dne 19. - 20. - 21. maja 1928 v Chicagu, Ill.

SEDMI redni zbor Jugoslovanske socialistične zveze (Jugoslav Socialist Federation) se je vršil dne 19., 20. in 21. maja 1928 v dvorani SNPJ. in deloma v dvorani Sokol Havliček, So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Udeležilo se ga je 46 delegatov in članov eksekutive. Vseh upravičencev do delegatskih pravic na zboru je bilo 50. Štirje se ga niso udeležili, med njimi en delegat ter trije člani odbora JSZ.

Delegate in zastopnike je prijavilo 26 klubov JSZ., pet konferenčnih organizacij in 22 podpornih in kulturnih društev ter političnih klubov, pripadajočih Izobraževalni akciji JSZ. Tri organizacije so bile na zboru reprezentirane z bratskimi delegati (SNPJ., SP., in JPS.)

Izmed resolucij, ki jih je zbor sprejel, omenjamo: Socialistična agitacija in prosvetno delo med našo mladino; J. S. Z. in jugoslovanske podporne organizacije; Apel na izobražence za aktivno sodelovanje v našem pokretu; Za ustanovitev angleške priloge "Proletarca"; Prosvetno delo; Naloge JSZ. v volilni kampanji; Agitacija za "Proletarca"; Ženstvo in socialistično gibanje; Strokovne organizacije.

Razen teh je zbor ponovno odobril razno resolucije prejšnjega zbora in konvencije soc. stranke, ki s tem označujejo stališče JSZ. ter njen program.

Za sedež prihodnjega zbora, ki se vrši l. 1930, so bila nominirana mesta Detroit, Mich., Waukegan, Ill., in Chicago, Ill. Vršil se bo v tistem izmed ter treh mest, za katerega se izreče večina članstva na splošnem glasovanju štiri mesece pred zborom.

Naziv "sodrug" in "brat" je v zapisniku pri imenih izpuščen, da se je s tem prihranil prostor.

Razprave niso podrobno opisane, pač pa se je polagalo vso važnost, da se članstvu predloži čimjasnejšo sliko zborovanja in da so sklepi natančno zabeleženi. Sklep zbora je namreč bil, naj bo zapisnik, ki se ga objavi v Proletarcu, čimkrajši, obširnejši pa je originalen zapisnik shranjen v arhivu J. S. Z.

Zapisnikarja sta bila sodruginja Christina Omahne in s. Joseph Radel. Za objavo ga je priredil Frank Zaitz.

Prva seja dne 19. maja dopoldne.

Chas. Pogorelec, tajnik Jugoslovanske socialistične zveze, otvori njen sedmi redni zbor ob 9. zjutraj v dvorani S. N. P. J. v Chicagu. V otvoritvenem govoru je dejal, da ima zbor pred seboj velike naloge, in je uverjen, da jih bo rešil v duhu složnega, konstruktivnega dela najboljšje. Vzlic gospodarski krizi, vzlic stavki in veliki brezposelnosti je reprezentacija na tem zboru dobra in dokazuje, da JSZ. napreduje na moči in vplivu.

V poverilni odbor (za pregled pooblastil) so bili izvoljeni Frank Tauchar, Zlemberger in Hrast.

Imenik članov zbora, kakor so bili pripravljeni, je sledeči:

DELEGATJE KLUBOV J. S. Z.

Št. kluba

- 1, Chicago, Ill.—John Olip; Andrew Miško.
- 2, Glencoe, O.—Nace Žlemberger.
- 10, Forest City, Pa.—Joe Čebular.
- 19, Burgettstown, Pa.—Anton Zornik, zastopnik.
- 20, Chicago, Ill.—Sava Bojanovich.
- 27, Cleveland, O.—John Krebelj.
- 11, Bridgeport, O.—Nace Žlemberger, zast.
- 37, Milwaukee, Wis.—Joseph Radelj st.

- 41, Clinton, Ind.—Christiana Omahne.
- 45, Waukegan, Ill.—John Mahnich.
- 47, Springfield, Ill.—Joseph Ovca.
- 49, Collinwood, O.—Anton Garden, zastopnik.
- 69, Herminie, Pa.—Anton Zornik.
- 114, Detroit, Michigan.—Peter Kisovic.
- 118, Canonsburg, Pa.—John Kern.
- 123, Maynard, O.—Nace Žlemberger, zastopnik.
- 128, Nokomis, Ill.—Louis Mihevc.
- 131, Pittsburgh, Pa.—John Ban.
- 132, Pueblo, Colo.—Frank Zaitz, zastopnik.
- 157, Gross, Kans.—John Kunstelj.
- 178, Latrobe, Pa.—Mary Fradel.
- 189, Blaine, O.—Nace Žlemberger, Glencoe, O., zastop.
- 222, Girard, O.—Anton Zore.
- 225, Avella, Pa.—Louis Zgonik.
- 232, Barberton, O.—Lovrenc Frank.
- 235, Sheboygan, Wis.—John Suppanschick.

KONFERENCE J. S. Z.

- Št. 1, zapad. Pennsylvanija.—John Ban, Pittsburgh, Pa.
- Št. 2, Ohio.—Anton Jankovich, Cleveland, O.
- Št. 3, Kansas.—John Kunstelj, Arcadia.
- Št. 4, sev. Illinois in Wisconsin.—Albert Hrast, Milwaukee, Wis.
- Št. 5, vzhodni Ohio in W. Va.—Nace Žlemberger, Glencoe, Ohio.

DRUŠTVA IN KLUBI IZOBRAŽEVALNE AKCIJE J. S. Z.

- Klub št. 1 JSZ., Chicago, Ill.—Mary Udovich.
- Društ. št. 1 SNPJ., Chicago, Ill.—Frank Alesh.
- Društ. št. 3, SNPJ., Johnstown, Pa.—Chas. Pogorelec, zastopnik.
- Društ. št. 5, SNPJ., Cleveland, O.—John Krebelj.
- Društ. št. 16, SNPJ., Milwaukee, Wis.—Joseph Radelj.
- Društ. št. 48, SNPJ., Barberton, O.—Lovrenc Frank.
- Društ. št. 81, SNPJ., Red Lodge, Montana, Chas. Pogorelec, zastopnik.
- Društ. št. 275, Maynard, O.—Chas. Pogorelec, zastopnik.
- Društ. št. 559 SNPJ., Chicago, Ill.—Oscar Godina, J. Kopach.
- Društ. št. 49, SNPJ., Girard, O.—Anton Zore.
- Društ. št. 86, SNPJ., Chicago, Ill.—Frank Florjančič.
- Društ. št. 87, SNPJ., Herminie, Pa.—Anton Zornik.
- Društ. št. 102, SNPJ., Chicago, Ill.—Frances A. Tauchar.
- Društ. št. 192, SNPJ., Milwaukee, Wis.—Joško Radelj, zastopnik.
- Društ. št. 206, SNPJ., Gross, Kans.—Frank Alesh, Chicago, Ill., zastopnik.
- Društ. št. 61, SSPZ., Barberton, O.—Lovrenc Frank, zastopnik.
- Društ. št. 568, Waukegan, Ill.—Vincent Pink.
- Izobraževalni klub Waukegan-No. Chicago, Ill.—Alice A. Artach.
- Soc. pevski zbor "Naprej", Milwaukee, Wis.—Victor Petek.
- Društ. št. 20, SSPZ., Cleveland, O.—John Krebelj.
- Izob. in dram. klub "Slovenia", San Francisco, Calif.—Chas. Pogorelec, zastopnik.
- Društ. št. 634, SNPJ., Sheboygan, Wis.—John Suppanschick.

EKSEKUTIVA J. S. Z.

Chas. Pogorelec, tajnik J.S.Z.

ČLANI EKSEKUTIVE: Frank Alesh, Sava Bojanovich, Geo Maslach, Fred A. Vider, Frank Zaitz, Frank Tauchar, Filip Godina.

NADZORNI ODBOR J.S.Z.: Donald J. Lotrich, Blaž Novak, Peter Kokotovich.

NADZORNI ODBOR SLOV. SEKCIJE: John Turk, Frank Udovich, Frank Florjancich.

PROSVETNI ODSEK: Chas. Pogorelec, Andrew Kobal, Joško Oven.

Urednik Proletarca: Frank Zaitz; upravnik Chas. Pogorelec.

Odbor za pravila: Frank Zaitz, Blaž Novak, Chas. Pogorelec.

Referent o strokovnih organizacijah: Jože Zavertnik.

BRATSKI DELEGATJE IN ZASTOPNIKI.

George R. Kirkpatrick, socialistična stranka.

Vincenc Cainkar, S. N. P. J.

Luka Ursich, Jugoslavenski Prosvjetni Savez.

Poverilni odbor poroča, da so vsa izkazila delegatov v redu. Izmed prijavljenih delegatov ni prišel na zbor John Kunstelj, Kansas, od članov odborov JSZ. pa so izostali D. J. Lotrich, član nadzornega odbora, ki je šel po opravkih v Cleveland, in Joško Oven ter Andrew Kobal od prosvetnega odseka.

Tajnik predloži sledeči provizorični poslovnik:

POSLOVNIK VII. REDNEGA ZBORA J.S.Z.

1.) Po zboru izvoljeni predsednik predseduje; zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v razpravo k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobi po vrsti prijavljenih govornikov.

Predsednik in podpredsednik se volita dnevno.

Kdor ne govori k dnevnem redu, ga mora predsednik poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzeti besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen z odlokom predsednika, se sme obrniti na zbor za odločitev.

2.) Za besedo se je prigrasiti z dviganjem roke.

Govorniki dobe besedo po vrsti kakor se prijavijo.

3.) Predlogi se stavijo ustmeno ali pismeno.

4.) Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni do sprejema predloga za zaključek debate.

5.) Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.

6.) Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.

7.) Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razen v slučajih kjer zbor sklene drugače.

8.) Volitve odborov se vrše tajno.

9.) Poimensko glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj ena četrtina članov zbora.

10.) Čas zborovanja določa zbor.

11.) Bratski delegatje društev, klubov in organizacij, ki prispevajo v fond "Izobraževalne akcije JSZ.", imajo pri vseh predlogih in razpravah pravico govora, ne pa glasovanja in stavljanja predlogov. Pravico do glasovanja in stavljanja predlogov imajo v vseh zadevah, tikajočih se Izobraževalne akcije J. S. Z.

Poslovnik sprejet kot predložen.

Tajnik predloži sledeči dnevni red za seje:

DNEVNI RED ZA SEJE.

1. Otvoritev seje.
2. Volitev predsednika in podpredsednika.
3. Čitanje zapisnika prejšnje seje.
4. Čitanje dopisov in brzojavov.

5. Nujne zadeve.

6. Nadaljevanje sporeda.

7. Posebna poročila.

8. Razno.

9. Zaključek seje.

Sprejet brez sprememb. — Nato je predložil tajnik sledeči provizorični spored zbora, kakor ga je sestavila eksekutiva:

OTVORITEV IN KONSTITUIRANJE ZBORA.

- 1.) Otvoritev VII. rednega zbora (glavni tajnik J.S.Z.)
- 2.) Volitve verifikacijskega odbora (za pregled pooblastil, tri člane in gl. tajnik.)
- 3.) Predložitev poslovnika in dnevnega reda.
- 4.) Volitve predsednika in podpredsednika.
- 5.) Volitve dveh zapisnikarjev.

POROČILA IN REFERATI.

- 6.) Poročilo tajnika o delu in stanju JSZ., volilni kampanji in o aktivnostih zveze od VI. rednega zbora. Poroča tajnik Charles Pogorelec.
- 7.) Poročilo sekcijjskih odborov:
 - a) za slovensko sekcijo poroča tajnik Frank Zaitz.
 - b) o delu članov srbske sekcije poroča Geo. Maslach.
- 8.) Zvezno glasilo in literatura, poročata za uredništvo Fr. Zaitz in za upravništvo Chas. Pogorelec.
- 9.) Izobraževalna akcija JSZ., poroča tajnik Chas. Pogorelec.
- 10.) Poročilo delegata Zveze o konvenciji socialistične stranke v New Yorku.
- 11.) Predsedniške volitve in naša kampanja, poroča Frank S. Tauchar.
- 12.) Poročila tajnikov Konferenc: Penna, Ohio (dve), Kansas, Illinois-Wisconsin.
- 13.) Poročilo stavbinskega odseka JSZ., poroča tajnik Fr. Zaitz.
- 14.) Naše delo med mladino, referent Joško Radelj ml.
- 15.) Jugoslovanske podporne organizacije in naše gibanje, referent Fr. Zaitz.
- 16.) Socialistična agitacija med srbo-hrvatskim delavstvom v Ameriki, referent Peter Kokotovich.
- 17.) Kulturno delo med slovenskim delavstvom v Ameriki, poroča Fr. Alesh.
- 18.) Strokovno organizirano delavstvo in J.S.Z., referent Jože Zavertnik.
- 19.) Zadrugištvo, referent Anton Garden.
- 20.) Poročilo odbora za pravila (Blaž Novak, Chas. Pogorelec, Fr. Zaitz).
- 21.) Razpust zbora.

Garden predlaga sprejem tega sporeda z dodatkom, da se ga lahko v slučaju potrebe popravi pozneje.

Zaitz predlaga, da se doda še točka "O situaciji med premogarji in vprašanje njihove organizacije" o kateri naj bi poročal Anton Garden. S temi dodatki je spored soglasno sprejet.

Se preide na konstituiranje zbora.

John Olip izvoljen za predsednika, Anton Zornik za podpredsednika. Za zapisnikarja Joseph Radelj ml. in Christina Omahne. Za konvenčnega tajnika Chas. Pogorelec.

V resolucijski odbor so izvoljeni Alesh, Ban, Garden, Maslach in Zaitz.

Za reditelja imenovan Frank Udovich.

Sklenjeno, da se zboruje od 8. do 11:45 dopoldne ter od 12:45 do 5. zvečer.

Zaitz pravi, da ker bo drugi dan popoldne koncert "Save", ki se ga udeležijo tudi delegacija, je potrebno čas nadomestiti, in predlaga, da se vrši seja tudi v soboto večer. Ker je ta dvorana oddana, naj se bi večerna seja vršila v dvorani Sokol Havliček. Po kratki razpravi predlog sprejet.

Poročilo Chas. Pogorelca, tajnika J. S. Z.

Cenjeni zbor:

Poročal vam bom o vseh funkcijah hkrati, in to kot tajnik JSZ., upravnik Proletarca in tajnik Izobraževalne akcije JSZ. (njenega prosvetnega odseka).

Zadnji zbor J. S. Z., ki se je vršil julija 1926, je nominiral za sedež tega zbora mesta Chicago, Milwaukee in Cleveland. Iz razlogov, ki so bili že pojasnjeni članstvu

klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. potem uradne okrožnice tajništva, je tajnik sugeriral eksekutivi, da priporoča članstvu glasovati za Chicago. Priporočilo je upoštevalo ter odglasovalo za Chicago kot sedež VII. rednega zbora JSZ. In tako smo sedaj tu na zboru, ki je sedmi, odkar se je ustanovila Jugoslovanska socialistična zveza pred osemnajstimi leti, da pregledamo naše delo prešlih dveh let ter si pripravimo načrte za naše bodoče delo.

Uspeh ali neuspeh vsake organizacije je odvisen od agilnosti in dela njenega članstva. Uspehi naše organizacije zadnjih par let, ako upoštevamo razmere in pa omejeno število osebja, posebno zadnjih osem mesecev, lahko rečemo, da so povoljni. Ni pa s tem rečeno, da bi ne mogli biti boljši. Seveda, predno gremo v razmotrivanje, moramo imeti v vidiku faktične razmere v deželi; stavke, industrijno depresijo, aktivnosti klubov in posameznih članov, kajti vse to ima opraviti z napredovanjem ali nazadovanjem vsake organizacije.

Ko smo zborovali pred malo manj kot dvema leti, so bile industrialne razmere še kolikor toliko ugodne toda kmalu potem je začela industrijska depresija naraščati, poleg tega je še izbruhnila stavka premogarjev na poljih mehkega premoga, kjer smo imeli največ klubov in najbolj agilno članstvo. Stavka premogarjev in brezposelnost v mestih je vzrok da organizacija ni rasla, kot bi v normalnih razmerah. Poleg tega pridev upoštevan še omejeno število osebja v naših uradih, kar ima za posledico, da je človek preobložen z delom in tako ne more obračati organizaciji tiste pozornosti, kot bi bilo potrebno. V vidiku moramo seveda imeti tudi druge faktorje, ki so naperjeni proti naši organizaciji in socialističnemu pokretu v splošnem. Ti so tzv. ekstremni radikali na eni strani in reakcija na drugi. Nobeden ni v pomankanju sredstev v boju proti nam, niti niso izbirčni v načinu izbiranja metod ki se jih poslužujejo; prvi kot drugi demagogirajo in lažejo na najnižkotnejše načine, da omajejo zaupanje delavstva v našo organizacijo, toda bili smo v stanju odbiti vse napade in jih bomo v bodoče.

Delo, sodrugi in sodrujinje, ki smo ga izvršili od zadnjega zbora je ogromno, ni pa končano in ne bo, dokler bo obstajal razred izkoriščajočih in razred izkoriščanih, z drugimi besedami, sedanji kapitalistični družabni red. Proti njemu se bori po vsem svetu strokovno in politično organiziran proletarijat, in del tega svetovnega in po boljši bodočnosti hrepencega delovnega ljudstva smo tudi jugoslovanski delavci, organizirani v Jugoslovanski socialistični zvezi.

Sodrugi in sodrujinje, na mestu je, ako se ob tej priliki spomnimo naših padlih borec za ekonomsko in politično svobodo proletariata. Eden izmed teh je pokojni sodrug Eugene V. Debs, ki je nad 50 let svojega plodonosnega življenja posvetil delu za osvoboditev delavstva. Zgubili pa smo jih tudi v našem ožjem krogu; eden teh je bil sodrug Frank Homer, dolgoletni član naše zveze ter organizator in tajnik kluba na Subletu, Wyo., ki je z nami sodeloval še na VI. rednem zboru pred dvema leti, in pa sodrug Henry Vuleh, agilen član kluba na Herminie, Pa., aktiven agitator za JSZ. in Proletarca ter delegat V. zbora, ki se je vršil pred štirimi leti v Clevelandu. Vsem tem pokojnim borecem časten spomin!

Delo in ustroj organizacije.

Članarina: Mesečni prispevki so danes isti kot ob času zadnjega zbora: to je 40c mesečno za posamezne in 45c za dualne člane; v tej vsoti je vključenih 10c ki jih plačujemo v konvenčni fond JSZ. Na glavni stan stranke plačujemo po 15c od člana, ki se dele med glavnim stanom stranke in državnimi ter okrajnimi organizacijami. Zadnja strankina konvencija, ki se je vršila prošli mesec v New Yorku, pa je sistem članarine v kolikor se to tiče glavnega stana in podrejenih državnih in okrajnih organizacij spremenila v toliko, da bo strankina članarina v bodoče en dolar od člana letno; ta se bo potem delila po načinu kot omenjeno zgoraj. Plačevala se bo enkrat na leto.

Po starem sistemu smo torej plačevali stranki po \$1.80 od člana letno, kar pomeni, ako ohranimo naš sedanji način plačevanja članarine, bo Zveza v bodoče na podlagi sedanjega članstva okrog \$700 letno na boljšem.

Ker bodo državne in okrajne organizacije prikrajšane 45c od člana letno, je seveda vprašanje izgladitve te razlike med federacijami ter prizadetimi organizacijami. V tem pogledu ta zbor ne more napraviti definitivnega zaključka, pač pa prepustiti vso stvar tajništvu in eksekutivi; da jo uredi z državnimi in okrajnimi organizacijami, kadar pride novi sistem v veljavo, kar se zgodi prihodnje leto. Tajništvo od svoje strani priporoča zboru, da ostanejo mesečni prispevki pri Zvezi isti kot sedaj, ker bi nam to nudilo več sredstev za našo agitacijo in propagando. Na znižanje je

težko računati, ako nočemo, da Zveza zaide v finančne potoškoče.

Delo eksekutive.

Odbori JSZ. so poleg eksekutivnega in nadzornega še Prosvetni odsek JSZ. in nadzorni odbor slov. sekcije JSZ. (Člani vseh odborov JSZ. so navedeni v seznamu članov zbora v tem zapisniku.)

Eksekutiva je od zadnjega zbora imela deset rednih ter eno izredno sejo skupno z upravnim odborom Proletarca, na kateri se je razpravljalo o ustanovitvi skupne revije med nami in sodrugi v stari domovini. Ideja se je uresničila z obnovitvijo revije "Pod Lipo".

Zapisniki sej eksekutive so bili priobčeni v listu in članstvo je iz njih lahko razvidelo delo eksekutive in organizacije v celoti.

Splošna glasovanja smo od zadnjega zbora imeli dva in sicer: za izvolitev eksekutive ter gl. tajnika ter za sedež sedanjega zbora. Prvega se je udeležilo 31 klubov in 11 posameznih članov, skupaj 462 članov in članic; drugega pa 41 klubov in 8 posameznih članov, skupaj 529 članov in članic.

Debs Memorial Radio Fund: Ko se je v prejšnjem letu v New Yorku organiziral odbor za zbiranje prispevkov, da se pokojnemu E. V. Debsu postavi spomenik, ki bi najboljšje odgovarjal idejam za katere se je boril pokojnik — so se merodajni faktorji odločili njemu v spomin postaviti radio postajo in v tej akciji je JSZ. aktivno sodelovala. Poslali smo okrog tisoč pisem in več tisoč nabiralnih pol na razna društva in posameznike. Odziv je bil dober. Do danes smo zbrali v ta fond \$1,668.45; na odbor smo poslali \$1,539.52, ostalo vsoto pa se je porabilo v pokritje stroškov, ki so znašali \$128.93. K temu naj pripomnim, da smo stroške zmanjšali na skrajni minimum. Razredno zavedni delavci so dosegli, da imamo postajo, s katere se širijo ideje pok. s. Debsa, dosego je, da imamo svojo radijsko tribuno. Postaje, ki so namenjene proitu privatnih interesov, so nam svobodno govora odrekale. Vsem, ki so pomagali zbirati prispevke za Debsovo radio postajo, kakor tudi prispevateljem naše priznanje in zahvala.

Podpora stavkujočim premogarjem. Ker je gl. odbor SNPJ. podprzel obširno akcijo za zbiranje prispevkov v podporo stavkujočim premogarjem, so bili naši sodrugi večinoma aktivni v nji in marsikje so bili njena vodilna sila. Na zvezo je bilo do danes poslanega v stavkovni fond \$408.35. To vsoto smo poslali v sledeče kraje: Stavkovnemu odboru v vzhodni Ohio \$75; stavkovnemu odboru zap. Penne. \$75; na oba ta odbora tudi večjo pošiljatev obleke; dr. št. 274 SNPJ. \$45 in zavoj obleke; dr. št. 60 SNPJ., Lloydell, Pa., \$45 in zavoj obleke; dr. št. 248 SNPJ., Spangler, Pa. \$20 in zavoj obleke; dr. št. 345 SNPJ., So. Fork, Pa. \$25 in zavoj obleke; dr. št. 451 SNPJ., Onnalinda, Pa. \$25 in obleko, ki je bila obenem poslana tudi za dr. v Lloydellu, Pa.; na klub št. 19, Burgettstown, Pa. \$25 in nekaj obleke; na klub št. 225, Avella, Pa. \$24.27; Frank Černe, Bannock, O., par čevljev \$5; ekspresnina od poslanih obleke \$40.08. Skupaj \$404.35. Na roki imamo še \$4 v gotovini, ki bo tudi poslana v en ali drug kraj. Največ te obleke je bilo zbrane v Chicagu, nekaj malega smo jo prejeli iz Detroita in Waukegana.

Aktivni člani in članstvo.

Ob času zadnjega zbora je zveza štela 45 aktivnih klubov z 973 člani (vštevši 15 posameznih članov in članic), danes pa šteje 46 aktivnih in dva pasivna kluba, skupaj torej 48 klubov. Število klubov je za tri večje, članov pa je 49 manj. Vzroke sem navedel v začetku poročila. Od zadnjega zbora je bilo organiziranih 11 klubov, klub v Kraynu, Pa., ki je bil direktno priključen državni organizaciji Penne., pa se je pridružil JSZ. Prenehalo je med tem časom 10 klubov v sledečih naselbinah: Triadelphia, W. Va., Power Point in Piney Fork, O., Edison, Kans., Miners Mills, Bridgeville, Lloydell, Meadowlands in Harwick, Pa.

Aktivni klubi so sledeči:

Colorado: Pueblo — 1.
Illinois: Chicago: št. 1, 20 in 224, Waukegan, Springfield, Virden, Gillespie in Nokomis — 8.
Indiana: Clinton in Universal — 2.
Kansas: Arma, Cockerill in Gross — 3.
Michigan: Detroit — 1.
Minnesota: Chisholm (?) — 1.
Ohio: Cleveland, Collinwood, Glencoe, Bridgeport, West Park, Neffs, Maynard, Blaine, Girard, Barberton in Warren — 11.
Pennsylvania: Conemaugh, Farrell, Forest City, Sygan, Braddock, Grays Landing, Burgettstown, Avella, West Newton, Herminie, Canonsburg, Krayn (?), Pittsburgh,

Moon Run, Latrobe, Lawrence, Luzerne in Benton — 18.

Wisconsin: Milwaukee in Sheboygan — 2.

Wyoming: Sublet — 1.

Skupaj 48 klubov in 14 posameznih članov in članic.

Okožne organizacije.

Okožnih organizacij imamo danes šest. Te so: V Pennsylvaniji 2, v Ohio 2, Kansas 1 in Illinois-Wisconsin 1. Njih delo je velevažno za razvoj našega pokreta. Poleg klubov JSZ. so na okrožnih zborovanjih Konferenc zastopana tudi društva Izobraževalne akcije in ravno delu teh gre priznanje za porast našega pokreta in za boljše pojmovanje naših idej v prizadetih okrožjih. Obširnejše poročilo o aktivnosti okrožnih organizacij bodo podali tajniki in zastopniki posameznih konferenčnih organizacij.

Naš tisk in propaganda.

Sodrug i in sodruginje, časopisje je eno najvažnejših sredstev propagande vsakega pokreta, pa bil to naš ali pa kateri drugi; časopisje je stvarnik ljudskega mnenja, je vodnik, propagator in učitelj. Ni je dežele na svetu, kjer bi bilo časopisje tako kolosalno razvito kot v Ameriki. Privatni interesi se dobro zavedajo tega dejstva, tega za njih interese tako važnega oroja. Zeleti bi bilo, da bi tudi delavstvo pravilno pojmovalo to resnico in jih posnemalo, toda — ali je stvar takšna? Če hočemo biti odkritosrčni, moramo priznati, da ne. Ako bi hoteli vrjeti raznim ljudem, ki tako radi govorijo o naprednosti, bi človek mislil, da smo najnaprednejši narod na svetu, najnaprednejši med naprednimi. Ali če premostrimo stvar z realnega stališča, pridemo do zaključka, da je vsa ta opevana naprednost iluzija, prazna pena.

Proletarec je bil ustanovljen pred 22 leti. Ves čas ima težke boje za obstanek, in vendar je bil Proletarec tisti list, ki je oral ledino in sejal seme napredne misli med našim delavstvom v tej deželi. Vsi starejši naseljenci se lahko spominjamo, kak mrak, kaka tema je vladala v naši javnosti pred 20.—25. leti; farovž in krčmar sta bila voditelja javnega mnenja. Ustanovil se je Proletarec, in krožek poštvovalnih sodrugov, ki se je zbral okrog njega, je z veliko težavo začel širiti napredne ideje in razganjati temo, ki je zagrinjala javno življenje ameriških Slovencev. Bil je glasnik in voditelj ideje za politično organizacijo našega delavstva na principu razrednega boja. Bil je in je še izborn branitelj interesov članstva naših podpornih organizacij v boju proti nazadnjaštvu, demagogom in koristolovcem.

Gospodarsko stanje lista: Najboljše bo, ako vam predčitat finančno poročilo za l. 1927. (Opomba: Vseled preobširnosti podrobnih računov so tu navedene le skupne vsote.) Iz tega poročila je razvidno gospodarsko stanje lista kot je bilo ob koncu leta. Dohodki lista, to je na oglasih in naročnini, kot ste slišali iz poročila, so bili \$6,303.48, stroški pa \$11,604.52, kar znači, da je list imel v prošlem letu \$5,301.04 deficita. Pokrili smo ga iz sledečih virov: prebitok koledarja, majniške izdaje in knjigarne ter s prispevki listu v podporo. Vsi ti viri so nam v prošlem letu prinesli \$5,295.50, tako, da je bil deficit lista skoraj do malega krit. Zgoraj navedeni dohodki v pokritje listovega primankljaja so neredni — to je — niso vselej enako visoki in so so valed tega nezanesljivi. Glavni dohodki na katere se mora opirati list so naročnina in oglasi. Kar znači, ako hočemo da se bo vzdrževal, bi morali imeti najmanj tisoč več naročnikov. Danes ima list obveznosti \$1,473.82, blagajne pa \$556.47. Stranke dolgujejo listu za koledar, za oglase v redni in v prvomajski izdaji, naročnini itd., \$1,328.38, tako da bi imel, ako bi vsi poravnali obveznosti napram listu, v blagajni danes \$411.03. To poročilo o stanju lista sicer ni najslabše, toda v vidiku je treba imeti dejstvo, da prihajajo poletni meseci, ki so vedno slabi v dohodkih, dočim so stroški enaki, konservativno računano, okrog \$800 mesečno. In če hočemo, da list zopet ne zaide v dolgove, bodo morali sodrug i agilenješe agitirati v pridobivanju novih naročnikov, kakor tudi iztirjavati stare. Pri listu je danes stalno nastavljen samo urednik, upravniške posle pa opravlja tajnik Zveze. Potovalnega zastopnika, izven malih izjem v prošlem letu, nismo imeli. Konec l. 1926 je bil nekaj mesecev na agitaciji prejšnji upravnik s. Žagar. Treba je, da posveti ta zbor temu vprašanju kolikor mogoče pozornosti, kajti ako hočemo z listom naprej, moramo najti pota in viro za stalnega potovalnega zastopnika in agitatorja za list in zvezo. Skušnje so nam pokazale, da se naročniki dobe, ako se dobi zastopnika, ki bi se posvetil docela delu za razširjenje lista in po možnosti organiziranju novih klubov.

Ni samo važno, da pošljemo na agitacijo zastopnika, kajti še bolj važna je podrobna agitacija, ki jo vrše zastopniki po naselbinah. To dejstvo morajo imeti na vidiku vsi

klubi in urediti agitacijo za razširjenje lista in literature v tem smislu. Kajti ni le važno, da se naročnika dobi, pač pa, da se ga tudi obdrži, tega dela pa ne more opravljati nihče z uspehom kot lokalni zastopniki. Skušnje so pokazale, da se naročniki lahko obdrže kjer so agili lokalni zastopniki. Računati bo treba tudi na stalno moč v upravnistvu, kajti po načinu kot se danes posluje, da ima ena oseba v oskrbi upravnistvo in tajništvo zveze, ne bo moglo iti dolgo naprej. Delo je preumorno, poleg tega pa trpi tudi agitacija na obeh straneh. Od nikogar se ne more pričakovati, da bo garal v uradu po cele dneve in večere, ker se na vse zadnje človek tudi izčrpa. Ni pa to samo kar se tiče upravnistva, ista je z uredništvom. Pokret kakor je naš, bi potreboval ne samo tri osebe, pač pa štiri, ki bi bile stalno nameščene pri listu in zvezi. Računati moramo tudi z dejstvom, da je Proletarec za naše potrebe premajhen. Potreboval bi tedensko najmanj 8 strani več, od katerih bi se dalo vsaj štiri porabiti za angleško čtivo, kajti ako hočemo pridobiti mladino v svoje vrste, ji bomo pač morali nuditi čtivo v jeziku ki ga razume. Vse to pa je zvezano z stroški, in glavni način kako priti do več dohodkov, je več naročnikov. Šaj ne dela nobene časti našemu pokretu, da se mora list po tolikih letih še vedno tako boriti za svoj obstanek. Po mojem globokem prepričanju ni prav nobenega vzroka, čemu bi Proletarec ne imel vsaj 3000 plačanih naročnikov; edini vzrok smo mi sami in naša malomarnost, katero pa je treba odpraviti, čimprej tem boljše. Tako dobro urejevan list kot je Proletarec zasluži, da delamo zanj z vso vneemo in ob vsaki priliki. Priznanje, da je dobro urejevan, mu dajo celo naši nasprotniki. In naša prvomajska izdaja? Pokažite mi pokret kjerkoli, ki bi se mogel ponasati s tako revijo kot so naše prvomajske izdaje? Nimajo jih niti pokreti, ki so mnogo močnejši od našega. Vsak sodrug bi moral biti ponosen, da je član pokreta, ki je v stanju izdati tak list; le žal, da prvomajska izdaja še ne dobi tiste cirkulacije kot jo zasluži, in tukaj je zopet ista vrzel, kot sem jo omenil že prej.

Naš koledar. Koledarja letošnjega letnika smo tiskali nad 5000 izvodov, toda vsled slabih delavskih razmer nam ga je okrog 250 iztisov ostalo. Naj omenim, da je ravno koledar, ki nam nudi tisti vir dohodkov s katerim krijemo listov deficit. Potrebno je torej, da naše članstvo deluje pri svojih društvih, da ga naročajo v čim večjem številu. Koder ga ta ne naročajo, se morajo za stvar zavzeti klubi in posamezniki. Kakor o prvomajski izdaji, tako se reče lahko tudi o koledarju, da je najboljša jugoslovanska publikacija te vrste.

Sodrug i in sodruginje, delujmo za naš tisk kar največ mogoče, kajti s tem vršimo veliko vzgojevalno delo in pa tudi našo socialistično dolžnost. Ne pozabimo, da postaja reakcija med našim narodom jača. Klerikalizem se utrjuje, in njegovo časopisje se razširja. Za svojo propagando se poslužuje posebno prižnice in tudi spovednice, nam pa naj služi razum, čvrsta volja in vera v zmago naše stvari.

Izobraževalna akcija in prosvetno delo.

V ustanovi Izobraževalne akcije JSZ. je bilo v prošlem letu 111 organizacij, od teh 90 podpornih društev, 7 prosvetnih organizacij in 14 socialističnih klubov. Po številu so podporna društva pripadala sledečim enotam in zvezam: 82 k SNPJ., 3 k SSPZ., 2 k JSKJ., in 3 k JPZS. Njeni dohodki v prošlem letu so bili \$1,355.19, ali za \$272.02 več kot v letu 1926.

Od zadnjega zbora je Izobraževalna akcija založila knjigo "Priče evolucije in Adami pred Adamom", ilustrirana in obsegajoča sto strani, ter brošuro "Proletarska etika in morala", obsegajoča 16 strani. Obe sta delo našega sodruga Ivana Moleka. Prvo smo založili v 3000 izvodih, drugo pa v 5000. Bili sta specialno izdani za društva Izobraževalne akcije in poslani l. 1926 vsem brezplačno. Za prošlo leto smo poslali poleg te še veliko zbirko druge literature, istotako brezplačno. Ako računamo nekako v sredi med tržno ceno in izdajnimi stroški, je bilo poslano te literature v zadnjih dveh letih društvam Izobraževalne akcije za okrog \$2,000. Druge, zlasti kulturne organizacije in nekatere društva pa smo zalagali z igrami in v večini slučajev tudi z vlogami; dalje smo jim pošiljali deklamacije za razne slučaje, navodila za oder itd.

Ni pa to vse delo, ki ga je vršil prosvetni odsek Izobraževalne akcije. Priredili smo tudi število predavanj in shodov. V prošlem letu je bil na predavateljski turi s. Zaitz v raznih naselbinah v državi Ohio in deloma v Penni, kjer je imel serijo predavanj, shodov in sestankov.

Za časa obiska s. Antona Kristana l. 1927 smo izbrali ugodno priliko in aranžirali zopet serijo predavanj, ki so se vršila v naselbinah Chicago in Waukegan, Ill.; Milwaukee

in Sheboygan, Wis.; Detroit, Mich.; Cleveland, Collinwood in Barberton, Ohio; Canonsburg, Johnstown in Forest City, Pa. Poleg teh se je vršilo še veliko število drugih shodov in predavanj po raznih naselbinah, na katerih so govorili razni sodrugi.

Do danes so za tekoče leto prijave pristop v Izobraževalno akcijo JSZ. 104 organizacije in štirje posamezniki iz Conneaut, Ohio, kjer niso mogli pridobiti društva, da bi bilo pristopilo k tej ustanovi. Ker pa so nekateri društveni tajniki počasni s pošiljanjem prijav in mesečnih prispevkov, se pričakuje, da število društev in drugih organizacij ne bo manjše kot je bilo v prejšnjem letu.

Vzeto v vpoštev sredstva, ki jih imamo na razpolago in pa moči, ki to delo opravljajo, se lahko reče, da je Izobraževalna akcija izvršila veliko vzgojevalnega dela, bo ga pa še več, kadar bo imela več sredstev.

Našo zbirko dramskih del smo izdatno pomnožili in jo še izboljšavamo, tako da nam bo v doglednem času možno ustreči vsem organizacijam prosvetnega značaja in drugim, ki prirejajo predstave in pripadajo k Izobraževalni akciji. Naj omenim še, da za tekoče leto zopet pripravljamo eno brošuro in ako bo le mogoče, bomo izdali tudi eno knjigo. Vse bo seveda odvisno od sredstev, ki jih bomo imeli na razpolago. Poleg tega bo treba izdati kampanjske letake za jesenske volitve, kar storimo pri vsakih predsedniških volitvah zadnja leta.

To sodrugi in sodruginje, je kratek pregled našega dela od zadnjega zbora. Ako niso bili uspehi večji, sedaj ni mogoče pomagati, lahko pa storimo več v bodoče. Delujmo po zahtani poti naprej, ko bomo čez 2 leti zopet skupaj na našem zboru, bomo lahko beležili večje uspehe. Jugoslovanska socialistična zveza mora postati voditeljica vsega naprednega jugoslovanskega življa v tej deželi.

Stanje klubov J.S.Z.

na podlagi mesečnih poročil koncem meseca aprila 1928.

Št. kluba in kraj.	Članov.	Gotovina.	Skupna movina.	Članov v uniji.	Državljanov.
1. Chicago, Ill.	102	\$544.99	\$5,354.99	26	89
2. Glencoe, Ohio	10	50.00	75.00	8	10
3. Cockerill, Kans.	12			4	7
5. Conemaugh, Pa.	34	16.00	16.00	..	24
6. West Park, O.	9			?	?
7. Farrell, Pa.	7			2	5
10. Forest City, Pa.	7	95.60	149.52	5	5
11. Bridgeport, O.	17	21.57	21.57	17	12
13. Syran, Pa.	17	27.00	27.00	17	16
15. Sublet, Wyo.	22	28.90	28.90	10	12
16. Braddock, Pa.	4			4	4
17. Grays Landing, Pa.	11	9.60	9.60	?	4
19. Burgettstown, Pa.	7			12	4
20. Chicago, Ill. (Srbski) ...	23	67.17	500.00	5	15
21. Arma, Kans.	12			12	4
22. Chisholm, Minn.	5		25.00	?	5
26. Neffa, O.	8			?	?
27. Cleveland, O.	73	176.98	1,208.23	9	56
32. West Newton, Pa.	7	7.98	7.98	6	6
37. Milwaukee, Wis.	35	34.64	84.64	?	?
41. Clinton, Ind.	15	81.89	140.89	11	11
45. Waukegan, Ill.	17	281.80	636.97	1	16
47. Springfield, Ill.	20	45.00	105.00	15	15
49. Collinwood, O.	33	13.22	368.42	10	28
50. Virden, Ill.	4	81.15	81.15	4	4
60. Gillespie, Ill.	5			5	5
69. Herminie, Pa.	8	16.61	26.61	?	5
114. Detroit, Mich.	54	261.06	701.90	?	42
118. Canonsburg, Pa.	23	41.57	278.12	22	23
123. Maynard, O.	21			?	?
128. Nokomis, Ill.	33	98.22	113.22	17	27
131. Pittsburgh, Pa.	12	33.60	33.60	2	8
132. Pueblo, Colo.	11	10.35	16.65	?	11
157. Gross, Kans.	7	4.39	54.39	4	3
175. Moon Run, Pa.	18		4.50	18	16
178. Latrobe, Pa.	12	1.89	1.89	2	10
184. Lawrence, Pa.	6	.45	23.45	4	3
189. Blaine, O.	18	36.38	36.38	14	17
218. Luzerne, Pa.	11			?	?
222. Girard, O.	27	185.34	280.24	3	18
224. Chicago, Ill.	7	41.54	91.54	2	7
225. Avella, Pa.	13	11.10	41.10	9	11
232. Barberton, O.	23	110.56	110.56	3	18
233. Renton, Pa.	10	6.00	8.00	9	7
235. Sheboygan, Wis.	41	94.80	389.80	?	19
238. Universal, Ind.	6			6	3
243. Warren, O.	15		25.00	?	?
127. Krayn, Pa.	18		50.00	18	15
Posamezni člani	14			4	14
Skupaj	924	\$2,527.35	\$11,129.81	320	640

FINANČNO STANJE J. S. Z.

Podrobni računi JSZ. za vsako leto so poslani klubom in istotako društvam Izobraževalne akcije. Tu bom nave-

del le glavne številke in če želi kdo kaka pojasnila, mu bom radevolje ustregel.

Dohodki Zveze so l. 1927 znašali \$7,110.45. Od teh pri-pade Izobraževalni akciji \$1,355.19. Toliko so namreč vplačala vanjo društva, klubi, kulturne organizacije in posamezniki tekom prejšnjega leta. Članarina skupno s konvenčnim fondom je znašala \$3,023.58. Ostali dohodki se nanašajo na Debs Memorial Radio Fund, literaturo, naročnine in podpore, ki gredo preko urada Zveze listom, stavkarjem, stranki, YPSL, prodaja potrebnih klubov, vplačila v stavbinski fond JSZ. skozi urad tajništva itd. Podrobne navedbe, kot rečeno, so bile poslane tajnikom vseh klubov in društev Izobraževalne akcije.

Stroški l. 1927 so znašali \$6,297.93, ki so istotako podrobno navedeni v poročilih klubov in društvom. Ob zaključku poslovnega leta (31. decembra 1927) je imela JSZ. v upravnem skladu \$179.64, v konvenčnem pa \$1,134.95. Skupen imetek Zveze je znašal \$2,644.85.

Dne 30. aprila to leto je imela Zveza v upravnem fondu \$229.07, v konvenčnem pa ima \$1,294.72, skupaj \$1,523.79. "Proletarec" dolguje JSZ. za knjige \$250, torej je bila njena čista imovina dne 30. aprila \$1,273.79.

Zveza bi naravno potrebovala več dohodkov, če bi hotela vršiti svoje naloge v večjem obsegu in bolj sistematično kakor dozdaj. Z danimi sredstvi stori proporcionalno veliko več kot katerakoli druga organizacija. Več članstva bi pomenilo za JSZ. več aktivnosti, večji vpliv in večje dohodke. Več organizacij v Izobraževalni akciji znači isto. Torej — dela imamo mnogo, naloge velike in jih bomo vršili naprej!

Na predlog John Mahničar se poročilo tajnika soglasno sprejme.

Sekcije J. S. Z.

Poročilo tajnikov sekcij: Fr. Zaitz, tajnik slovenske sekcije, poroča ob kratkem, da je delo sekcije ob enem delo JSZ., o kateri je poročal Pogorelec. JSZ. se deli glasom pravil v sekcije, te pa pridejo do veljave kadar bomo imeli poleg slovenske tudi močno hrvaško in srbsko sekcijo. Vsi obstoječi klubi JSZ. so v slovenski sekciji, razun enega, ki je srbski. Finančno stanje slovenske sekcije je sledeče:

Hranilna vloga na banki.....	\$ 56.67
Vloga v stavbinskem društvu (JBLA.)	500.00
Posojilo Proletarcu	619.50

Skupaj	\$1,176.17
Delnice v stavbinskem fondu JSZ.	500.00

Skupaj imovina	\$1,676.17
--------------------------	------------

Proletarec je posojilo vrnil 14. aprila t. l. Slovenska sekcija JSZ. lastuje tudi "Proletarec" in poseduje vse delnice JDTD.

Poročilo sprejeto na znanje.
Maslach želi, da se njegovo poročilo o delu članov srbske akcije preloži na popoldansko sejo, ko se je udeleži Kotovih in drugi srbski sodrugi. Se ugoti.

Akcija za dom J. S. Z. in Proletarca.

Za stavbinski odsek JSZ., v katerem so Alesh, Godina in Zaitz, poroča slednji kot njegov tajnik. V stavbinskem fondu JSZ., ki je bil ustanovljen aprila 1925, je bilo 31. decembra 1927 \$6,038.99, obveznosti članov, klubov in sekcije pa so znašale na neplačanih delnicah \$7,682.82, skupaj \$13,721.81. Do 31. decembra je bilo podpisanih 548 delnic; klubi in konference JSZ. jih imajo 239, slovenska sekcija JSZ. 220, podporni društva 6 in posamezniki 83 delnic. Klub št. 1 jih ima 200, na katere je do konca leta vplačal \$3,000, v tem letu pa \$250. Obveznosti stavbinskemu fondu na neplačanih delnicah so ob zaključku leta imeli: klubi in konference JSZ. \$2,030.00; slovenska sekcija \$5,000; društva \$40; posamezniki \$612.82. Dohodki tekom leta 1927 so bili \$852.12; skupna imovina v gotovini s prenosom od prejšnjega leta je bila \$6,038.99. Podrobno finančno poročilo je bilo priobčeno v Proletarcu z dne 16. februarja 1928.

V informacijo naj še omenim iz istega poročila, da je vzelo delnice do 31. dec. 1927 enainvajset klubov, dve konferenci, slov. sekcija, tri društva in 53 posameznikov.

Ob zaključku prvega četrtletja 1928 dne 31. marca je imel stavbinski fond \$6,448.76. Od tega je bilo na čekovnem računu \$814.29, v vlogah v stavbinskem in posojilnem društvu pa \$5,634.47.

Klub št. 1 je v tem letu izvolil poseben agitacijski odsek, in ob enem je zaključil, da bo prebitek prve klubove

priredbe v prihodnji sezoni šel ves v stavbinski fond JSZ. Glavna sredstva, ki jih ima ta fond, so bila zbrana v Chicagu, in računamo, da je uspeh akcije tudi odvisen od sodrugov in sodruginj v Chicagu. Toda ker bo dom stvar skupnosti in v korist ne samo klubu št. 1, ampak pokretu v celoti, delegatom toplo priporočam, da vplivajo v naselbinah, da dobi tudi to naše podvzetje čimveč mogoče sodelovanja. Denar, ki ga vložite v stvar, ni podarjen, ker ostane vaša lastnina ves čas. Dasi vemo da imajo sodrugi drugod svoje obveznosti in naloge, je tudi ta važna in pričakujemo od vseh sodelovanja.

Poročilo sprejeto.

Sledi razprava, v katero posežejo mnogi člani zbora, med njimi Ban, Mahnich, Zornik, Supančič, Miško, Jankovich, Radelj st. Krebelj in drugi. Medtem ko eni obljubijo sodelovanje kolikor v danih razmerah mogoče, priporočajo drugi, da naj se za stvar zavzamejo čikaški sodrugi ter jo izvedejo, kajti na večje finančne doneske od zunaj ni računati.

Alesh, član stavbinskega odseka, izvaja, kakšno naj bi bilo poslopje da bi odgovarjalo potrebam, in omenja, da se je že marsikje, kjer je bilo pripravno poslopje naprodaj, o vsem informiral ter o tem poročal ostalim funkcionarjem.

Olip izvaja, da se bi moral ves pokret zavzeti za to akcijo, ker bo koristila celoti. Chicago pa bo prav gotovo v prvi vrsti.

Radelj st. in Garden izvajata, da akciji nihče ne ugovarja; gre se le, da dejstva pravilno razumemo. Garden priporoča, da naj se ne gre v kak preriskiran nakup, kajti najemnina nam bi potem prišla še dražje kakor sedaj v tujem posloju.

Godina predlaga, da se zbor izreče za nadaljevanje te akcije in da ji naj da JSZ. kot celota vso mogočo moralno in drugo pomoč. Predlog sprejet.

Nujne zadeve: Predlagano in sprejeto, da ta zbor zagotovi socialističnega predsedniškega kandidata Norman Thomasa in podpredsedniškega kandidata James H. Maurerja, da bo JSZ. delovala z vso svojo močjo v sedanji kampanji za širjenje socialistične misli ter agitirala za socialistične kandidate. Resolucijskemu odboru in tajniku zbora se naroči, da naj jima pošlje v tem smislu brzojavna sporočila.

Predlagano, da se sporočilo podobne vsebine in pozdrav pošlje tudi predsedniku strankine eksekutive kongresniku V. L. Bergerju. Ob enem naj mu ta zbor izreče priznanje za njegovo delo v kongresu. Sprejeto soglasno.

Pojavi se vprašanje, ako se ta zbor da slikati. Po kratkem argumentiranju in proti je bilo oddanih polovica glasov za slikanje in polovico proti. Predsednik odloči, da se zbor slika. Fr. Udoviča pooblasti, da pripravi vse potrebno in napravi dogovor s fotografom.

Zaključek seje.

Christina Omahne, Joseph Radel ml., zapisnikarja.

John Olip, predsednik.

Druga seja 19. maja popoldne.

Zapisnikarja naznanita, da zapisnik dopoldanske seje mi še urejen, toda bo med sejo. Mahnich predlaga, da se ga čita ob pričetku večerne seje. Sprejeto.

Tajnik Pogorelec omeni, da je navzoč zastopnik socialistične stranke George R. Kirkpatrick. Predsednik Olip ga predstavi in ob enem omeni, da je Kirkpatrick kandidat za zveznega senatorja v Illinoisu.

V svojem govoru je čestital jugoslovanskemu delavstvu, ker si je zgradilo tako vzorno, aktivno federacijo. Kako ogromno konvencijo bi lahko imela socialistična stranka, če bi bili ameriški delavci poročeno tako organizirani kakor so vaši, je dejal Kirkpatrick. "Sobota je, solčno popoldne, in svet se drenja po igriščih in baseball parkih, vi pa ste tukaj in razpravljate o važnih problemih — znak, da ste se naučili misliti in sklepati." Govoril je tudi o konvenciji socialistične stranke v New Yorku, o naših kandidatih, o navdušenju ki se je zopet naselilo v stranko po konvenciji in drugem. Delegacija mu je večkrat z avplavdiranjem burno pritrjevala. Predsednik zbora se mu za njegov poset in govor v imenu zbora zahvali.

Maslačev referat.

George Maslach poda svoje poročilo k sedmi točki sporeda, "O delu članov srpske sekcije".

Sodrugi in sodruginje: Ker je tu govor o delu srbskih sodrugov, odnosno o delu med srbskim delavstvom, bi se moral dotakniti vsega, kar se je v tem pogledu zgodilo in izvršilo od prošlega zbora JSZ. do danes, in kaj namera-

vamo storiti v bodoče, da se med srbskim delavstvom razširi socialistična ideja, in da se osnujejo nove organizacije ter se na ta način zopet uspostavi "srpsko" odnosno srpsko-hrvatsko sekcijo v JSZ.

Od prošlega kongresa do danes smo v tem pogledu prav malo storili, lahko bi rekli, da nič. Razlog temu je v prvi vrsti ta, da smo malobrojni. Manjka nam intelektualnih moči — to se pravi — primanjkuje nam razumnosti. Vsi mi, kar nas je aktivnih, smo zaposleni po tvornicah in ni ne časa, v marsikakšen oziru ne znanja, ki se ga rabi v pokretu. Intelektualci in mnogi drugi sposobni sodrugi, ki so bili nekoč z nami, in bilo jih je precej, niso več z nami. Porazgubili so se, mi pa smo se koncentrirali samo na eno organizacijo, v kateri delamo največ le v lokalnem oziru; prirejamo predavanja, veselice, krajše predstave s koncertnimi točkami, sodelujemo z okrajno organizacijo v Chicagu itd. Torej ta skupina je aktivna in mnogo dela, a je premajhna za delo v večjem obsegu.

Velika ovira nam je, ker nimamo svojega lista, brez tega pa je uspešna agitacija nemogoča, kajti če hočeš novoustanovljene organizacije obdržati, mora biti z njimi nekdo v vednem stiku, in ta zveza je list. Sicer poskušamo priti do ljudi tudi s tiskano besedo, ali brez lista vendar ne gre. Naš namen je v glavnem jačati obstoječo organizacijo ki jo imamo, da bo v ugodnem momentu v stanju delati tudi zunaj svojega ožjega delokroga. V ostalem bo o tem več govoril s. Peter Kokotović. Kar se tiče soc. listov si pomagamo s starokrajškimi listi, stari člani pa čitamo "Proletarca", toda ker je slovenski, bi ga drugi naši ljudje ne razumeli.

Vsled naše šibkosti imajo glavno besedo in vodstvo med srbskim delavskim ljudstvom duhovniki (popovi), konzuli in razni drugi agenti srbske jugoslovanske vlade, ki širijo srbski šovinizem in nete mržnjo proti sosednim narodom Jugoslavije, posebno proti Italijanom, Albancem, Madžarom in Rumunom.

Delujejo sistematično, da obdrže siromašni narod v svojih klesčah ter ga čim čvrsteje pritegnejo na monarhijo ter današnjo dinastijo Karađorževića, in treba je priznati, da v tem prizadevanju prilično uspevajo.

Prosvetno delo med srbskim delavstvom v Zed. državah, kolikor ga je, je na zelo nizki stopnji, ponekod pa se o njemu sploh govoriti ne more, ker ga ni. Omenil sem nekoliko prej, da imajo glavno besedo med srbskim delavstvom popovi in nazadnjaški elementi sploh. Socialistična beseda je v srbskih naselbinah nepoznana, izvzemši nekaterih, in pa posameznikov, ki pa so raztrešeni in nimajo skupnih stikov.

Odpora proti popovski in obče ni, kakor ga ni proti delovanju, ki ga vodijo med narodom reakcionarni vladni agenti. Srbsko delavstvo je do kosti izrabljano in varano; od ene strani ga gulijo domači agentje, kot je bil neki Milosević, ki ga je prevaral za okrog \$50,000 — in takih je bilo več — izrabljajo ga celo institucije, kot npr. Prva Zemljoradniška Banka v Beogradu, ki je bankrotirala in pripravila siromašne srbske delavce v Ameriki ob nekoliko milijonov dinarjev, in to vse v imenu patriotizma.

Z druge strani je srbsko delavstvo izrabljano v industriji in rudnikih. Večinoma so nekvalificirani delavci, priseljeni z dežele, pa so morali prevzeti najtežja težaška dela, nezdrava in slabo plačana.

Vzlic temu — namesto da bi se učili spoznavati resnico in si našli svoje prave zagovornike — smatrajo socialiste kot svoje neprijatelje. Mrze jih ali celo sovražijo ker so jih agenti reakeje in gospodarjev ter izkoriščevalci zavledli. Na socialiste gledajo sovražno in besedo socializem mrze zato, ker so nevedni, ker nimajo pojma o razredni zavesti in ne poznajo izhoda iz te duševne mizerije.

Iz tega vidite, kako potrebno je, da gremo med srbske delavce s socialistično propagando. Socialistična ideja med njim ni še pognala krepkih korenin. V industriji se je uvelo šele tukaj, ohranilo pa je podeželske tradicije starega kraja in lažvodniki so mu jih negovali naprej. Kriva temu stanju je tudi velika nepismenost, ki obstoji med njim. Med nami je tako, da veliko lažje dobimo v naš pokret poklicnega (obrtnega) kot pa navadnega delavca. Obzorje prvega je večje, videl je več sveta, prišel je v dotiko s socialisti drugih narodov. A je še en vzrok: Med vojno je bilo javno življenje srbskega ljudstva zaverovano v borbo Srbije ter v željo, da zmaga in da postane velika in močna. V tem pričakovanju je povprečen srbski delavec v tej deželi storil sklep, da se potem povrne v domovino in da tam ostane. Veliko se jih je povrnilo in so se — razočarali. Videli so, da namesto pravde in svobode, o kateri so sanjali, vlada bič in batina, in videli so, da ni velike razlike med pred in vojnimi stanjem. Meje so bile druge, sistem je ostal.

In tako so se iluzije razblinile in srbski naseljenec v Ameriki se je sprijaznil z mislijo, da ostane tu in se udomači. Srbski delavci, ki so zaposleni v raznih obratih, večinoma kot manualci, ne pripadajo kot taki nobeni posebni narodnosti, pač pa so del ameriškega delavstva. Oni so del skupnosti — in njihovi interesi se od interesov ostalega delavstva ne razlikujejo. V tem pravcu jih je treba podučiti, da bodo znali tudi misliti v interesu skupnosti, in ta naloga pripada nam, socialistom! Pridobiti ga moramo v Jugoslovansko socialistično zvezo, ki vodi politično borbo, deluje v bojih strokovno organiziranega delavstva, in je aktivna tudi na prosvetnem polju, in to kot delavska kulturna ustanova prvega reda.

Socializem je edini izhod iz današnjega kaosa. Socialistična organizacija je edino, kar lahko reši tako srbske kot druge delavce iz objema neznanja in zavajalev ter jih potem vodi iz kapitalističnega suženjstva v socializem.

V svrhu, da ojačamo socialistično agitacijo med Srbi, moramo prirediti med njimi več shodov, več sestankov, in razdeliti med njimi več socialistične literature. Kot v marsičem, so uspehi dosegljivi tudi tukaj. In jih bomo dosegli — toda ne brez energične agitacije!

Priporočam zboru, da o tem problemu razpravlja in da napravi potrebne zaključke, članstvo pa naj jih tudi izvajal (Odobranje.)

Zlemberger predlaga, da se referat Maslača sprejme na znanje. Predlog sprejet.

Zaitz je mnenja, naj se čuje preje predno gremo v razpravo še Kokotovičev referat.

Kokotovič pravi, da na tej seji ni še pripravljen, zato želi, da mu seja dovoli podati referat na jutrajšnji dopoldanski seji. Se mu ugodí, razpravo, o agitaciji med hrvatskim in srbskim delavstvom, pa se odgodi za po njegovem poročilu.

Predsednik **Olip** predstavi **Vincenc Cainkarja**, predsednika SNPJ., ki je potem pozdravil delegacijo ter v svojem nagovoru dejal, da mu je žal ker ni zbor večji, toda ideje, ki jih zastopa, so tako velike, da nima nihče vzroka obupavati. Rekel je, da je SNPJ. hvaležna sodrugom, ki tako radi sodelujejo v njenih akcijah ter v borbah, katerih namen in cilj je, da se organizacije ohrani čisto ter lojalno načelom, v smislu katerih je rasla in se razvijala. (Odobranje.)

Predsednik naznani, da je sedaj na vrsti poročilo urednika.

Andrew Kobal, ki je navzoč, želi, da mu zbor dovoli izpregovoriti nekaj besed, in ker je zaposlen ter mora oditi, bi rad, če se mu dovoli takoj. Se mu ugodí. — V svojem govoru pravi, da se zboru ni mogel udeležiti preje vsled pomankanja časa, drugo pa je, da ne ve, če se ga še smatra za člana. V svojem nadaljnjem izjavljanju priporoča, da naj bi se v JSZ., posebno še v klub št. 1 naselilo več tolerance, kajti sedanje stanje v Chicagu povzroča napetost in je klubu škodljivo. Omenja, da se ga je žalilo in napadalo, in da se mu odreka aktivnosti, dasi je bil zelo delaven posebno v dramatikah. Želi tudi, da se bi taktika "Proletarca" spremenila v prilog večje tolerantnosti. Naglašja, da je še pripravljen sodelovati, toda le ako se zbor kako izreče, da se ne strinja s taktiko čikaških sodrugov, med katerimi je mnogo mržnje tudi proti študentom. Navaja slučaj, kako je bil kot študent napaden na seji kluba št. 1 in se ga je prištevale k ljudem, s katerimi nima zvez, niti ne deluje z njimi.

Za besedo se priklasi **Olip**, ki pravi, da Kobala ni nihče odganjal od dela v klubu, in da nihče ne zanika njegovih aktivnosti; toda če pričakuje priznanja, ga je med nami težko dobiti, oziroma, se ga sploh ne dobi. Priznanje je delo, ki ga vršiš! Poudarja, da je v klubu dovolj prostora in dela za vse, ki hočejo delati socialistično.

Kobal govori ponovno, da je bil napaden, da je netolerance preveč, ki odbija publiko od kluba.

Poročilo urednika Proletarca.

Zaitz prične z uvodom, da smo se na prošlem zboru pričakali šest ur radi oblike lista in da smo porabili le nekaj časa v razpravi o agitaciji za list. Upa, da se to na tem zboru ne ponovi. Pojasnjuje težkoče glede gradiva. VI. redni zbor je zaključil "Proletarca" povečati osem strani vsaki drugi teden, v ta namen pa je bil ustanovljen fond \$1000, iz katerega so bili plačani stroški povečanja za eno leto. "Proletarec" je izhajal povečan dalj kot leto dni, ali ker je fond pošel in se drugi dohodki niso zvišali, je moral osem strani povečanja opustiti. Od tedaj pa imamo zopet težkoče z zastajajočim gradivom.

Od kar se je bivša hrvatska sekcija JSZ. pridružila komunistom, je imel Proletarec z njimi veliko boja. Ustanovili so tudi slovenski list, oziroma so kupili že obstoječ list "Slovenija", katero so potem prekrstili v "Delavsko Slovenijo", in z njo ter z "Radnikom" smo morali imeti opravka — hočeš nočeš. Njihov namen je bil uničiti JSZ. ter Proletarca — in v tej borbi je zmagala JSZ. ter Proletarec. Komunistično gibanje med slovenskim delavstvom v Ameriki sploh ni gibanje; da se še pečemo z njim je vzrok v tem, da se razni tipi poslužujejo komunistične maske pri svojem ribarenju v kalnem, moralno in gmotno pomoč pa jim nudijo hrvatski komunisti, ki pa si po krivem laste to ime.

Glede tolerance: če imaš opravka z listi, ki se s krožki svojih ljudi prizadevajo, da te vržejo živega v grob, ako te ne morejo preje zadaviti, ali jim naj prožiš roko? Ne, kajti že tvoj nagon zahteva, da se braniš! In če imaš braniti načela, poštenje v javnem življenju, če ti napovedujejo vojno zloplase klike, razni pustolovci ki izrabljajo lahkovernost nepoučenega ljudstva, ne boš držal rok križem, ampak boš udaril!

Kdor hoče apelirati za več tolerance, naj naslovi apel predvsem na klerikalec in takozvane komuniste, na pisca "Gladiatorja" in na urednika umirajočega "Glasa Svobode". V Glasilu KSKJ. je bil nedavno članek duhovnika, nekoga dekana, ki je tako ostariško surov in tako poln zlobe, da se čudiš, čemu ni tak "božji namestnik" kje za furmana, namesto za "dušnega pastirja". Kadar apeliramo, da naj bo več tolerantnosti je treba apele pravilno nasloviti. V vseh teh borbah poslednjih let je naš pokret in njegovo glasilo vedno v defenzivi. Sovražniki napadajo, mi odbijamo udarce in se branimo. Tisti, ki napada, ima navadno več prednosti, ali bili smo v stanju udarce odbijati ne da se bi pri tem posluževali nepoštenih, nečastnih, umazanih metod, kakršnih se poslužujejo nasprotniki.

Tudi glede podpornih organizacij se čuje tu in tam kritika, češ, čemu se Proletarc vtika vanje?! Ko bi imeli ti ljudje grajalne besede za one liste ki se res "vtikajo vanje", bi jim verjel, da so odkritosrčni. Tako pa — se mi zdi — jim narekuje tako mnenje proti Proletarcu mržnja, ki se je naselila v njih, ne da bi se oni sami tega zavedali. Naši nasprotniki so jih s sladkimi besedami omamili, pa govorijo kakor je njihova želja.

"Proletarec" se v notranje zadeve podpornih organizacij **NE UMEŠAVA**, ker so zato poklicani drugi faktorji. Toda recimo, da kaka jednota sprejme resolucijo, s katero zahteva intervencijo v Mehiki v obrambo "ameriških življenj ter imovine Amerikancev", mar nimamo mi vso pravico, da se "umešavamo"? Ali — ako se kje organiziran krožek pod masko kakega "progresivnega bloka" zaletava pod vodstvom agenta provokatorja v to ali ono jednoto, recimo v SNPJ., in pri tem še z namenom da diskreditira naš pokret ter si tako pribori nemoteno pot na vodstvo in do blagajne — mar naj molčimo in se ne "vtikujemo"? Mar naj mirno gledamo, kako se klerikalci, "komunisti" in tisti "svobodomisleci" ki k maši ne hodijo, združujejo z istim ciljem: zrušiti vse, kar je naprednega ter poštenega v slovenskem javnem življenju?

To ne gre in ne bo slo. Ako ni "Proletarec" tukaj zato, da se **BORI** proti vsemu kar je napačnega, proti reakciji pa bila kjerkoli — tedaj ga sploh treba ni! Verjamem, da bi bilo marsikomu prav, če bi napadal samo Morgana in Rockefellerja, — domače "Morgane" in "Rockefellerje" ter njihove agente pa bi pustil v miru, kajti če pišeš o njih, že ti kdo očita, da se "vtikaš v zadeve te in te organizacije ki 'nas' nič ne brigajo". Priznam, da se v bojih ljudje ne objemajo. Vem, da smo se "zamerili". Ampak boljša je zamera če se boriš za poštenost, kot pa, da so ti naklonjeni slabomiselnim in zavedeni ljudje. Kar je bilo zavedenih, bodo spoznali, da so bili **ZAVEDENI**, in to spoznanje že prihaja. Prišlo ga bo še več!

Slovenski časniški svet v Ameriki ni bogzna na kako visoki stopnji. Je nekaj listov, kjer prevladuje razum ter poštenost nad zlobo in umazanostjo. Toda med nami izhajajo tudi listi, ki jih v umazanosti nihče ne prekaša. V takih okoliščinah imaš torej opravka tudi z gnjusnimi, zlobnimi listi, in če z njimi polemiziraš, ne moreš pisati kakor da argumentiraš s poštenim nasprotnikom.

"Proletarec" ne prinaša surovih napadov, je pa večkrat prisiljen odgovarjati nanje. In odgovarja tako, da pokaže umazano taktiko ter umazane napada v čisti luči. Nekaterim se to morda zdi "gnusno", ampak kar se tega tiče, imamo lahko čisto vest. Če najdete v polemikah kje dostojnost, jo boste prav gotovo dobili v Proletarcu. Res, večkrat gre kaj v list s čemur se ne strinjamo, posebno npr.

v "Vščipec" — toda ljudje hočejo da jim damo priliko pokazati tiste ki jih napadajo za to kar so — in če so umazani jih ne morejo pokazati čiste.

"Proletarec" ima ugled kot dobro urejevan list. To potrjujejo pisma ljudi, ki so literarni delavci in nimajo z ozirom na ta list nobenega interesa, da bi nekaj trdili kar ne verjamejo. "Proletarec" jim ugaja, in tudi našim čitateljem ugaja — tistim namreč, ki znajo čitati. Ni pa popoln. Tudi v sedanjem obsegu bi se ga moglo izboljšati v marsičem. Z večanjem kroga sotrudnikov se bo izboljševal kot doslej. Izrezkov pa ima naš list proporcionalno manj kot katerikoli drugi slovenski list.

Zelo potrebna bi mu bila angleška priloga, in to z ozirom na aktivnosti JSZ. med mladino. O tem je upravni odbor na eni seji februarja t. l. že sklepal in določil, da se angleško prilogo ustanovi. Ker pa sedanjí obseg ne zadostuje niti za slovensko gradivo, se sklepa še ni moglo izvršiti in je prepuščen v razmotrivanje temu zboru.

Krebelj predlaga, da se referat sprejme.

Fr. Udovih argumentira, da bi Proletarec kot politično glasilo moral ostati v svojih mejah in se ne vtikati v zadeve podpornih organizacij. Z "vščipec" in podobnimi stvarmi ter komentarji razvema boje med frakcijami, in neti mržnje do lista med onimi, ki se ne strinjajo z mišljenjem socialistov. S tako taktiko se škoduje tudi listu in pa odboru socialističnih organizacij, ker gube na vplivu.

Radelj ml. se dotakne le opazke o angleški prilogi v referatu urednika in pravi, da naj jo delegatje dobro premislijo, predno napravijo kak sklep.

Zornik izvaja, da potrebuje urednik svobodne roke. Ako se bi dogodilo, da bi mu jih vezali, nasprotniki pa bi lahko bili po listu in pokretu in po vsem kar je njim škodljivega, bi trpela JSZ. in list. Bodimo tolerantni povsod kjer nimamo vzroka, da bi bili drugačni. "Lepa beseda lepo mesto najde". Kot agitator nimaš vzroka nikogar žaliti, če ti ni dal poudarka. To je pravilna taktika.

Radelj st. pravi, da ima posebno priporočilo glede spreminjive oblike, čeprav je želja referanta, da se bi o nji ne gubilo časa. Sprememba se mu zdi potrebna in jo bo z nova predlagal.

Olip argumentira o tolerantnosti in apelira na Kobala, da ostane z nami in da naj svoje znanje porabi v prid kulturnemu napredku preprostega delavstva.

Hrast pravi, da ne razume, kako naj bomo tolerantni, če pa je naša stranka in socialistično gibanje sploh bilo porojeno v borbi. Smo tukaj radi boja proti sistemu ki sloni na krivicah, proti neznanju in zavajanju in za človeške pravice. Potem našteva trike, ki se jih poslužujejo klerikalni agitatorji v lovu za naročniki na svoje liste. Je za sedanjo obliko. Taktika JSZ. in glasilo z ozirom na podporne organizacije je po njegovem mnenju pravilna.

Referent predlaga, da se razpravlja a) o taktiki posebej b) o obliki posebej, in c) o agitaciji posebej. Predlog sprejet.

Ban: Lahko je biti toleranten, če imaš opraviti s tolerantnimi ljudmi, v nasprotnem slučaju pa si prisiljen biti "netoleranten".

Garden analizira pomen besede tolerance v raznih smislih, govori o hihah posameznikov, ki jih vidi samo na drugih, ne na sebi, in razprave, kakor je sedaj, so dobre, ker pomagajo razjasniti marsikaj o čemur ima ta ali oni napačna domnevanja.

Čebular pravi, da se popolnoma strinja z listom kakor je sedaj urejevan, gradivo mu ugaja, želi pa, da se da listu še angleško prilogo.

Ker je čas potekel, zaključil predsednik sejo s sporočilom, da se razprava nadaljuje na prihodnji.

Christina Omahne, J. Radelj ml., zapisnikarja. **John Olip,** predsednik.

Tretja seja 19. maja zvečer.

Predsednik **Olip** otvori tretjo sejo ob 7. zvečer v dvorani Sokol Havliček, So. Lawndale Ave.

Prečitan je zapisnik prve seje, ki je sprejet.

Dopisi: Tajnik prečita pismo kansaške konference JSZ. v katerem poročajo, da radi slabih delavskih razmer niso mogli poslati delegata. Nadalje se v njemu opisane aktivnosti kansaških sodrugov, in je zaključeno z željo, da bi imelo to zborovanje mnogo uspeha. Podpisan je tajnik **Anton Šular.** Se sprejme na znanje.

Pozdravno pismo kluba št. 238, **Universal, Ind.,** sprejeto na znanje.

Se preide na nadaljevanje sporeda.

Radelj st. predlaga, da se razprava o taktiki lista zaključi.

Zaitz in drugi so mnenja, da bi se to lahko smatralo, če bi bil predlog sprejet, da hočemo razpravo o listu preprečiti, medtem, ko je boljše, da traja toliko časa da se izčrpa. — Predlog propadel.

Misko je mnenja, da je list dobro urejevan tak kot je in ker se je taktika urednika izkazala za dobro, naj ostane.

Zornik izvaja, da je važnejše, če posvečamo več pozornosti agitaciji za list kot pa če argumentiramo o stvari, za katero smo prepričani, da je dobra in da ne bo spremenjena.

Kokotovich odobrava taktiko urednika in naglašja, da je list dobro urejevan bodisi s stališča polemik kot socialistične agitacije. Omenja, da ker oni (Srbi) nimajo v Ameriki socialističnega lista v svojem jeziku, si pomagajo s starokrajškimi, ki so dobri, a Proletarec pa še s posebno energijo deluje za ojačanje socialističnega gibanja med nami v naših prilikah. Škoda le, da ni razširjen kot bi bilo potrebno za razmah naše stranke. Kriva je mnogo, ako ne največ, sedaj stavka in kriza, v drugi vrsti pa seveda brezbriznosti.

Radelj st. predlaga, da se da uredniku proste roke v urejevanju lista kot dozdaj, ker je list dobro urejevan in ima dobrega urednika. Priporoča pa, da naj bodo zapisniki konference v bodoče za objavo skrajšani.

Ban podpira predlog.

Jankovich argumentira za predlog.

Blaž Novak oporeka onim, ki pravijo, da se Proletarec ne bi smel pečati s podpornimi organizacijami. Ravno nasprotno, še prav potrebno je, da piše o njih, in to kakor dozdaj. Napredno članstvo podpornih organizacij ima enake interese kot JSZ. in pota so skupna. V interesu splošnosti je, da se borimo proti demagogom, in ne bilo bi prav, če bi Proletarec šel mimo njih kadar se zaletavajo v podporne organizacije. Ako sme služiti demagogiji in napadom na konstruktivno delo v SNPJ. kakih pet šest listov, čemu ne bi smel Proletarec služiti dobro stvari v isti jednoti s tem, da sodeluje v boju proti onim, ki ji skušajo škodovati? Ob enem priporoča v listu več političnih razmotrivanj.

Radelj ml. vprašuje predsednika, koliko jih je še prijavljenih k besedi. Odgovarja, da še šest. — Pravi, da se mu zdi razprava zadosti in predlaga, da se jo zaključi. Sprejeto. Besedo dobe še prijavljeni člani.

Pogorelec pravi, da list ne more imeti boljše taktike od sedanje in se čudi Udoviču, ker je protivnega mišljenja.

Vider izvaja, da se urednik trudi kolikor največ mogoče, misli pa, da bi bilo najbrž v korist gibanja, če se bi nekatere nizkotne značaje ignoriralo, namesto da se v listu pečamo z njimi. So preneznatni, da bi jih jemali v poštev.

Mahnich je za sedanjo taktiko lista in tudi proti "Vščipec" nima ničesar, in se mu ne zdi tako škodljivi kot morda kdo misli, četudi se lahko dogodi, da pride v njih kaj takega, kar bi lahko brez škode izostalo.

Udovih izjavlja, da taktika člankov je dobra, toda včasih so v listu komentarji, ki se tičejo zadev katere so se obravnavale na društvenih sejah, in to on ne odobrava. Želi harmonijo kot je bila nekdanj, toda dokler bodo vščipec ščipali, je ne bo.

Christina Omahne poroča, da ima od kluba navodilo priporočati, naj izostane iz lista vse kar ima značaj prepirljive vsebine, ki se nanaša na lokalne spore, ker za širšo javnost nima pomena.

Referent **Zaitz** pravi v zaključnem govoru, da je prav, kadar vsakdo govori odkrito, tako kot misli, ker to res vodi v harmonijo razumevanja, pa če se prav ne bi "razumeli". Vsakdo o vsakemu ve, kako misli o tem in onem. Poudarja, da ako se komu kaj ne dopade, ako kdo smatra, da se list umešava v zadeve v kakršne se ne bi bil smel, bi moral navesti članke ali dopise ali kar že, in jih citirati. Samo trditi tjavendan ne pove nič.

Socialisti se že od nekdaj borimo za svobodo govora. Res, da se tudi to pravico, kadar je izvojevana, lahko izrablja, oziroma, vedno se dobe ljudje, ki jo izrabljajo. Ali princip je zdrav, in socialistični list ter socialistični zbori ga morajo braniti in se boriti zanj. Dopise "prepirljive vsebine" je dobro objaviti včasih zato, da javnost vidi, v kakšnih mejah in v kakšnih oblikah se vrše boji v naselbinah ter čemu. Za "Vščipec" se s svojega osebnega stališča ne ogrevam; ustanovili smo to kolono, ker je bila potrebna.

Glede tolerance, o kateri smo že mnogo govorili, je stvar ta, da mi smo zanj, da delamo v mejah tolerance, ali kadar imamo opraviti z nasprotnikom — skritim ali odkritim — je boj neizogiben, in nam ni hudo, ker se borimo, pač pa, ker je na svetu še toliko nevednosti, toliko slabih značajev — kajti ignoranca in slabe lastnosti človeka so vzrok, da brat izkorišča brata, da se ljudje sovražijo radi jezika in da tako radi slede demagogom.

Če se bi npr. zgodilo, da bi bili tukaj vsi takega mnenja kakršnega je eden, in bi rekli, Proletarec se ne sme spuščati v boje ki se tičejo podpornih organizacij, ne sme priobčevati dopisov "prepirljive vsebine", ne sme imeti "vščipev" — tedaj bi s takim sklepom vzeli Proletarec pravico do življenja. Ne bi imel več pomena kot list borbe za pravico in resnico. S takim sklepom bi razobesili belo zastavo in se podali reakciji in zlobnežem ki mažejo po raznih listih, in ljudje, ki zasledujejo svoje posebne interese na račun ljudstva, bi lahko svobodno ruvarili — kajti mi jim ne bi smeli ničesar očitati. Če bi jim, bi bilo to že "umešavanje" v podpirne organizacije in netoleranca!

Nato omeni zadevo Kobala na popoldanski seji, na kateri je dejal, da aktivni člani odpadajo in da gubimo na vplivu vsled netolerance. "Mi je žal, ker s. Kobala ni tukaj, a prečital bom pismo, ki sem mu ga poslal ter ga povabil na sodelovanje pri majski številki Proletarca. V pismu mu priporočam, da naj piše, in da naj napiše stvar ne po mojem naročilu ali tako da bo meni ugajala, ampak z njegovega vidika in stališča. Lahko bi kritiziral, lahko bi grajal, stvar bi bila priobčena, in ne bilo bi se mu treba pritoževati nad nami pred zborom. Na sejah se marsikaj dogodi, da pride do ostrih besed, ne samo med nami, ampak drugod še bolj kot pri nas. V razburjenju človek včasih izgubi kontrolo nad seboj in reče besede za katere mu je potem žal. Ljudje to razumejo — in če razumejo, ni zamer, kajti s sejo gredo kot prijatelji.

Mi ne odbijamo sodelovanja slovenskih razumnikov. Nasprotno, potrebujemo jih in so nam dobrodošli, bodisi kot sodelavci naših publikacij, ali pa kot učitelji, predavatelji, režiserji itd. Pričakujemo od njih le, da nas razumejo — naše težkoče, prizadevanja, naš trud in gmotna sredstva, ki jih prispevamo pokretu.

Radeljnov predlog, da se taktika urednika odobri in se mu da tudi v bodoče proste roke, sprejet. Proti ni bilo nobenega glasu.

Preide se na vprašanje oblike lista.

Ban je za sedanjo obliko in govori proti spremembi. **Vider** pravi, da je škoda časa, ki bi ga potratili s to razpravo.

Radelj st. je za spremenitev v formo časopisa in stavi v tem smislu predlog, ki ga utemeljuje, da bo potem agitacija olajšana, da bo list lažje širiti, da se bo zdel čitateljem privlačnejši in da bo imel na ta način ves pokret koristi. S sedanjo obliko bomo šli rakovo pot.

Udovitch podpira predlog in upa, da bo sprememba oblike v resnici prinesla več uspehov listu.

Krebelt pravi, da ima od kluba navodilo delovati za spremembo oblike, ako je stvar izvedljiva. Če so izdatki za sedanjo preveliki, naj se ga spremeni v obliko časopisa velikega formata na štirih straneh.

Godina predlaga zaključek razprave. Sprejeto. Besedo dobe še prej prijavljeni.

Jankovich se izraža za sedanjo obliko.

Suppanich dvomi, da bi drugačna oblika pomagala k razširjenju lista. Ljudje, ki imajo izgovore, bodo potem našli druge izgovore.

Garden pravi, da se je informiral da bi prinašal Proletarec na štirih straneh v obliki časopisa približno toliko gradiva, kakor sedaj na 16. ob enem pa bi bil cenejši. Če se bi ga tiskalo v obliki časopisa na 6 straneh, bi prinašal sorazmerno več gradiva z manjšimi stroški.

Zaitz ugovarja glede gradiva. Pravi, da ga je v Proletarec mnogo, ker v tej obliki lahko rabimo majhne črke in z naslovi porabimo le malo prostora. Razun tega imamo štiri strani platnic za oglase, naslovno stran, vsebino in tudi za kak agitacijski članek. Proletarec, če spremeni obliko, bi moral imeti najmanj osem strani — drugače bi bila stvar poslabšana.

Mary Udovitch pravi, da hrani še prvo številko Proletarca in da še zahaja v hišo. Z listom je bila v ozkih stikih, pozna njegove težkoče, in ne verjame, da bi sprememba oblike pomagala listu ali zvezi.

Alesh pravi, da si bi s spremembo napravili le nove sitnosti in stroške. Je za obliko revije.

Zornik se izraža v istem smislu in priporoča, da naj se ne dela spremembe.

Radelj st. kot predlagatelj ponovno naglašja, da je sprememba oblike v interesu lista in agitacije zanj potrebna, kajti drugače se ne bo razširil.

Zaitz kot referent zaključil razpravo in pravi, da forma ne odločuje. Upravni odbor se je odločil za sedanjo med vojno vsled ekonomskih vzrokov. Mnogi so ugovarjali in od tedaj se vedno naglašja argument, da naši ljudje niso za revije. Boljše je, če rečemo, da niso za socialistične liste, pa bili v obliki revij ali dnevnega časopisa. Treba jih je

torej pripraviti, da bodo znali čitati in misliti tako kakor je njim v prid. Rekel je, da prizna, da je forma časopisa lahko kričeče urejevana, ima lahko velike naslove vse križem, dvomi pa, da bi to med našim delavstvom napravilo ugodne učinke, kajti novie imajo zadosti drugje, kričavosti tudi, Proletarec kakor je pa jim nudi dobro gradivo brez bombastičnih primesi. Je mnenja, da za sedaj naj ostane oblika kot je, kakor priporočata upravnik in on v referatih.

Predlog za spremenitev oblike dobil tri glasove, ostali za sedanjo obliko.

Agitacija za list. — **Ban** izvaja, da je nujno potrebno, da uprava Proletarca in JSZ. dobita stalnega potovalnega zastopnika za list in Zvezo.

Lovrenc Frank soglašja s priporočilom in pravi, da le tedaj bo agitacija olajšana, če bo vedno prišel po naselbinah kdo naokrog ter s tem pomagal tudi lokalnim agitatorjem.

Zornik dvomi, da je to res tako važen izhod, in dvomi tudi v izpeljivost, kajti treba je računati z izdatki. Če bi bila taka dela izplačljiva, pa bi bilo potovalnih zastopnikov več kot dovolj. Ker niso, jih nimamo, kajti kdo pa more potovati, če sam nima sredstev in mu nihče ne garantira pokriti stroške? Najboljši uspeh se doseže najsibo v agitaciji za liste ali v kakem drugem podrobnem delu z lokalnimi agitatorji. Seveda, pomagati jim morajo tudi drugi sodrugi in sodruginje. Potovalni zastopnik ne bi mogel nadomestiti tega kar vrše agitatorji po naselbinah, in to je poudarjal že tajnik v svojem poročilu.

Zlemberger pravi, da je agitacija važna za Proletarec kot za vsak list. Veseli ga, ker vidi, da se ljudje zanj zanimajo, in zelo mu ugaja, ker se opaža, da dobiva Proletarec več in več prijatelje tudi med ženstvom. Je pa za potovalne zastopnike, ker imajo boljši vpliv in dobe nove naročnike lažje kakor domači agitatorji.

Garden pravi, da se je dobro včasih ozreti i na vprašanje, kako se agitira. So taki agitatorji, ki imajo najboljšje namene, pa postanejo pri ugovarjanju nervozni in se začno pričkati. To jim pokvari uspeh. Vsakdo se bi moral paziti pred to hibo.

Mary Fradel predloži glede agitacije "Proletarca" resolucijo v imenu kluba ki ga zastopa. Priporoča potovalnega agitatorja in ustanovitev posebnega fonda, iz katerega bi se ga vzdrževalo. To sta dve najvažnejši točki v nji. Sklenjeno, da se resolucijo izroči odboru za resolucije.

Frank Tauchar pravi da se na povzicanje asesmenta ni zanašati, dasi prizna, da vire za pokritje stroškov agitatorja ne bo lahko dobiti. Agitatorja ki bi šel od naselbine do naselbine, pa potrebujemo takoj. Predlaga, da se ga dobi ko hitro mogoče. Odškoduje naj se ga s provizijo, in kolikor bodo dopuščala sredstva, naj se mu pomaga kriti tudi vožnje stroške.

Sprejet predlog, da se razpravo zaključí. Govore le še preje prijavljeni.

Radelj st. se izrazi proti tej agitaciji za potovalnega zastopnika.

Hrast pravi, da je Konferenca za Wisconsin in Illinois na eni svojih zborovanj priporočila klubom v svojih področjih in ob enem temu zboru, da naj bi klubi na vsaki mesečni seji izvolili drugega agitatorja za "Proletarca". Njegova naloga bi bila, da tekom naslednjega meseca stori kolikor mogoče za razširjenje lista, potem pa bi prevzel delo drugi. Itd. Ta sistem bi bilo dobro preizkusiti.

Jankovich pravi, da je za vse liste težko dobiti naročnike. Ima skušnje, ker je v tem poslu že leta. Misli, da za potovalnega zastopnika čas v tej krizi ni ugoden. Morda se kaj spremeni pozneje. — Da se pridobi listu več gmotnih sredstev, priporoča večjo kooperacijo med sodrugi v prizadevanju dobiti oglase. Bi se dobili, ako bi napravili na trgovce ter druge firme zadosten pritisk, kakor ga napravijo drugi. To je priporočal tudi urednik.

Olip pravi, da je treba sklepov in akcije, ne samo diskuzij. Predlaga, da izvolijo klubi na vsaki seji zastopnika "Proletarca", neglede na druge, katerega naloga je delati v smislu kot je že omenil prej s. **Hrast**.

Mary Fradel predlaga, da v smislu vseh teh predlogov in od strani priporočil klubov resolucijski odbor sestavi posebno resolucijo z navodili v agitaciji za razširjenje "Proletarca". Zaitz podpira. Predlog sprejet.

Predlagano in prejet, da se na prihodnji seji preide na referata, ki ju bosta podala Peter Kokotovich in J. Radelj ml.

Zaključek seje ob 10:10 zvečer.

Christina Omahne, J. Radelj ml., zapisnikarja.
John Olip, predsednik.

Četrta seja 20. maja dopoldne.

Predsednik sej prejšnjega dne s. Olip otvoril četrto sejo z naznanilom, da je prva točka nominiranje kandidatov za predsednika seje. Izvoljen s. Filip Godina, za podpredsednika John Kern iz Canonsburga. Za reditelja imenovan Joseph Ovea, Springfield, Ill.

Prečitani so zapisniki druge seje ter sprejeti s popravki.

Prečitani so zapisniki tretje seje ter sprejeti s popravki.

Predsedniku je sporočeno, da sta dospela na zbor Victor Petek, delegat soc. pevskega zbora "Naprej", Milwaukee, Wis., in urednik "Vestnika" s. Frank Novak. Na vprašanje, ako je J.P.Z. "Sloga" poslala bratskega delegata, pojasni s. Petek, da je povabilo za sejo gl. odbora nepozno došlo.

Se preide na nadaljevanje sporeda.

Kokotovićev referat.

Peter Kokotovich je podal obširen, zelo informativen referat k 16. točki sporeda, "Socialistična agitacija med srbo-hrvatskim delavstvom v Ameriki".

Podal je statistično sliko hrvatskega in srbskega življa v Ameriki, sliko njihovega časopisa, podpornih organizacij itd. Nadalje, kako je nastalo med Hrvati in Srbi v Ameriki socialistično gibanje, kaj je dovedlo po vojni do razdorov, in kakšni so danes izgledi za reorganiziranje tega delavstva v JSZ.

Našteval je, koliko škode je povzročila temu delavstvu demagogija, ki ga pita z obljubami in "revolucijo", in kako so mu s svojim varanjem polagoma vzeli vero v delavski pokret.

Obširno je razvijal, da je sedaj čas za organiziranje hrvatsko-srbske sekcije zopet ugoden, dasi naloga ni lahka. A začeti moramo. Potrebno je, da storimo vse korake in pridobimo bivše naše člane za sodelovanje v duhu medsebojne vzajemnosti in razumevanja. Logična vez v tem slučaju bi tvoril Jugoslavenski Prosvjetni Savez, v katerem so največ bivši člani JSZ., ki so bili po razkolu gnani s komunističnim valom, a so se ga pozneje rešili in delujejo sedaj samo kot delavska prosvetna organizacija. Ker pa mora tudi kot taka imeti odredeno stališče, ker mora biti na eni ali na drugi strani, je upanje, da bo njeno članstvo kakor njen odbor pripravljen sprejeti našo prijateljsko roko, ki mu jo nudimo v združenje in kooperacijo.

(Žal, da s. Kokotovich ni imel svojega referata spisane-ga, da bi ga mogli tu priobčiti dobesedno. Zapisnik vsebuje samo izžrepek.)

Predlagano, da se nalaga resolucijskemu odboru sestaviti resolucijo, ki bi vsebovala določbe za reorganiziranje srbo-hrvatske sekcije JSZ.

Predlagano, da se izda dva letaka v hrvatskem jeziku, enega samo za predsedniško kampanjo, drugega v agitaciji v smislu gornjega predloga (za reorganiziranje hrvatsko-srbske sekcije.)

Zaitz pravi, da je imela prejšnja forma JSZ. svoje hibe, ki so se pokazale najbolj v času nesoglasij med narodnostmi, ki so jo sestavljale. Sedaj, ko je organizirana po sekcijah, je možno vsaki delati v svojem ožjem delokrogu, skupno pa v stvareh skupnega značaja. Tudi je vrjetno, da bodo skušnje, ki jih imamo iz prošlosti, koristile pri našem bodočem delu. Pozdravlja delo srbskih sodrugov v prizadevanju, da pritegnejo v JSZ. organizirano skupino hrvatskih delavcev z njihovim gласilom, kajti ako JSZ. česa posebno potrebuje, je obnovitev hrvatsko-srbske sekcije in ustanovitev njenega glasila. Tega JPS. že ima — torej bi bila stvar toliko lažja.

Zgonik priporoča, da bi šli med hrvatsko in srbsko delavstvo z letaki. V Penni in drugih državah bi se dalo na ta način veliko napraviti.

Alesh izraža željo, da bi prišlo do skupnosti že v tej volilni kampanji, ker je prilika za enotno delo v naselbinah ugodnejša in ob enem zahteva to skupnost interes jugoslovanskega delavstva. Predlaga, da eksekutiva pismeno povabi hrvatske organizacije, katere so smatrane delavski stvari v našem smislu naklonjene, na dogovore za skupno delo ter organiziranje hrvatsko-srbske sekcije. Ob enem vključuje njegov predlog, da naj eksekutiva poskrbi za izdajo hrvatskih kampanjskih letakov.

Maslach poudarja, da je baš sedaj čas za podvzem potrebnih korakov ugoden. Priporoča, da se izvoli poseben odbor, ki bi imel nalogo iskati stike med somišljeniki med Hrvati in Srbi za reorganiziranje sekcije.

Frank Tauchar soglašal s priporočili. V naši okrožnici naj se jih zagotovi, da bo združenje na enakopravni podlagi. Vzeti je treba v poštev tudi stroške in naročiti resolucijskemu odboru, da uredi določbe tako, da se dobi vire, s katerimi se bo pokrivalo izdatke.

Zornik soglašal s predgovorniki.

Jankovich izvaja, da v tej akciji tudi sedaj ne vidi uspeha in ne bi bilo umestno potrošiti v ta namen kake večje vsote. Med Hrvati je preveč razočaranja vsled komunistične gonje.

Govore še Alesh, Hrast, Miško, Ovea in Kokotovich.

Predlog, da vse sugestije in predloge tikajoči se referatov Kokotoviča in Maslacha, vzame v upoštevanje resolucijski odbor ter predloži zboru resolucijo za agitacijo med srbo-hrvatskim delavstvom, soglasno sprejet.

Joseph Radelj ml. poda referat k štirinajsti točki sporeda,

Naše delo med mladino.

Sodrug! in sodruginja! Ker smatramo to točko najbolj važnim, sem se skoraj bal sprejeti ta referat, ki mi ga je poverila eksekutiva JSZ., toda poskušal ga bom izvršiti kar najboljšje mogoče.

Ne bom se spuščal v razpravo o uspehih socialističnega gibanja med mladino, kajti če bi se, bi jih moral našteti z onokraj oceana. Tu jih nimamo.

Ekonomске in politične razmere ter razne tradicije tam in tukaj se toliko razlikujejo, da smo tukaj primorani poiskati svoje načine in ustvariti svoje metode v agitaciji med mladino, da jo pridobimo za socialistično gibanje.

Od našega zadnjega zbora dozda so razmere iste, in problemi, ki jih imamo pred seboj, so enaki kot tedaj. Tudi takrat ste imeli poročilo o socialističnem delu med našo mladino; zbor je sprejel resolucijo, ki je vsebovala nekaj zelo dobrih točk, ali izvajane, razen ene, niso bile.

Ako hočemo zidati in pridobiti mladino, se moramo iznebiti misli, da je z njo mogoče graditi na stavbi ki jo že imamo. Vem, da to moje mnenje temu ali onemu ne ugaja, toda resnica je, da je tukajšnja mladina, ki jo hočemo pridobiti, v prvi vrsti ameriška.

Edina vez, ki jo ima naša mladina z nami, to je, s slovenstvom, so starši. Vez je torej sorodstvo, in ko izumrje ta, bo pretrgana tudi vez. Z mlado ameriško slovensko generacijo zginjajo takozvane slovenske narodne šege, ki so jih prinesli priseljenci, kajti mladina je vzrastla tukaj, vzgojena je v tukajšnjih solah in priljubljeni so ji tukajšnji običaji. Novih slovenskih priseljencev bo premalo, da bi mogli organizirati narodnostne skupine, in tako moramo sprejeti ta proces — hočeš nočeš.

Delo pa, ki ga vršimo med mladino socialisti, NI navezano na kako narodnost, ker je mednarodno, in v tem oziru imamo prednost pred narodnjastvom. Če organiziramo našo mladino v socialističnem duhu, bo vrednost trajna in tudi narodu, iz katerega izvira, bo ohranjena BOLJ kakor pa če se jo naslanja samo na nacionalizem priseljencev. Slovenska mladina je torej ameriška, socialistična pa bo, če jo organiziramo za socializem. S slovenskimi priseljenci pa bo čutila ter delovala v socialistični organizaciji splošnega značaja delj in boljše ter uspešnejše, kot pa, če jo vabimo v kake omejene krožke.

Socialistično gibanje v Ameriki je takorekoč šele v po-vouju, a bo gotovo zrastle v veliko, ker zahteva tako ekonomski razvoj. Naša dolžnost je, da mu v tem razvoju pomagamo. Najboljša metoda k temu pa je izobraževalno delo posebno med mladino.

Morda kdo misli, da se to glasi vse preveč idealistično, pa ni. Spustil se bi v podrobnosti, pa ne dopušča čas. Predvsem — kar hočem je, da razumemo: z delom med mladino je možno doseči uspehe le, če delujemo med mladino tako, da nas bo razumela, in da ji damo priliko delati v svojem krogu.

To pravilo potrjujejo tudi naše podporne organizacije. Mladina je bila poprej v društvi staršev. Ni se zanimala za seje, ne za jednote. Treba jo je bilo siliti na plačevanje asesmenta, oziroma so ga plačevali starši. To pa se je spremenilo, ko je začela SNPJ. ustanavljati mladinska angleško poslujoča društva. Ustanovljenih je že precej — ustanavljajo jih tudi druge organizacije — toda če si predložimo skupno število naše mladine in pa ono kolikor jo pripada tem društvam, vidimo, da uspeh ni še tako velik kakor se bi pričakovalo. Toda iz teh eksperimentov ter izkušenj se lahko naučimo marsikaj, kar nam bi koristilo.

Npr., z ustanovitvijo mladinskih društev smo dognali, da se mladina zanje zanima, ker jih **VODI**. Dokler je spadala v društva "starih" se ni brigala ne za **SNPJ.**, ne za slovenstvo, pač pa samo za običaje dežele, v kateri je zrasla.

Vzrok temu je, da naša mladina v splošnem ne razume jezika staršev, in ji je nemogoče razpravljati o problemih, kateri se je tičejo, če nima prilike, da se izraža v svojih društvi v svojem krogu.

Velik vzrok odtujenju je, da se mnogo naših rojakov ne more privediti k temu, da bi mladini več zaupali. Drže se zastarelih nazorov, da samo stari lahko "ronajo". Dejstvo pa je, da kjerkoli so dali mladini magari samo delno odgovornost, je bil rezultat vedno zadovoljiv.

Eden izmed vzrokov, ki se mi zdi zelo velik zadržek, je, da se ideje "starih" in "mladih" — toliko razlikujejo in je kompromis skoraj nemogoč. Smo pač ljudje, in eni se drže starih nazorov, drugi silijo s svojimi novimi na vso moč naprej.

Če smo zasledovali delovanje našega delavstva v prešlih letih, se lahko iz izkušenj naučimo to: po dosežanih potih ne pridemo naprej — med mladino. Nismo se zanimali zanj, zato pa se moramo sedaj, in pri tem se poslužimo metod, ki bodo uspešne.

Morda se bodo komu zdeli moji nasveti preveč "drastični", neizpeljivi itd. Le poglobimo se v psihologijo nove generacije, in prepričali se boste, da niso tako "nemogoči" in da se bi dali "izpeljati", če se hočemo zavzeti zanje.

Do mladine ni težko priti. Kdor jo hoče pridobiti v mejah razuma, nepretiranega sporta in brez fanatizma, jo bo dobil brez posebnega velikega truda. Vzemimo si za vzgled mladinska društva **SNPJ.** in drugih naših podpornih organizacij. Dokler jih ni bilo, se ni nihče zmenil zanj (za mladino). Kolikor je od te mladine pripadalo **SNPJ.**, se ni zanimala zanj, ni je razumela, ni zasledovala njenega dela. Starši so se udali temu stanju ter rekli: Se ne da nič napraviti, mladina se nam izgubi tako ali tako. Ko hitro ni več odvisna od nas, se ne bo brigala za naše organizacije, ne za naš narod. Nekateri pa so se mladine celo bali in so rekli, da bo konec vsake organizacije, kakor hitro pride pod vodstvo mladine.

Ni jim bilo zameriti — ne enim ne drugim — kajti ko je prišel čas, ko je mladina doraščala, so se pota ločila in so šla bolj in bolj narazen.

Po ustanovitvi mladinskih društev v naših podpornih organizacijah se je v tem oziru precej spremenilo. Mladina, ki se prej ni zanimala za naše ustanove, je z ustanovitvijo novih društev prevzela odgovornost v njih, — in danes, če napravimo pregled skozi njeno delo, vidimo, da nam je bližja kot kdaj prej.

Zaupali smo mladini upravljati društva, in je pokazala, da jih zna upravljati. Dali smo ji prostor, da lahko piše in razpravlja v jeziku ki ga razume, in je pokazala, da zna razpravljati.

Prepričali smo se, sedaj ko ni več dotoka naseljencev iz starega kraja, kolikšne važnosti je mladina. Drugi so se o tem uverili že davno, in so se oklenili mladine — v šoli, v cerkvi, povsod.

V Združenih državah deluje med mladino za socialistično agitacijo mladinska organizacija, katere ime je **Young People Socialist League**, ali na kratko, **Ypsels**. V nji je mladina od 14. do 25. leta. Prireja predavanja, skrbi za zabavo, goji sport, neguje knjižnice, vežba svoje člane za agitatorje in v vseh drugih poslih socialističnih aktivnosti. Ali **YPSL**, ki je bila pred vojno že močna, je prišla v medvojni in povojni histeriji v stadij razpada. Sedaj so mnogo njenih postojank reorganizirali, ni pa še toliko močna, da bi mogla vplivati na nas ne da bi se mi posebno zanimali zanj. Navezani smo torej sami nase.

Po mojem mnenju nam v prvi vrsti primanjkuje ljudi, ki bi bili zmožni agitirati med mladno. Treba jih je torej vzgojiti, jih pridobiti — in iskati jih moramo med mladino, kajti le agitatorji, ki pridejo iz njenega kroga, znajo delati med njo — znajo si pridobiti njeno zaupanje in morejo tudi graditi z njeno pomočjo. — V to svrhu pa potrebujemo literaturo, ki bo specialno urejena za agitacijo med mladino.

Čitali smo že, in govorilo se je, na tem zboru, da naj bi "Proletarec" posvetil par svojih strani za angleško prilogo. — Vem, da je to izvedljivo, ni pa po mojem mnenju prav nič priporočljivo. Ali bi z angleško prilogo "Proletarca" res dosegli namen? Mislim, da ne. List v tem obsegu kot je ne odgovarja niti potrebam za slovensko čtivo. Odvzemimo mu še par strani za angleški del, pa bodo slovenski čitatelji še bolj nejevoljni, mladina pa se ga tudi ne bo oklenila. Morala bi plačevati zanj isto naročnino kot je sedaj, a ne bi

bil njen — ne bi ji prinašal dovolj gradiva v jeziku, ki ga razume, niti ne bi odgovarjal njenim potrebam. Ne smete se varati z dejstvom, da tudi **SNPJ.** daje mladini samo eno stran v angleščini v svojem glasilu. Moramo razumeti, da prihaja oblikovna številka **Prosvete** v hišo vsakega člana, pravzaprav v stanovanje vsake naše družine — ne le po ena — ampak po več števil. Ljudje pregledujejo — čitajo — eni tudi pišejo, in mladina sodeluje, toda samo najaktivnejši izmed nje. Z glasili podpornih organizacij je stvar ta, da član misli: dobim, ne da bi moral kaj posebej plačati. To je vse poravnano s članarino. Ali vprašajte rojaka ali kogar koli, naj se naroči na tak in tak list, pa se bo branil in branil.

Moje mnenje je, da je potrebno ustanoviti **popolnoma nov angleški list**, ki bo služil naši propagandi in edino ako ga ustanovimo kot takega, smemo po mojem uverjenju računati na uspehe.

Dasi bi tak novoustanovljen list povzročal v začetku mnogo težkoč, bi bilo z njim mladini ustreženo, prišli bi lahko med njo, in smeli bi z vso gotovostjo računati na uspehe. V začetku bi lahko izhajal recimo na štirih straneh sedanje oblike **Proletarca**, s časoma pa se bi po potrebi povečal. V začetku bi izhajal enkrat ali dvakrat mesečno, potem pogostejše, in ko bi finance dovolile, se bi spremenil v tednik.

Upati smemo, da bi bilo v začetku vse uredniško delo izvrševano brezplačno, ker so med nami sodrugi, ki so se pripravljali žrtvovati za stvar.

Ta načrt — oziroma nasvet, je izvedljiv, in upam, da ga boste sprejeli ter storili potrebne korake, da se stvar uredi. — Predno končam, vas hočem še enkrat opozoriti, da če hočemo med **NAŠO**, to je med slovensko mladino doseči kake uspehe, ne smemo več odlašati, pač pa začeti z agitacijskim delom v smislu našega programa takoj. (Odobranje.)

Predlagano in sprejeto, da se za razpravo o tem poročilu vzame pol ure časa.

Frank Tauchar izjavi, da mu je referat zelo ugajal, ne vidi pa, čemu se ne bi mogla mladina poslužiti **Zveznega glasila**. Svoj list bi lahko ustanovila kadar bi finančno stanje pokreta dalo nekako garancijo, da bi bilo podvzetje uspeh, ne pa samo poizkus.

K poročilu s. Radlja ml. govore še sodrugi Ban, Krebelj, Novak, Vider, Zornik, Garden, Kirn, Kisovic, Miško, Fr. Udovich, Zaitz, Alesh, Suppancich, Mahnich, Vincenc Cankar in drugi.

Referent Radelj v zaključnem govoru pravi, da vidi, da je zanimanje med mladino in med priseljenci iz starega kraja, kako bomo reševali te probleme, veliko — in zanimanje je tukaj zato, ker je vprašanje življenjske važnosti.

V razpravi, v katero so posegli omenjeni, so izražali večinoma mnenje, naj bi se **Proletarec** dala angleška priloga, namesto, da se ustanovi poseben angleški list. V ostalem so izražali mnenja o odnosih med "stariimi" in "mladimi", o agitacijskih metodah itd.

Zaitz predlaga, da se resolucijskemu odboru nalaga predložiti načrt za ustanovitev angleške priloge "Proletarca" in za agitacijo med mladino.

Mahnich predlaga dodatek, da naj se definitivno razpravlja o nasvetih za ustanovitev posebnega angleškega lista, o angleški prilogi **Proletarca** ter o organiziranju mladinskih klubov po poročilu resolucijskega odbora. Predlog s. Zajca sprejet.

O konvenciji soc. stranke.

Preide se na 10. točko sporeda, "Poročilo delegata **JSZ.** o konvenciji socialistične stranke v New Yorku".

Anton Garden, delegat **JSZ.** na konvenciji soc. stranke, ki se je vršila v New Yorku 13.—17. aprila 1928, pravi, da je poročilo o konvenciji v glavnem objavil v "Proletarcu" z dne 17. maja, torej par dni pred tem zborom, in zato se bo tukaj omejil. Opisuje delegacijo, njeno živahnost in navdušenje, predsedniškega in podpredsedniškega kandidata, zaključke za organiziranje kampanje, načrt za organizatorične ture, državne in okrajne konference, načrte za pošiljanje agitatorjev ter organizatorjev po deželi itd. Ob zaključku svojega govora toplo priporoča, da stori vsak naš član in članica v tej kampanji kolikor največ more, in je naglašal, da pri tem misli tudi na finančno pomoč. Rezultati kampanje v tem letu morajo biti ugodni, če bomo **MI HOTELI** izrabiti priložnosti, ki se nam nudijo.

Na predlog **Frank Tavčarja** se poročilo s. Gardna sprejme.

Seja zaključena opoldne.
Christina Omahne, **Joseph Radelj ml.**, zapisnikarja. **Filip Godina**, predsednik.

Peta seja 21. maja dopoldne.

Podpredsednik prejšnje seje s. Kern otvori sejo ob 8:30 zjutraj. Naznani, da je na dnevnem redu nominiranje kandidatov za predsednika sej tega dne. Izvoljen **Albert Hrast**, Milwaukee, za podpredsednika pa **Andrew Miško**, Chicago. Zapisnik prejšnje seje sprejet s popravki.

Dopisi: Tajnik zbora prečita brzojavko eksekutive soc. stranke, ki je isti čas zborovala v Newarku, N. J., v kateri pozdravlja naš zbor ter mu želi uspehe, ob enem pa naznana, da pride novi sistem strankine članarine v veljavo januarja prihodnje leto.

Nadalje prečita pozdrav zboru, ki ga je poslal s. John Fradel, Latrobe, Pa. Oba se sprejme z odobravanjem na znanje.

Izredne zadeve. — Ban vprašuje, do kakih povrnitev stroškov so upravičeni delegatje iz blagajne JSZ. Sklenjeno po kratki razpravi na njegov predlog, da samo do faktičnih voznih stroškov, brez spalnega voza.

Preide se na točko 11. sporeda.

Predsedniške volitve in naša kampanja.

Referent Frank S. Tauchar izvaja, da je kampanja stvar, katere uspeh odvisi od čim polnejše organizacije. To pa zahteva ne samo agitatorje, ampak tudi gmožna sredstva, s katerimi se plačuje najemnine, oglašanje, letake, plakate itd. JSZ. je v teh časih radi depresije prizadeta še veliko bolj kakor stranka v splošnem. Stranka ima večino svojega članstva v industrijskih mestih in med profesionalci, naše pa je močno posebno med premogarji.

Včasih smo imeli v stranki ljudi, ki so prispevali v kampanjah visoke vsote, toda razpolaganje s sredstvi se ni vselej dobro reguliralo.

V letošnji kampanji bomo potrebovali sredstva, tako stranka kot Zveza. In dobiti jih bo treba med nami po običajnih načinih: z apeli na klube, sodruge, na delavstvo v splošnem, in z apeli na društva ter druge organizacije, v katerih je članstvo našemu gibanju naklonjeno.

V svojem referatu navaja nasvete, kako bi bila akcija za zbiranje prispevkov najuspešnejša, in kako naj se zbrano vsoto porabi, da bo imela za stranko in za zvezo čimboljše rezultate.

Pravi, da je po njegovem mnenju kakih osemdeset tisoč Jugoslovancev v tej deželi, ki so naši agitaciji dostopni, in če pridemo do njih, bo uspešna tudi akcija za zbiranje kampanjskega fonda.

V predsedniški kot vsaki drugi volilni kampanji je predvsem važno, da znamo ljudem pojasniti stališča raznih strank in kandidatov. Če pridemo pred njih in jim na poljuden način povemo: tako in tako je, in če jih s tem pridobimo, da začno razmišljati, smo že veliko dosegli. — V kampanji moramo pobijati nazor, da se socialistična stranka ne more več ojačati. To mnenje je napačno, ki je nastalo po vojni in posebno v času razkolov. Socialistična stranka ima vse znake, da se razvija v mogočno stranko ameriškega delavstva, in to je treba ljudstvu predočiti.

Veliko lahko storimo v pojasnjevanju naših namenov na konferencah in v društviš izobraževalne akcije JSZ.

V kampanji mora delati vsak sodrug, klubi, konference, lokalne in okrajne organizacije, in vsi skupaj kot stranka. Sodelujmo drug z drugim, pa bomo ljudstvo prepričali, da smo stranka, ki je vredna zaupanja in sposobna, da se ji poveri vodstvo.

Poročilo s. Tavčarja sprejeto na znanje. Sledi razprava.

Fr. Udovitch priporoča, da se akcijo za zbiranje kampanjskega fonda sistematično izvede.

K stvari govorijo še **Krebelj**, **Garden** in drugi delegatje. Zaključeno, da predloži resolucijo z navodili za kampanjsko delo resolucijski odbor.

Poročila konferenčnih organizacij.

Za konferenčne organizacije poročajo, Ban za zapadno Pennsylvanijo, **Jankovich** za ohijško konferenco št. 2, **Nace Zlemberger** za Konferenco v vzhodnem Ohiju, **Hrast** za Konferenco Wisconsin-Illinois, **Anton Šular** pa je poslal za kansaško konferenco pismeno poročilo. **Pogorelec** omenja, da se je ustanovila nedavno konferenca tudi v centralni Pennsylvaniji s sedežem v Johnstownskem okrožju, ki je imela že par uspešnih zborovanj. Vse konference so se izkazale ne samo potrebne, ampak za zelo važne ustanove našega delavstva. Bile so zelo aktivne v akciji za pomoč premogarjem, kar je posebno poudarjal s. **Nace Zlemberger**. Izreka v ime naših premogarjev v vzhodnem Ohiju, ki so bili deležni podpore, sodrugom in vsem prispevateljem, organizacijam in

vsem, ki so sodelovali v akciji za pomoč stavkarjem, iskreno zahvalo.

Preide se na 19. točko sporeda, o kateri referira s. **Anton Garden**.

Zadružništvo.

(Ta referat je bil priobčen kot poseben članek v "Proletarcu" z dne 28. junija in se smatra za del tega zapisnika.)

Poleg slike zadružništva, ki jo je podal referant, vsebuje poročilo sledeče sugestije z ozirom na slovenske zadruge v tej deželi:

1. Vsem zadružnim podvzetjem se priporoča, da si ustvarijo medsebojne stike.

2.) VII. redni zbor JSZ. naroča upravnistvu, da ponudi slovenskim zadrugam v Ameriki "Proletarca" za glasilo, in če bo odziv ugoden, naj ima list potem poseben zadružni oddelek, v katerem se naj priobčuje pregled zadružnega gibanja, razprave o delu zadrug in njihovem poslovanju, metodah, trgovanju, nakupovanju itd., ter razprave o agitaciji za zadružništvo.

3.) Priporoča se jim, da se pridružijo Ameriški zadružni ligi, ker jim bo to v korist in ob enem s tem jačajo kooperativno gibanje kot celoto.

V razpravi o referatu so govorili **Zornik**, **Ban**, **Hrast**, **Zaitz** in drugi.

Olip predlaga, da se poročilo Gardna sprejme, in da se upravni odboru Proletarca nalaga, da podvzame korake v smislu sugestij, ki jih vsebuje poročilo. Predlog soglasno sprejet.

Se preide na točko sporeda, ki je bila dodana na prvi seji in o kateri poroča **Anton Garden**.

"Premogarji in njihova organizacija".

Govoril je o položaju premogovniške industrije, o organiziranih in neorganiziranih premogovniških revirjih, o U. M. W. of A., njeni zgodovini in njenem sedanjem vodstvu. Njegovo stališče je v glavnem obrazloženo v članku "Slepa opozicija v U. M. W. of A.", priobčen v 1081. številki "Proletarca". Za sedanje stanje unije so odgovorni razni faktorji, predvsem seveda reakcionarno vodstvo, brezbriznost članstva, in pa "slepa opozicija".

Zaitz vprašuje navzoče delegate premogarje, naj povedo svoja mnenja odkrito. Pravi, da so slovenski rudarji eni izmed najlojalnejših v uniji, prvi v borbi v kateri vztrajajo do zadnjega, plačujejo prispevke, a kot faktor v nji ne pridejo v poštev, ker so najraje izolirani, ne zahajajo na se, ne vežbajo se v jeziku in razpravah, zato pa so v tem oziru daleč za Hrvati in za premogarji drugih narodnosti.

Razprave se udeležijo **Ovca**, **Zlemberger**, **Zgonik**, **Mihavec**, **Čebular**, **Zornik**, **Omahne**, **Kern**, **Ban**, **Fradel**, **Zaitz**, **Fr. Udovitch**, **Jankovich** in drugi. Vsi delegatje premogarji so izražali mnenje, da je treba v borbi vztrajati in da ne računajo na poraz. Vsi so grajali taktiko Save the Union komiteja, ki unijo ne rešuje, pač pa uvaža v njo kaos in daje priliko reakciji za izključevanja, ob enem pa se naseljuje v vrste premogarjev radi tega dualnega gibanja konfuzija.

Miško predlaga, da se referat Gardna o situaciji med premogarji sprejme. Predlog sprejet.

Predlagano in sprejeto, da naj resolucijski odbor predloži resolucijo, ki bo označevala stališče JSZ. z ozirom na premogarje, njihovo stavko, unijo in notranje boje v nji.

Preide se na poročilo resolucijskega odbora.

Christina Omahne predlaga, naj se zbor s posebno resolucijo izreče, da naj bodo prvomajske proslave samo na prvega maja, ne pa dneve pred ali po prvem maju.

Zaitz, pojasni, da je tako priporočilo sprejel že šesti redni zbor na predlog **John Gorška** (Springfield), toda ukazovati mi ne moremo. V okrožju Clintona, od kjer prihaja sodruginja **Omahne**, delo prvega maja počiva. V industrialnih krajih prvi maj ni praznik, in če hočejo tam imeti majsko proslavo, je mogoča le kadar ljudje ne delajo. V Chicagu jo je imel klub št. 1 dne Prvega maja, na torek, torej delavnik, in je dobro uspela ob obilni udeležbi. Počasi bomo torej ljudi tudi v takih krajih navadili, da spadajo prvomajske priredbe samo na dan prvega maja.

Naša agitacija med ženstvom.

Resolucijski odbor, v katerem so **Garden**, **Alesh**, **Maslach**, **Ban** in **Zaitz**, naznani, da je pripravljen poročati. K resoluciji "Ženstvo in socialistično gibanje" referira **Zaitz**, ki pravi, da se temu vprašanju med nami ne posveča dovolj važnosti. Tretji redni zbor JSZ. l. 1923 v Chicagu je spre-

jel resolucijo o socialističnem delu med ženstvom, ali njena priporočila so bila jako malo izvajana, v enih klubih nič. So pa klubi, ki imajo precej članice, med njimi ene jako aktivne. So sposobne tajnice, dobre agitatorice "Proletarec" in vestne delavke. Toda namesto da jih imamo le nekaj, bi jih morali imeti več sto. In naloga sodrugov in sodružic je, da napredno žensstvo pridobimo v JSZ. Nato je predložil v imenu odbora sledečo resolucijo:

ŽENSTVO IN SOCIALISTIČNO GIBANJE.

Socialistično gibanje med ženstvom je dobilo v mnogih deželah, posebno v evropskih, poslednja leta mogočen zamah. Socialistična delavska internacionala vzdržuje posebni ženski biro in izdaja v raznih jezikih poročila o socialističnih aktivnostih med ženstvom. Vrše se deželski in mednarodni ženski socialistični zbori ter konference, ki so za pokret, za emancipacijo ženstva in za civilizacijo največje važnosti. Socialistični ženski listi rastejo v cirkulaciji. Aktivnosti sodružic na vseh poljih delavskega strokovnega, političnega in prosvetnega gibanja se razveseljivo razširjajo.

Za negovanje socialističnega gibanja med jugoslovanskim ženstvom v Ameriki je četrti redni zbor JSZ. l. 1923 v Chicagu sprejel resolucijo, v kateri je bil načrt za razpodelbo tega dela, toda je bil le malo izvajan. Samo v nekaterih naselbinah se je tej agitaciji posvečalo vso potrebno pozornost.

Nekateri klubi imajo v svojih vrstah precej članic, in to zelo aktivnih. Da pa se naša agitacija med ženstvom ojača povsod, apelira sedmi redni zbor na sodruge in sodruginje, da se z večjo energijo kot dosedaj potrudijo pridobiti žensstvo v JSZ., nadalje, da se ga za-interesira za seje klubov, za priredbe, za agitacijo itd., in da se voli v odbore poleg sposobnih moških povsod tudi nekaj sposobnih sodružic.

Na priredbah naj se izroča ženskam čimveč agitacijskih del, kot nabiranje naročnin, razpečavanje literature, nabiranje doneskov za naš tisk, v kampanjske fonde itd.

Čimveč žensk bo v JSZ. in čim bolj jim bomo dali priliko za aktivnosti, toliko bolj bo napredovala ter rasla na moči in ugledu.

Naše geslo naj bo:

Pridobimo delavsko žensstvo za J.S.Z. in socializem!

Resolucija soglasno sprejeta.

Druge resolucije.

Zaitz je v imenu resolucijskega odbora predložil resolucijo k 15. točki sporeda "Jugoslovanske podporne organizacije in naše gibanje". Izvajal je, da se JSZ. ne prizadeva narekovati podpornim organizacijam, kako naj urede svoje zavarovalniške sisteme, niti ne, kako naj rešujejo svoje notranje probleme. JSZ. se v nje ne umešava. Toda podporne organizacije so javne ustanove in delujejo javno — ne samo kot zavarovalniške zadruge, ampak so aktivne v prosvetnem oziru, v verskem in drugih, in vplivajo tudi na "politiko" — in to vse — neglede, kako naglašajo svoje "versko" in "politično" nepristranost. Naš pokret se zanima zanje s tega vidika. Nato predloži v imenu odbora sledečo resolucijo:

J.S.Z. IN JUGOSLOVANSKE PODPORNE ORGANIZACIJE.

Podporne organizacije so najvažnejše ustanove našega ljudstva v tej deželi. Naš pokret nad njimi ne išče kontrole, niti ne zasleduje v njih koristi ki ne bi bile koristi njih samih.

Delavstvo, organizirano posredno in neposredno v JSZ., deluje v podpornih organizacijah s stališča interesov skupnosti. Glasilo JSZ. je pisalo o podpornih organizacijah vedno s prej navedenega vidika, in sedmi redni zbor zaključuje, da naj ostane pri tej taktiki tudi v bodoče.

Boj, ki ga povzročajo interesi katerim ni za dobrobit podpornih organizacij, nas sili, da posegamo vanj, toda ne kot zunajen element ki se umešava v notranje zadeve podpornih organizacij, ampak kot pokret, ki ima z njihovim naprednim članstvom najožje stike in s tega stališča skupnosti sodeluje z njim v obrambo njegovih pravih interesov.

Ta borba je v prvi vrsti boj proti nazadnjaštvu, ki nastopa z raznimi pretvezami pod raznimi krinkami, nadalje borba proti elementu ali strujam ter skupinam in posameznikom, ki zasledujejo vedno in povsod le svoje posebne interese, ki nimajo z interesi članstva nikake skupnosti.

Z ozirom na podporne organizacije obdrži J.S.Z. svojo sedanjo taktiko tudi v bodoče, ker se je izkazala za pravilno in koristno.

Bila je sprejeta soglasno.

K 14. točki sporeda je resolucijski odbor predložil dve resoluciji; prva se tiče navodil našemu članstvu za delo med mladino in jo je v imenu odbora predložil Anton Garden, ki je dejal, da je enaka oni ki jo je sprejel šesti redni zbor, razen ene spremembe, v kateri se bolj naglašja, da naj naši mladi somišljeniki agitirajo za angleške socialistične liste in da naj se zavzamejo za angleško mladinsko glasilo, kadar ga stranka obnovi. Resolucija se glasi:

ZA SOCIALISTIČNO DELO MED MLADINO.

Ena najvažnejših dolžnosti vsakega socialista je, da posveča agitaciji med mladino čimvečjo pozornost. Za kontrolo nad mladino se bore vsi družbeni toki. Kapitalistična država jo drži pod svojim vplivom s pomočjo šole, subvencioniranih mladinskih organizacij in časopisja. Cerkev se poslužuje istih metod.

Delavsko gibanje ima to prednost, da prihaja pred mladino z lučjo resnice Kapitalistična in verska vzgoja zavaja. Šovinizem zavaja. Ali socialistično gibanje uči, in uči mladino v luči resnice tako, da je v njenem interesu. Ogromne sile, ki so proti nam najmočnejše ravno tam kjer pride v poštev mladina, so vzrok, da v tej deželi nimamo mladinskih ustanov in organizacij, katere bi se že danes mogle kosati z mladinskimi ustanovami pod kontrolo privatnih interesov. Ali česar danes še nimamo, bomo imeli, kajti bodočnost je naša. V direktivo članstvu JSZ. navajamo sledeča priporočila za agitacijo med našo mladino.

1. Kjer mogoče, naj se ustanovi društvo Socialistične Mladinske Lige (Young People's Socialist League), v katero lahko spada mladina med 14. in 25. letom. Vsa navodila daje tajništvo JSZ. in tajništvo Y.P.S.L.

2. Pridobite naše visokošolce, da pristopijo v Ligo za industrialno demokracijo (League for Industrial Democracy).

3. Člani YPSL. nad 21. letom starosti morejo postati tudi člani ameriške socialistične stranke, dasi so še v nadalje lahko aktivni v YPSL.

4. Vsak klub JSZ. naj si vzame za nalogo, da dobi nekaj članov tudi med mladino. Zainteresira naj jo s priredbami ali na katerikoli način, kakršnih se poslužujejo socialisti pri svojem agitacijskem delu. Organizira naj pod okriljem kluba diskuzijske sestanke za mladino.

5. Vsak klub JSZ. naj ima vsaj eno priredbo na leto, katera bo posvečena agitaciji med mladino. Program naj bo zabaven in prosveten, in izvaja naj se ga deloma v jeziku sekcije JSZ. katera ga prireja, in deloma v angleškem jeziku kolikor največ mogoče z mladinskimi močmi pod vodstvom izkušenih sodrugov.

6. Navajajte mladino na čitanje listov kakor so New Leader, Milwaukee Leader, St. Louis Labor, Reading Labor Advocate in druge angleške socialistične liste. Ako stranka, oziroma YPSL. izdaja svoje angleško mladinsko glasilo, je naša naloga, da ga širimo. Kdor izmed

nove generacije je zmožen čitati slovensko, mu priporočite, da naj poleg drugih listov čita tudi "Proletarca".

7. Vsak klub JSZ. naj ako le mogoče priredi enkrat na leto izlet (piknik), za katerega naj se agitira posebno med mladino. Klubi JSZ. bodo privlačni za mladino ako jih bodo sodrugi in sodružice ZNALI napraviti privlačne.

8. Vsak klub JSZ. naj ima, ako količkaj mogoče, svoj dramski in svoj pevski odsek (oziroma zbor). V obeh se nudi obilo prilike za sodelovanje naši mladini, in s pomočjo pevskih in dramskih zborov pod vodstvom naših klubov jo bomo najlažje pridobili.

9. Navajajmo vse sposobnejše člane katere smo dobili med mladino, da sprejemajo odgovorne urade v klubu in društvih; da sodelujejo z okrajno, državno in centralno socialistično organizacijo; da se uveljavijo povsod kot člani JSZ. in s tem kot prepričani socialisti.

Na predlog odbora je bila soglasno sprejeta.

Drugo resolucijo, ki se tiče angleške priloge "Proletarca", je v imenu resolucijskega odbora predložil s. Zaitz in se glasi:

ANGLEŠKA PRILOGA "PROLETARCA".

V našem gibanju, zapopadeno v J. S. Z., in med našimi somišljeniki je že precej v Ameriki rojenih Slovencev. Nekateri teh so zelo aktivni, in njihov krožek se bi večal, če bi imeli poleg agitacije v naselbinah in slovenskega glasila tudi angleško prilogo "Proletarca", v katero bi naši tu rojeni slovenski sodrugi poročali o aktivnostih v naselbinah med mladino ter o splošnih aktivnostih. Razpravljali bi v nji o vsem kar se tiče našega gibanja v splošnem in o delu med našo mladino.

V kolikor mogoče, bi se naj v tej prilogi objavljali tudi dobri, a kratki angleški članki o dnevnih pojavih ter splošnega značaja.

Da se čitateljev, ki so proti zmanjšanju slovenskega gradiva, ne oškoduje, priporoča ta zbor upravnemu odboru "Proletarca", da ustanovi poseben fond \$500, kateri bo omogočil, da bo "Proletarec" izšel enkrat vsaki mesec povečan za osem strani.

Slovenski čitatelji bodo s tem na dobičku, ker so većina zmožni čitati tudi angleško.

Kako in do kdaj naj se zbere ta fond, ter druge podrobnosti naj reši upravni odbor s sodelovanjem drugih zveznih odborov ter funkcionarjev.

Angleška priloga bo dala "Proletarcu" več življenja, ustvarila bo zanj že v teku nekaj mesecev veliko več zanimanja in to bo v korist gibanju in listu.

Onim, ki bi rajše videli da ustanovimo separaten popolnoma angleški list pod okriljem našega pokreta, priporočamo, da od te agitacije odstopijo, ker je stvar v sedanjih okoliščinah za nas gospodarsko neizpeljiva. Izvedljivo pa je, ako se zavzamemo za načrt, da damo "Proletarcu" angleško prilogo. V interesu lista kot pokreta je, da ga izvedemo čimprej.

Zaitz nato komentira, da naj se vsi zedinijo za predlog v resoluciji, ker je ustanovitev separatnega angleškega lista v danih razmerah nemogoča. Čisto nekaj drugega je, ako ustanovi kdo angleški (ali kar se tega tiče, slovenski) list z bizniških razlogov, kakor, če ga ustanovi za socialistično propagando in vzgojo. V prvem slučaju bo urejevan in upravljan radi biznisa, torej tako, da bo "popularen", v drugem tako, da bo čitateljem dal to kar potrebujejo, ne pa kar "hočejo". Vzdrževati slednjega pa je veliko težje nego prvega.

Radelj ml. izvaja, da se strinja z bistvom resolucije, toda želi, naj se ima možnosti za ustanovitev posebnega angleškega lista vedno na vidiku, in če se prilika ponudi, naj se jo izrabi.

Na predlog odbora je resolucija za ustanovitev angleške priloge "Proletarca" soglasno sprejeta. — Zaključek seje ob 11:50 dopoldne.

Joseph Radelj ml., Christina Omahne, zapisnikarja. Albert Hrast, predsednik.

Šesta seja 21. maja popoldne.

Predsednik Hrast otvori sejo ob 12:45 popoldne.

Zapisnik četrte seje prečitan in s popravki sprejet.

Poslani dopisi se vzamejo na znanje.

Suppančič predlaga, naj se radi obilice dela ki ga ima zbor na tej seji omeji govore v razpravah na pet minut. Predlog odklonjen, ker je pravilo te zbornice, da se omeji čas le pri gotovih referatih, kjer obširna razprava ni toliko važna.

Se preide na 18. točko sporeda, Jože Zavertnik,

Strokovno organizirano delavstvo in J. S. Z.

Moj referat se nanaša na delavske strokovne organizacije. Nepotrebno je da vam razložim kaj je delavska strokovna organizacija in čemu je potrebna v delavskem gibanju, ker vam je stvar več ali manj znana. Veliko bolj važno je za nas v kakšni luči vidimo socialisti strokovno organizacijo in kakšno taktiko ji priporočamo, da bo varovala in ščitila interese delavstva, dokler človeška družba prizna sistem blagovne produkcije in distribucije za profit, kateremu pravimo na kratko: kapitalistični gospodarski sistem, da ne bo ekonomsko tako potisnjeno nizdol, da se ne bo moglo več bojevati za izboljšanje razmer v interesu delavskega razreda in za končno osvoboditev iz mezdne sužnosti, o kateri nekateri socialistični misleci trdijo, da je to zadnja forma gospodarske sužnosti za one, ki s svojim umom in ročnim delom ustvarjajo vse, kar človeška družba potrebuje za svoj obstanek.

Stavka v eni tovarni je bila nekoč, kjer je bil kapitalizem v razvoju, silno orožje. Za podjetnika je bilo nekaj nerazumljivega in presenetljivega, da so se delavci v njegovi tovarni vpri in rekli, ako hočete, da delamo, boš plačal toliko in toliko in delali bomo pa le toliko ur na dan. V tem presenečenju in nerazumevanju, zakaj je tako nepričakovano prišel odpor od strani njegovih delavcev, je podjetnik navadno privolil v delavske zahteve, ako so delavci vztrajali le nekaj tednov v stavki, ker se je bal konkurence svojih tekmecev, ki so dostikrat polovili njegove odjemalce.

Podjetniki so bili le nekaj let zbežani in brez moči. Organizirali so se in sicer veliko hitreje kot delavci. Ti so spremenili taktiko, pa niso več stavkali le pri enem podjetniku, ampak v vseh tovarnah ene industrije v gotovem teritoriju. V začetku so zmagovali, dokler podjetniki niso spoznali nove taktike delavstva, ali ko so se enkrat nanjo pripravili, so bili delavstvu v prizadetem teritoriju zopet kos. Strokovno organizirani delavci so bili zopet primorani izpremeniti taktiko. Odredili so stavko za vso industrijo v eni državi. Take stavke smo doživeli na Angleškem, v Nemčiji in še v marsikateri drugi deželi. Bile so v začetku dobro orožje in so se končavale z zmago za organizirano delavstvo. Podjetniki so tudi to taktiko pogruntali in se pripravili, da ji bodo kos. V Angliji smo najprvo doživeli, da so podjetniki znali zavleči stavko ne glede na to kako velika je bila zanje trenutna izguba, in tako delavce izstradali, da je bila nevarnost tukaj, da se stavka konča brez vsakega uspeha za rudarje. Nekdo izmed delavskih voditeljev je sugestiral splošno stavko. Beseda je vžgala. Bilo je nekaj novega za mase, ki se da rada podžigati z radikalnimi besedami do nepremišljenih dejanj. In tako je v masi beseda splošna stavka dobivala vedno več simpatij in so se ji morali pridružiti tudi oni elementi v delavskem strokovnem gibanju, ki so trezno mislili in najpreje izprašali sebe, ako je mogoče, da delavstvo zmaga s splošno stavko. Tehtali so sredstva, ki jih imajo kapitalisti ob času splošne stavke na razpolago, in sredstva s katerimi razpolagajo delavci. In ko so to dobro premislili, so vedeli, da delavstvo kapitalistom lahko povzroči veliko škodo, zmagati pa ne more brez izredno velikih žrtev, in da pride strokovna organizacija v nevarnost. Vprašali so sebe, ali bodo vsi delavci ubogali, ko se proglasi splošna stavka. Odgovor na to je bil: Strokovno organizirani delavci mogoče ubogajo vsi, neorganizirani pa najbrž ne bodo. Kdo bo prvi prišel v gospodarsko stisko, ako se proglasi splošna stavka? Delavci ali kapitalisti? Odgovor je bil ta: Delavci! Zakaj? Splošna stavka pomeni, ako nihče ne dela, se tudi nič ne producira in ne transportira. Sredstva, s katerimi razpolagajo delavci, so pa tako majhna, da si delavske družine ne morejo napraviti velikih zalog življenjskih potrebščin. So pa tudi še druge reči brez katerih ne morejo izhajati delavci kot kapitalisti in te so kurjava, razsvetljava, voda itd. Splošna stavka pomeni, da nihče ne dela, delo počiva v električnih centralah, plinarah, vodovodnih in drugih pivnih napravah, mlekarnah

itd. In tako je bilo že naprej videti, da splošna stavka ne bo splošna, akoravno se imenuje splošna. Delavstvo je bilo radi sebe primorano delati koncesije in zato ni bila zadnja in prva splošna stavka na Angleškem iz gospodarskih vzrokov splošna, kajti ustavljen ni bil obrat v podjetjih, brez katerih delavstvo izhajati ne more, ako noče vzeti konec od vsega hudega. Takozvana splošna stavka ni imela tistega uspeha, ki ga je pričakovalo delavstvo kajti vrh tega je bila vlada popolnoma na strani podjetnikov in pripravljena rabiti tudi oboroženo silo v trenutku, ko stavka postane nevarna za posedujoči razred. Zakaj se je to zgodilo? Zato, ker ima tudi na Angleškem posedujoči razred politično moč in ukazuje državnemu aparatu in ga tudi lahko izrabiti vsak trenutek v interesu svojega razreda, dasiravno ima delavstvo precej močno zastopstvo v angleškem parlamentu. Strah posedujočega razreda pred politično zavednostjo delavstva je učinkoval na prvega, da se ni masševal zaradi delne splošne stavke nad britskim delavskim razredom, ki je imel pogum izvati britske posedujoče sloje z obširno stavko. Posedujoči razred je vedel, ako se masšuje nad delavstvom, da s takim dejanjem pomnoži glasove za kandidate delavske stranke, ki se bi vrnila po volitvah pojačana v parlament, moč strank, ki zastopajo interese posedujočih, se bi pa na obratno znižala.

Še manj uspešno orožje so stavke v Ameriki, ker je delavska strokovna organizacija veliko šibkejša kot na Angleškem, politična zrelost delavstva pa skoro enaka ni. Le majhno število strokovno organiziranih delavcev se v Ameriki zaveda, da se mora poslužiti politične akcije za izboljšanje razmer v sedanji človeški družbi. V Ameriki postoji še vedno načelo, da naj se politika drži zunaj delavske strokovne organizacije, naobratno pa vidimo, da ravno oni, ki to priporočajo, izrabljajo politiko za podkrepljenje njih gospodarske moči. Zadnja stavka delavcev v železniških delavnicah in sedanja stavka rudarjev, nam dajeta dober zgled. V slednji lahko opazujemo, kako brutalno nastopa državna policija proti stavkujočim rudarjem. Pensilvanski governor se ne briga za stavkujoče rudarje, kakor da bi sploh ne bilo rudarske stavke. V kongresu se rešuje vprašanje premogovne industrije na ta način, da se deluje za njeno centraliziranje pod privatno kontrolo. Vodja stavkujočih rudarjev John L. Lewis, stoji sam na tem stališču, dasiravno predgovor v pravih rudarske organizacije govori, da je njen cilj nacionaliziranje premogovne industrije. Zakaj tako? Ker se ogromna večina članov unij ne zaveda, ali ne ve da se morajo delavci poslužiti volilne pravice in podvzeti politične akcije kot razredno zavedni delavci, ne pa glasovati za delavske prijatelje, kot jim priporočajo njih voditelji stare šole.

Za nas socialiste, ki se zavedamo tega dejstva, in ki razumemo, da si mora delavstvo prisvojiti politično moč, ako se hoče sploh kdaj osvoboditi mezdne sužnosti, je to nauk, da moramo učiti delavstvo, naj se organizira politično kot razred in se poslužuje volilne pravice, da izvoli svoje zastopnike v občinski, okrajne in državne zastoje ter v kongres. Prvič zato, da ohrani svobodo tiska, govora, združevanja in zborovanja kot pomožna sredstva za doseg socialnih zakonov in svojega končnega cilja.

Nastopati moramo povsod kot učitelji in naglašati potrebo, da mora biti delavstvo združeno kot ena družina — kot en razred brez razlike na vero, spol, narodnost in polt, ker so tudi nasprotniki delavstva ravno tako združeni. Pojasniti moramo in učiti, da delavska strokovna organizacija je tedaj zmagovala, ako je združena z delavsko razredno politično organizacijo. Kadar naletimo na nezavedne nasprotnike iz svojih vrst, bodimo tolerantni. Pojasnimo jim, kar ne razumejo in sicer tolikokrat, da razumejo in postanejo zavedni borci za pravice delavskega razreda.

Zdrava pamet pravi, ako moram priti v trdnjavo in spoznam, da so vrata od zadaj odprta, tedaj jo bom obšel v loku in prišel vanjo pri zadnjih vratih. Norost bi bila tako trdnjavo nasakovati od spredaj s topovi in doprinasati žrtve, ako vidim, da jo lahko zasledim pri zadnjih vratih brez žrtv. Sploh moramo svojo taktiko uravnavati vedno tako, da imamo med delavci malo žrtv. Oni voditelj, ki doprinese velike žrtve a doseže majhne, dostikrat neznatne uspehe, ni dober, ampak najboljši voditelj je oni, ki doseže velike uspehe s najmanjšimi žrtvami. Zato je dobro in bolje vsako potezo, vsako akcijo preudariti desetkrat, kot enkrat ali nobenkrat. Od prevdarnega vodstva so odvisni uspehi.

To velja tudi v vseh praksah in bitkah s posedujočim razredom in nasprotniki delavstva kjerkoli. Pred vsako akcijo je treba preudariti, kako velike bodo izgube, preden se doseže uspeh. Ako nam zdrava človeška pamet pove, da bodo izgube tako velike, da odtehtajo uspeh, tedaj je boljše,

da se akcije opusti, pa naj bo na političnem ali gospodarskem polju in se počaka na ugodno priliko, da bodo žrtve manjše. uspehi pa veliki. Nikakor se ne smemo prenačeti, ne zaradi tega, ker pregovor pravi, da naglica ni nikoli dobra, ampak zaradi tega, da smo na jasnem, da kaj ne bo škodila delavskemu razredu.

Bodimo preudarni učitelji, prilagodimo se zmerom razmeram, zato jih študirajmo, da jih poznamo. Že Darwin je dognal za naravo, da uspevajo le one rastline in živali, ki se prilagode razmeram, tiste, ki se ne, pa poginejo. Ta zakon je veljaven tudi za človeško družbo in njene uredbe, kar nam potrjuje zgodovina človeškega rodu. Zakon narave je jeklen, trd in neizpros, pa tudi večer.

Napredek v človeški družbi ne gre nikdar naprej v ravni črti. Ako sedaj v enem kraju drvi skokoma naprej, se to godi, ker je preje počasi lezel. Drugje gre svojo naravno pot, zopet drugje pa počasi. V resnici je pa stvar taka, da je napredek skoraj v celi človeški družbi enak, kajti tam kjer se je razvil do višje stopnje, ne more naprej, dokler ga zopet ne dohite oni, ki so zaostali.

Pri vseh svojih akcijah to tudi vpoštevajmo, pa bomo v resnici delali za napredek v človeški družbi. Odprava mezdne sužnosti v samo eni državi ali enem delu sveta je nekaj nemogočega. Odprava mezdne sužnosti je le tedaj mogoča, ako je človeška družba zrela zanjo.

Te resnice imejmo vedno pred očmi, pa bomo razumeli, zakaj mezdna sužnost še danes ni odpravljena in zakaj so nekatere popolnoma jasne in razumljive stvari za ljudske mase tako težko razumljive. In če razumemo to, bomo veliko lažje nosili življensko butaro tako, kakoršna je. Pojasnili bomo lahko tudi delavnemu ljudstvu, zakaj je tako kot je in ne drugače.

Delajmo za osvoboditev delavskega razreda iz mezdne sužnosti in ne vprašujmo, ako jo doživimo, tako, da bo delavski razred ne samo politično svoboden, ampak tudi gospodarsko. Delajmo, agitirajmo in učimo z zavestjo, ako mi ne doživimo tega dneva, ga bodo pa naši potomci, pa bo vsak izmed nas spolnil svojo nalogo v življenju. Za nami bodo nadaljevali naše delo drugi, dokler mezdna sužnost za delavski razred ne bo odpravljena. Sodrugi naprej z delom in agitacijo! (Odobrovanje.)

Nato prečita resolucijo k temu referatu, katero se izroči odboru za resolucije.

Predlagano in sprejeto, da se referat s. Zavertnika sprejme.

Razprave o poročilu se udeležijo Udovih, Ban in drugi. Zavertnik ima še zaključno besedo, na kar je bilo njegovo poročilo sprejeto.

Nadaljnji predlogi resolucijskega odbora.

Resolucijski odbor nadaljuje s svojimi predlogi. Garden referira v imenu odbora o važnosti letošnje volilne kampanje za naše gibanje, in apelira na delegate, da ji posvetijo vso pažnjo. Klubi naj navodila tu predložene resolucije dobro preštudirajo in se ravnajo po njih, pa so nam uspehi zagotovljeni. Resolucija se glasi:

J.S.Z. V VOLILNI KAMPANJI L. 1928.

Letošnja volilna kampanja je za socialistično gibanje v Združenih državah največje važnosti. Gospodarske in politične razmere niso bile za socialistično agitacijo še nobenkrat bolj ugodne kot so sedaj. Znaki, da je socialistično gibanje v tej deželi na pragu prerojenja in novega razmaha, so pred nami.

V koliko bomo v stanju izrabiti ugodnosti ki se nam nudijo v agitaciji za pojačanje našega gibanja, odvisi od dela vsega članstva. Ker je J.S.Z. sestavni del socialistične stranke, je dolžna biti aktivna na vseh poljih socialistične agitacije. Nalogo je vselej vestno vršila, in sedmi redni zbor JSZ. je uverjen, da jo bo tudi v tej kampanji. Delo, ki je pred nami in ga moramo vršiti, je:

1. Širiti naša glasila, letake in brošure. Sodelovati na vseh priredbah okrajne ali mestne organizacije socialistične stranke in prevzeti del odgovornosti za njih uspeh.

2. Aktivno sodelovati pri nabiranju podpisov na nominacijske peticije za socialistično listo, kajti le če

dobimo dovolj podpisov v posameznih državah, pridejo naši kandidati na glasovnico.

3. Za kampanjo, kot za agitacijo sploh, so potrebna gmotna sredstva. Čimveč jih bo stranka imela, toliko več kampanjskega dela bo izvršila. Klubi JSZ., kakor tudi posamezni člani in članice, so vedno sodelovali pri zbiranju kampanjskega fonda in zbor se zanaša, da bodo storili vse kolikor mogoče tudi v tem letu. Navodila in potrebne listine dobe iz urada JSZ.

4. Velike važnosti so shodi. Kadar je sklican, bodisi da je sklicatelj lokalna ali okrajna organizacija, ali klub JSZ., je v vsakem slučaju dolžnost vseh članov JSZ. v dotičnem kraju, da store kolikor največ mogoče za uspeh shoda. Ni toliko važno, da je v vsakem okraju mnogo shodov, ampak važno je, da so tisti, kar je sklicanih, dobro organizirani in da je na njih udeležba velika in s tem res impresivna.

5. Eksekutiva JSZ. naj poskrbi za primerne kampanjske letake, ki se jih bo širilo med jugoslovanskim delavstvom. Ob enem naj skrbi, da bo kampanjsko delo naših klubov čim uspešnejše in v ta namen naj jim poleg teh da, ako potrebno, nadaljna navodila.

6. V svrhu boljšega uspeha pri zbiranju kampanjskega fonda naj se JSZ. obrne za sodelovanje na vsa društva naprednih jedrot in zvez ter na druge organizacije, ki so našemu gibanju prijazne. Na njih članstvo naj apelira za prispevke v kampanjski fond, ter mu pojasni, kako bo porabljen.

7. Od zbrane vsote se razdeli enako med stranko in JSZ. Slednja bo iz svojega dela pokrila izdatke za kampanjske letake, za prirejanje shodov ter za drugo agitacijsko delo med jugoslovanskim delavstvom.

Sodrug in somišljeniki, čas za agitacijo je ugoden, dobri rezultati so dosegljivi ne samo za stranko kot celoto, ampak enako tudi za J.S.Z. Postanimo najaktivnejši med aktivnimi v vrstah zavednega delavstva te dežele. Naprej za večje socialistično gibanje in socializem!

Ker se je o kampanji že razpravljalo ko je bila na dnevnem redu tozadevna točka sporeda, je bila ta resolucija sprejeta brez nadaljne diskuzije.

Odbor predloži sledečo resolucijo, h kateri je referiral s. Zaitz:

PREMOGARJI IN J. S. Z.

Ves čas, od kar obstoji socialistično gibanje med jugoslovanskim delavstvom v Ameriki, je imelo med našimi premogarji najboljšo zaslombo.

Agitirali so za razširjenje našega glasila, ustanavljali klube J. S. Z. ter sodelovali v vsaki napredni akciji splošnega značaja. S tem hočemo naglasiti, da je bilo v poslednjih dveh desetletjih med slovenskimi in drugimi jugoslovanskimi premogarji več smisla za socialistično delo kakor pa proporcno med našim industrialnim delavstvom.

Premogarji so danes v kritičnem položaju. Kaotičnost, ki vlada v njihovi industriji, proces trustiziranja, izpopolnjevanje tehnike, več premogovnikov pripravljenih za obratovanje kot se jih potrebuje, to in drugo je pognalo stotisoče rudarjev v delno ali pa trajno nezaposlenost.

Velike družbe so v takem položaju začele s sistematičnim bojem za uničenje unije (U. M. W. of A.) Unijske premogarje so izprle ponekod že pred dvema in več leti. Stavka, ki je nastala aprila l. 1927, traja v Pennsylvaniji, Ohiju ter nekaterih drugih okrožjih še sedaj. Povsod pa se družbe oprijemljejo taktike, da zadajo uniji čimveč udarcev.

Kakor so naši premogarji zvesti J. S. Z., tako jim je ta ves čas borbe dala vso mogočo moralno pomoč in

je sodelovala v akcijah, da se jim pomore gmotno. V tem oziru si je prizadevala storiti čimveč.

Med raznimi potežkočami premogarjev je notranji boj v uniji, ki oslablja njih odporno silo. Dasi se zbor JSZ. v polni meri zaveda, da je sedanja administracija unije veliko, če že ne največ kriva za zmešnjave v nji, ter popolnoma odgovorna za napačno taktiko, je vendarle v interesu celote, da ostane unija v borbah kot je sedanja, enotna, in da je opozicija ne ruši, ampak cementira. Zbor JSZ. ne odobrava pustolovskih eksperimentov struje, ki se ponuja uniji za odrešenika, ker rodi taktika kakršno zastopa ravno nasprotno učinke.

Zbor J. S. Z. je v tej borbi s premogarji ne s posameznimi frakcijami. Je protiven taktiki administracije in nič manj protiven je taktiki takozvanega odbora za rešitev unije. Prijateljska opozicija obstoječi administraciji, ki bi resno in prepričevalno dokazovala, da je v stanju doseči več kot pa zastarale metode sedanjega vodstva, bi članstvo uverila o svoji odkritosrčnosti ter ga pridobila zase.

Dokler je količjak upanja na zmago, stoji JSZ. odločno na stališču, da je za rudarje potrebno vztrajati. Ne le potrebno, ampak dolžnost.

Če pa kje izginejo vsi upi na zmago, ako stavka ni več splošna ampak deljena na okrožja, in če se vidi, da ni več efektivna, in da bi bilo podaljševanje borbe samo podaljševanje mizerije, tedaj naj zastopniki društev, klubov in drugih organizacij v takih okrožjih pridejo skupaj ter sami med seboj razpravljajo o vprašanju, ali nadaljevanje boja njihovi stvari koristi ali škoduje.

Ako se v takih okoliščinah odločijo, da je po njihovih nazorih stavka končana, da je izgubljena, ne smejo nikakor uvesti v vrste delavcev duh poraza, pač pa ORGANIZACIJO OHRANITI in se učiti iz dobljenih izkušenj za BODOČE boje.

Razprave o nji se udeležijo Zgonik, Udovich, Ovca in Kern. Zaključuje s. Zaitz. Resolucija sprejeta soglasno.

Garden v imenu odbora predloži resolucijo, ki je apel na razumništvo za sodelovanje. V uvodnem govoru je dejal med drugim, da je namen JSZ. dvigati naše delavstvo v zavednosti, ponosu in kulturno ter mu pomagati v boju za boljše življenske pogoje. Da se ga dvigne na višji nivo inteligence, potrebujemo sposobnih učiteljev, ki bodo znali učiti delavce v socialističnem duhu. JSZ. je storila mnogo v tem pogledu (naštevaja dejstva z raznih konvencij, razne naše akcije itd.) Nato je izvajal, da pričakujemo od intelektualcev, ki izhajajo iz delavskega razreda, vse mogoče sodelovanje pri našem vzgojevalnem delu, taka kooperacija pa je zdrava in plodonosna le, ako izvira iz nesebičnih motivov ter stremi edino po izboljšavanju človeške družbe.

Med našim narodom jih je precej, ki bi lahko pomagali, in resolucija je naslovljena nanje, na vse tiste, ki so sposobni delati med ljudmi požrtvovalno, s čistimi nameni. Priznanje za tako delo prihaja počasi, ker si ga mora človek zaslužiti z delom, to pa vzame čas. Resolucija se glasi:

APEL NA IZOBRAŽENCE ZA SODELOVANJE.

Poglavitni namen J.S.Z. je poleg političnega prosvetno delo, kajti samo izobraženo delavstvo bo sposobno ustvariti boljšo uredbo od sedanje. V svrhu naše politične akcije in borbe za ljudska prava je izobraževanje naše najvažnejše orožje.

Iz tega razloga je povsem naravno, da smo bili vedno naklonjeni prizadevanjam posameznih delavcev priti do čimvišje izobrazbe, in to ne samo v pricipu, ampak tudi v praksi. Na raznih konvencijah, v listih, na shodih in naših zbiorih so sodrug najvnetejše zagovarjali predloge in načrte za pospešitev izobraževalnega dela in trudili so se, da izvojujejo onim izobražencem, ki so hoteli delati med nami, potrebna sredstva ter moralno pomoč.

Isti nagibi so vodili naše sodruge v prizadevanjih za podpiranje dijakov, katere smo ob enem vabili v pokret na sodelovanje.

Intelektualec, ki je aktiven med delavskim ljudstvom tako da je ljudstvu v prid, je našemu gibanju vedno dobro došel, pa bil profesionalc, pisatelj, žurnalist ali karkoli. Enako dobro došli so nam dijaki, ako žele koristiti s svojim znanjem skupni delavski stvari.

Socialistično gibanje se od vsega začetka bori za več izobrazbe, za več in boljše šole, za manj propagande ter več znanosti v njih.

Socialistično gibanje ni samo gibanje manualnih ter obrtnih delavcev, ampak vseh, ki hočejo več civilizacije, ki hočejo da se krivice odpravijo, da se namesto sistema ki sloni na izkoriščanju ljudstva zgradi nov red, v katerem bo človek ustvarjal v interesu skupnosti, za potrebo, ne za profit.

V J.S.Z. je prostora za vse inteligente, in vabimo medse vse, ki so odkriti in poštene ter imajo voljo pomagati pri izobraževalnem delu.

K resoluciji govorijo Godina, Olip, Zavertnik in Zaitz. Sprejeta je bila soglasno.

Odbor predloži resolucijo, ki jo je sestavil v smislu sugestij in od strani klubov ter delegatov predloženih resolucij z ozirom na kampanjo za širjenje našega tiska, predvsem glasila JSZ. Glasi se:

AGITACIJA ZA "PROLETARCA".

VII. redni zbor JSZ. smatra, da je uspeh socialističnega lista glede na pridobivanje naročnikov odvisen v prvi vrsti od aktivnosti sodrugov v posameznih krajih. Vsled tega je naše glasilo "Proletarec" razširjeno samo v naselbinah, kjer delujejo aktivni zastopniki.

V svrhu, da se "Proletarca" čimbolj razširi, zbor priporoča:

V vsaki naselbini naj naši sodrugi in somišljeniki ustvarjajo zanimanje za "Proletarca". Sodelujejo naj z zastopniki lista kolikor največ mogoče, in vsakdo naj smatra za svojo dolžnost izrabiti vsako priliko ki se mu ponudi, povečati število naročnikov "Proletarca".

Sodrugi, somišljeniki in vsi drugi prijatelji lista naj skrbijo, da bodo napredna podpora društva, klubi in kulturne organizacije oglašale svoje priredbe tudi v "Proletarcu", prvič da mu s tem nudijo gnotno pomoč, in drugič, ker se list na ta način razglašja in se zastopnikom olajšuje agitacijo.

Delavci naj vplivajo tudi na trgovce, da oglašajo v "Proletarcu" čimveč. Kdor ne more v vsaki številki, naj mu nakloni oglas vsaj od časa do časa. (Mnogi store to že sedaj, mnogi bi dali oglase, ako bi čitatelji hoteli sodelovati z upravo lista povsod v zadostni meri.)

V gnotno pomoč "Proletarcu" je, ako naročate knjige iz njegove knjižarne.

Važen vir za pokrivanje primankljaja so sredstva, znana kot "prispevki listu v podporo". Da ne bodo eni sodrugi in somišljeniki obremenjeni preveč, ta zbor priporoča vsem, naj store kolikor mogoče za "Proletarca" v zbiranju doneskov v njegov tiskovni fond.

Zbor priporoča odborom JSZ. ter upravnemu odboru glasila, da čimprej dobi pota in sredstva, ki bi pripomogla, da dobi "Proletarec" stalnega potovalnega zastopnika. V kolikor izvedljivo, naj bi prirejal sestanke in shode v svrhu ustanavljanja novih klubov ter jačanja obstoječih, posejal naj bi seje naprednih društev v namenu, da jih pridobi za pristop v Izobraževalno akcijo, prodajal naše knjige in izvrševal druge agitacijske posle, ki spadajo v tak delokrog.

V izvedbo tega načrta naj upravni odbor Proletarca ter eksekutiva JSZ. skupno podvzameta korake, da

se dobi potrebna sredstva. Ustanovi naj se poseben agitacijski fond, katerega vir bi bili prostovoljni doneski.

Kjer mogoče, naj se dobi za gotov okraj potovalnega zastopnika začasno; izvršuje naj isto delo, kot prej navedeno.

Zbor priporoča, da naj vsakdo izmed prijateljev lista, ki ima kak dober nasvet v prid pojačanja agitacije za njegovo razširjenje, sporoči svoja mnenja in sugestije upravnistvu, odnosno upravnemu odboru.

Agitacija za razširjenje "Proletarca" je stvar sodelovanja nas vseh. Čim več nas bo, toliko lažje bodo reševani gospodarski problemi "Proletarca".

Sodrugi in drugi prijatelji, VII. redni zbor se zanaša na vaše sodelovanje.

Jankovich izvaja, da daje resolucija lepa navodila, toda ne bodo nič izdala, če ostanejo samo na papirju. Apelira na vse članstvo, da si jo vtisne v spomin ter dela za razširjenje Proletarca po njenih navodilih in priporočilih. Govori, kako se bi dalo skupno s sodrugi vsake naselbine dobiti v list oglase, kar bi bila gnotna pomoč, od kakršne so odvisni skoro vsi listi.

Miško pravi, da je agitacija za list važna, toda smo o tej točki govorili ko sta pričela urednik in upravnik, zato smatra, da se naj bi sedaj diskuzijo omejilo. Predlaga konec razprave. Predlog sprejet. Besedo dobe še prej javljeni: Udovich, Radelj, Suppanchich, Ban, Jankovich, Zornik in Pogorelec. Resolucija odbora soglasno sprejeta.

Sledi 15 minut odmora.

Sklenjeno, da se zboruje v večer, dokler ne bo spored izčrpan.

Resolucija k referatu s. Zavertnika, ki jo je predložil odboru, se glasi:

DELAJSKE STROKOVNE ORGANIZACIJE.

Zborujoči se zavedajo važnosti in potrebe delavske strokovne organizacije za izboljšanje razmer v mejah sedanje kapitalistične človeške družbe, a ravnotako priznajo, da se mora delavstvo boriti na političnem polju in se poslužiti glasovnice kot orožja pri volitvah v občinske, okrajne in državne zakonodajne zastoje ter kongres, da je taktika strokovne organizacije uspešna in trajna.

Zavedajoč se tega dejstva, priporoča sedmi redni zbor članom JSZ., da agitirajo med strokovno organiziranimi delavci in jim priporočajo, da naj se poslužijo volilnega listka ob vsaki priliki in oddajo svoje glasove za kandidate razrednozavedno organiziranega delovnega ljudstva, da vladajoči razred ne potisne ljudstva gospodarsko tako daleč nizdol, da se ne bo moglo več bojevati za izboljšanje razmer v mejah sedanje kapitalistične družbe in za doseg svojega končnega cilja — odprave mezdne sužnosti in gospodarskega sistema blagovne produkcije in distribucije za dobiček. Trajni uspehi za delavno ljudstvo so le tedaj mogoči, ako se posluži strokovne, politične in gospodarske organizacije in vseh drugih legalnih sredstev proti reakciji vladajočega razreda, katerega želja je ob vsaki priliki potisniti delavno ljudstvo nazaj v njegovem stremljenju po politični in gospodarski enakopravnosti in demokraciji.

Bila je sprejeta soglasno.

Zaitz izvaja, da mnogi naši klubi ne delajo dovolj na prosvetnem polju. Graja vse, ki ne izrabijo priložnosti katere se jim nudijo, kajti če hoče klub v naselbini res pridobivati na vplivu in ugledu, če hoče res pokazati sposobnosti, tedaj se mora predvsem lotiti PROSVETNEGA DELA. Kjer ga zanemarijo klubi, ga goje brezbarvni elementi, ki se le prevečkrat opirajo na kako fraziranje in tako njihovo delo ne rodi tistih ugodnih posledic, kot pa, če bi ga vršili klubi. V imenu odbora predlaga nato sledečo resolucijo:

PROSVETNO DELO KLUBOV J. S. Z.

Vsak klub naj smatra za svojo dolžnost, da je čim aktivnejši na prosvetnem polju.

Priredi naj najmanj dva predavanja letno, v velikih naselbinah več. Aranžira naj diskuzijske sestanke, pred-

met pa naj se določi naprej ter se ga naznani na prejšnji seji ali v listu. V ta namen naj ima klub poseben odsek za diskuzije in predavanja.

Ako le mogoče, naj ima klub svoj dramski odsek, katerega naloga je skrbeti za prirejanje dramskih predstav in za oderske programe sploh (npr. ob prilikah obletnic. Prvega maja itd.)

Ako izvedljivo, naj ima klub svoj pevski zbor, v katerega naj se poleg priseljenih Slovencev pritegne tudi tu rojeno slovensko mladino.

Čitalnice in knjižnice so važno vzgojno sredstvo. Kjer ima klub svoje stalne prostore, ali kjer so pogoji da jih v doglednem času dobi, naj ima vedno v vidu prostor za čitalnico. Knjižnico ima lahko vsak klub, četudi nima stalnega urada. S knjižnicami klubov se je pripravilo že marsikoga na čitanje dobrih knjig, ki so mu pripomogle k znanju.

Na priredbah, ki so združene z mešanim programom, in na koncertih, naj bo vedno nekaj angleških točk, da se s tem zblizamo z ameriško-slovensko mladino ter jo pridobimo zase.

Klubom ter drugim organizacijam, pripadajočim Izobraževalni akciji JSZ., sedmi redni zbor toplo priporoča, naj se za nasvete in za sodelovanje obračajo na prosvetni odsek JSZ. Nadalje, da pomagajo temu odseku in da v ojačanje našega vzgojevalnega in kulturnega dela agitirajo med društvi, da jih pridobe za pristop v Izobraževalno akcijo JSZ.

Ta resolucija je bila po kratki razpravi soglasno sprejeta.

Garden v imenu odbora predlaga, da se sedmi red zbor izreče za resolucije, ki jih je sprejela konvencija soc. stranke, med njimi resolucijo za priznanje sovjetske unije; za boj proti silam ki streme omejiti civilne svobodaščine; proti imperializmu; za osvobodjenje političnih jetnikov; za vse druge splošnega značaja, ki jih je meseca maja to leto sprejela socialistična stranka.

Predlog po kratki razpravi sprejet.

Maslač predstavi bratskega delegata od Jugoslavenskog Prosvjetnog Saveza Luka Uršića, ki je bil navdušeno pozdravljen.

Zaitz v imenu resolucijskega odbora izvaja, da smo v dveh referatih razpravljali o vprašanju socialistične agitacije med srbo-hrvatskim delavstvom v Ameriki in o nujnosti, da čimprej obnovimo močno hrvatsko-srbsko sekcijo. Resolucija odbora se glasi:

ZA ZGRADITEV HRVATSKO-SRBSKE SEKCIJE J. S. Z.

Jugoslovanska socialistična zveza organizatorično ne bo popolna, dokler ne bo imela močne hrvatsko-srbske sekcije.

Ker letošnja predsedniška kampanja socialistični stranki mnogo obeta, in ker se v resnici pojavljajo znaki, da bo začela socialistična stranka iti zopet navzgor, smatramo čas za ugoden, da se podvzame vse mogoče korake za reorganiziranje hrvatsko-srbske sekcije J. S. Z.

V ta namen naj se tajništvo JSZ. sporazumno z eksekutivno obrne za mnenja na organizacije in na posameznike med Hrvati in Srbi, od katerih se pričakuje sodelovanja. Predvsem naj se dožene, ako je Jugoslavenski Prosvjetni Savez voljan poleg na prosvetnem delati tudi na političnem polju, in to v okvirju JSZ.

V sporazumu s srbskimi in hrvatskimi sodrugji ter somišljeniki naj se v tem letu izda srbo-hrvatski kampanjski letak, če mogoče obširnega, in naj se skrbi, da pride med hrvatske in srbske delavce v tisočih izvidih.

V pokritje stroškov za izdajo letaka naj tajništvo JSZ. uvede agitacijo za pridobivanje sredstev v kampanjski fond tudi med hrvatskim in srbskim delavstvom.

Če eksekutiva JSZ. uvidi, da ji bodo sredstva dopuščala, naj izda en srbo-hrvatski letak izključno za ne-

govanje sentimenta, ki bi pripomogel do ustanovitve hrvatsko-srbske sekcije, drugi letak pa naj bo splošnega agitacijskega značaja za našo stranko ter njene kandidate.

Maslač toplo priporoča, da se za stvar resno zavzamemo in sklenemo cilj, započen v tej resoluciji, tudi doseči.

Kokotović v daljšem govoru, naslovljen v prvi vrsti na bratskega delegata Jugoslavenskog Prosvjetnog Saveza, izvaja, da se je ta zbor v prejšnjih par dneh mnogo pečal s problemom, kako pritegniti hrvatsko in srbsko delavstvo v pokret, kateri deluje za osvoboditev proletarijata iz meznega in duševnega robstva. Apelira na J. P. S., katerega tvorijo v glavnem tisti hrvatski sodrugji, ki so bili nekoč aktivni z nami, da zopet sprejmejo našo roko, da delamo skupno za skupni program in cilje. In te moramo imeti kajti drugače je organizacija brez duše, brodari v temi ne da bi vedela čemu in kam. Apelira na Uršića, naj sporoči svojim sodrugom v JPS., da je naša iskrena želja, da pride do ujedinenja, do koraka, ki bo pognal delavsko gibanje med jugoslovanskim delavstvom v Ameriki za mnogo korakov naprej. (Odobranje.)

Predsednik se nato pavabi zastopnika bratskega nam saveza, da nagovori ta zbor.

Luka Uršić pravi, da ga zelo veseli, ker more v imenu J. P. S. pozdraviti tu zbrano delegacijo J. S. Z. Veseli ga, da prihaja i na tej strani želja za sodelovanje, za več skupnosti, za enotno delo. Pojasnjuje, da Jugoslavenski Prosvjetni Savez ni politična, ampak zgolj prosvetna organizacija, zaveda pa se, da je delavska ustanova, in njeno činstvo bo vedno tam, kjer so interesi delavstva. Kot prosvetna organizacija se ne spušta v politične borbe, toda s tem ni rečeno, da jo zametava.

S smotrenim sodelovanjem na straneh vseh prizadetih bomo v stanju za naše ljudstvo in za delavstvo v splošnem marsikaj doseči in dosegli bomo, če se bomo učili drug drugega razumevati, drug z drugim kooperirati za skupne naše cilje! (Odobranje.) (Kokotovićev in Uršićev govor sta navedena le v izčrpu.)

Predsednik se Uršiću zahvali za prisotnost in za njegov govor ter ga zagotavlja, da je resna želja tega zbora najti pota, ki bi dovedla do zedinjenja vseh tistih jugoslovanskih delavcev, ki hočejo, da postanemo močni ter gremo naprej.

Kokotović predlaga, da se resolucija odbora, ki jo je preje predložil s. Zaitz, po tej razpravi in nagovorih sprejme. Bila je sprejeta soglasno.

Maslač predlaga, da se o tej razpravi obvesti odbor J. P. S., da se mu pošlje kopijo resolucije, ter se ga uradno pavabi v združitev ter sodelovanje. Soglasno sprejeto.

Poročilo odbora za pravila.

Odbor za pravila, v katerem so B. Novak, Pogorelec in Zaitz, naznani, da je gotov z delom. Zaitz pravi, da bodo prečitane le tiste točke pravil, ki so spremenjene. Pojasnjuje nadalje, da so bila pravila zadnjič tiskana v obliki knjižnice po clevelandskem zboru l. 1924, in bodo zopet to leto. Pravila je ta odbor zelo preuredil, toda ne v bistvu, pač pa v razpodelbi. Sedaj bodo bolj sistematizirana, in točke, ki se tičejo enega člana, bodo sedaj skupaj, namesto v raznih členih. Omenja, da ako ta zbor takó sklene, bodo pravila priobčena v zapisniku v celoti, drugače pa samo spremembe. Dobil pa bo pravila vsak član, kadar bodo dotiskana in v redu za razpošiljanje klubom.

Pri VI. členu, Zvezni kongres, se doda točka, sprejeta že na prejšnjem zboru, da ima vsaka konferenčna organizacija JSZ. pravico do delegata, kateremu plača vožnje stroške JSZ. iz konvenčnega sklada. Nadalje, da se plača vožnje stroške poročevalcem ter vsem drugim funkcionarjem (npr. dvema članoma prosvetnega odseka), ki so kot člani zbora upravičeni do povrnitve, ako pravila ne določajo drugače.

Pri VII. členu, članarina, se je razvila večja razprava, in to radi spremembe v članarini pri stranki. Ker pa stopi nova članarina v veljavo šele 1. januarja 1929, ostane l. točka VIII. člena kot predložena po odboru, eksekutivi pa se da moč, da v tem slučaju, ako potrebno, napravi spremembe kadar pride v veljavo novi sistem.

Sklenjeno nadalje, da so prosti članarine, kot doslej, stavkarji, brezposelni člani, v dolgotrajnih boleznih in di-jaki, toda vsakdo mora v bodoče plačati najmanj \$1 članarine na leto, ki ga mora Zveza odračunati stranki. To točko se razume tako, da so upravičeni do oprostitve članarine le oni, ki so v naštetih slučajih brez sredstev.

IX. člen, Obtožbe, porota n prizivi, določa mnogo jasnejše kot v prejšnjih pravilih, kako je postopati v slučaju obtožb in pritožb, instance itd. Bil je sprejet soglasno.

Točka o predlaganju iniciativ v novih pravilih daje klubom več možnosti za take predloge kot v starih. Bila je sprejeta soglasno.

Pod splošne določbe je uvedena točka, ki pravi: "Člana kateregakoli sekcije ali zveznega odbora, ki se ne udeležijo treh zaporednih sej, mora tajnik Zveze ali sekcije opozoriti na dolžnost, in če se prizadeji ne opravičiti, niti ne pride na naslednjo sejo, se smatra njegovo mesto za izpraznjeno, in ga zavzame tisti, ki je dobil za izvoljenimi v dotični odbor največ glasov. Ako potrebno, sme za važna izpraznjena mesta eksekutiva razpisati nove volitve." — Odbor za pravila je pojasnil, da se je dogajalo, da so gotovi člani prevzeli kandidature, bili izvoljeni in so potem zanemarili dolžnosti popolnoma. Ta točka bo temu odpomogla. Bila je sprejeta soglasno.

Pri točki Konference JSZ. je bilo sklenjeno, da ostane v splošnem ista kot do zdaj, dodaj, da se ji določbo, da ako se bi sekcije JSZ. zopet obnovile, se Konference lahko razdele po sekcijah, če bo to v interesu boljše agitacije. Sedaj so skupne, ker so praktično le konferenčne organizacije slovenske sekcije.

Godina predlaga, da se naj bi naši zbori vršili na vsake štiri leta. Zaitz argumentira proti, kajti zbori JSZ. nimajo opraviti s kakimi zavarovalninskimi vprašanji, ampak z vsakodnevnimi problemi ljudstva, pa je potrebno, da se vrše pogosto. Predlog odbora za pravila sprejet (da se zbori vrše na vsaki dve leti).

Miško predlaga, da se pravila z vsemi spremembami in dodatki potrdijo ter da se jih smatra veljavnim s 1. junijem 1928. Predlog soglasno sprejet.

Sklenjeno, da se jih ne priobči v zapisniku, pač pa samo v obliki knjižice.

Preide se na razne zadeve.

Predlogi za ustanovitev zveze pevskih zborov.

Miško predloži načrt za organiziranje Zveze socialističnih pevskih zborov, o katerem je že razpravljala wisconsin-ska-illinoiska Konferenca JSZ.

Načrt, ki ga je predložil, se glasi:

"Zveza socialističnih pevskih zborov (jugoslovanskih) se smatra kot odsek Izobraževalne akcije JSZ.

I. Namen. — Namen zveze je delovati za čim ožje stike med socialističnimi pevskimimi zbori, in pridobiti v njo tudi tiste delavske zore, kateri so našemu gibanju naklonjeni. Njen bistven namen je gojiti slovensko pesem in glasbeno umetnost sploh. Nadalje, pridobiti slovensko ameriško mladino v naša pevska društva ter jo vsposobiti za razumevanje naše in delavske pesmi. Prirejati naj bi se skupni koncerti z vidika tu označenih namenov.

II. Sestava organizacije. Po sedmem rednem zboru začasno imenovani tajnik naj pismeno povabi vse socialistične in druge jugoslovanske delavske pevske zore na sodelovanje za ustanovitev Zveze socialističnih pevskih zborov. Po priglasenju zadostnega števila se določi kraj za ustanovni sestanek omenjene zveze. Vsak zbor ima pravico poslati enega zastopnika. Nobeden zbor ne more imenovati pooblaščenca od drugega zbora, da ga zastopa na sestanku. Vsaki, ki hoče odločevati, mora biti zastopan po svojem delegatu. Stroške jim plačajo zbori, ki jih pošljejo.

Na sestanku se zedinijo za ustanovitev, potem sestavijo pravila, ki morajo biti v soglasju z načeli naše stranke ter pravili JSZ. Dalje izvolijo potrebne odbornike in odseke ter določijo kraj za svoj skupni koncert.

Odbor za sestavo načrta, imenovan na konferenci JSZ. dne 6. maja 1928, Milwaukee, Wis.

Victor Petek predloži sledeči načrt, ki se v bistvu od prvega ne razlikuje, ima pa drugačno ime in vsebuje tudi nekaj drugih sprememb:

I. Ustanovi naj se "Zveza delavskih pevskih zborov", katero se naj smatra za odsek Izobraževalne akcije JSZ.

II. Namen. — Delovati za ožje stike med slovenskimi delavskimi pevskimimi društvi za povzdigo slovenske pesmi, vzpodbujati ljubezen do umetniškega petja, in gojiti poleg slovenskih ter klasičnih pesnitev tudi delavsko pesem, in končno, vzbujaati med našo mladino zanimanje za slovensko in delavsko pesem.

III. Sestava organizacije. — Po zboru začasno imenovani tajnik stopi takoj v stike z našimi pevskimimi zbori in jih pozove k sodelovanju. Po proglašenju zadostnega števila zborov jih začasni tajnik obvesti, da naj izvolijo delegate, s katerimi naj se sporazumno določi čas in kraj zborovanja.

Za kraj naj se predvsem ozira na mesto, ki je v središču prizadetih zborov. Ker je priporočljivo, da naj ima na tem sestanku vsak zbor le en glas, je praktično, če izvoli vsaki enega delegata, Izobraževalna akcija pa imenuje ali izvoli enega. Stroške delegatom plačajo zbori, ki jih pošljejo.

Kot zadostno število za ustanovitev take zveze naj se smatra tri zore, kadar se prijavijo.

IV. Na ustanovnem sestanku naj delegatje sestavijo primerna pravila, ki bodo odgovarjala namenu ter potrebam nove pevske zveze.

Zveza naj se ne ustanovi takoj na širši podlagi, temveč naj se njen razvoj prepusti času, da ga širi kakor bodo določevale moči in potrebe. Naše prepričanje je, da bi na širši podlagi ustanovljena zveza pomenila samo zmešnjavo in nepotrebne težkoče, njen uspeh pa bi bil dvomljiv.

Priporočamo, da se iz sklada Izobraževalne akcije pomaga vsaj deloma kriti stroške prvega zborovanja.

Prepričani, da bi bilo zamudno in nepraktično, ako se bi ta zbor pečal s pravili te pevske zveze, oziroma ako bi jih ji sestavljali, mu predlagamo ta načrt v odobritev, kar naj se smatra kot temelj za ustanovitev nove pevske zveze.

V diskuziji so govorili razni člani zbora, nato pa je bil sprejet predlog s. Godina, da se sedmi redni zbor z idejo ustanovitve take pevske zveze strinja, ker pa mu manjka časa, prepušča vso stvar v odločevanje odboru in konferenci, katera jo je sprožila. Predlog sprejet.

Razno.

Za sedež prihodnjega zbora so bila nominirana sledeča mesta: Detroit, Waukegan in Chicago.

Zaitz predlaga, da se plača zapisnikarjema \$6 dnevno. Sprejeto.

Predlagano in sprejeto, da naj izide zapisnik kolikor mogoče v izčrpu in s tem skrajšan, ostali prostor pa se porabi za angleško prilogo.

Zlemberger predlaga, da se da tajniku, uredniku in odboru JSZ. popolno zaupnico za njih delo. Soglasno sprejeto.

Predsednik Albert Hrast v kratkem nagovoru izjavi, da je delo sedmega zbora končano, kar se naših sej tiče, nadaljevati pa moramo z njim v klubih, v naselbinah in med delavstvom v splošnem. Naše naloge so velike, in kako jih bomo vršili, je odvisno od nas, o uspehih in neuspehih pa bomo razpravljali na našem osmem rednem zboru. Torej naprej! (Aplavz.)

Zaključek zborovanja.

Albert Hrast, predsednik. Chas. Pogorelec, tajnik. Christina Omahne, Joseph Radel ml., zapisnikarja.

Justica, ki se pusti ukaniti, ako imaš dolarje

George Remus, bivši "butlegarski kralj", ki je obogatel s pomočjo prohibicije, je bil decembra prošlo leto pred poroto radi umora svoje žene. Umor je izvršil in mu je bil dokazan. Ni ga tajil — toda je navajal "olajševalne okolščine", ki so ga dovedle k zločinu. Zagovornike je imel dobre, zagovarjal se je sam.

Toda krivda je bila jasna in ga ne bi bilo mogoče rešiti dolge zaporne ali pa celo smrtne kazni. No, zagovorniki so najeli "veščake", ki zdravniško doženejo ali je zločinec mentalno zdrav ali ne. In so ugotovili, da je Remus blazen, kajti bili so najeti za tako dognanje. Veščaki, ki jih je najel državni pravdnik, so sicer dokazovali, da je Remus pri zdravi pameti, ali porota je verjela, da ni, ter ga je oprostila; nato so sodni organi določili, da se Remusa pošlje v zavod za blazne kriminalce. To je bilo pred dobrim pol letom.

Dne 20. junija so ga izpustili, ker so zopet ugotovili, da je Remus pameten in ne spada v blaznico. Tako se je s pomočjo denarja in vpliva v krogih korumpiranih sodnih in drugih vladnih organov rešil smrtne kazni in ječe s pomočjo blaznice, v katero je bil poslan "po krivem". Remus je prost, ima denar, kršil je prohibicijo, umoril je ženo, pa se bo vendar gibal v "ugledni" družbi kot njen ugleden član.

AGITACIJA ZA SOCIALISTIČNO STRANKO, STAVKOVNA SITUACIJA IN DRUGO.

BRIDGEPORT, O. — Tukajšnji sodrugi pridno nabirajo podpise, da pride socialistična stranka v državi Ohio na volilno listo za predsedniške in governerske volitve. Sodrugi, običajno vse ne glede na narodnost — vsi smo delavci, in dobiti moramo okrog 25,000 podpisov, kar ni majhno delo.

Letos ima delavstvo priliko pokazati, če hoče še sistem kakršnega s tako težo čutimo na svojih hrbtih, ali pa smo pripravljeni pridružiti se stranki, ki dela edino za delavske interese. Če praviš, "jaz sem socialist", še ne pomeni da si, kajti pokazati moraš to z delom na polju socialistične agitacije. Postani AKTIVEN član kluba, prihajaj na seje, zanimaj se za vse kar se dogaja v stranki in JSZ. — pa boš res član socialističnega gibanja. Socialistov v besedah je mnogo, v praksi pa pomagajo starim strankam, kapitalističnemu časopisu in nazadnjaškim slojem. Na take socialiste se socialistično gibanje ne more zanesti in se NE zanaša.

Poglejte, kako so se naši predniki borili, predno so zgradili unijo. In danes — kdo jo bo uničil? Brezbrizni delavci, ki se niso znali nikoli poglobiti v njen ustroj, ki se niso hoteli učiti, pa so sledili patriotičnim, drugič "revolucionarnim" demagogom. Seveda, krivci v prvi vrsti so premogovni baroni, Lewis, in naša "delavska" vlada, ki nas tako "lepo ščiti"! Zraven pa še naši komunisti! O stavki sami ne bom pisal podrobno, ker se bi dalo o nji napisati cele knjige. Izmed naših rojakov ni šel iz te nasebine še nihče na delo v rove. Ko to pišem, so še vedno stoodstotno na stavki. Rudarji drugih narodnosti pa se že vračajo na delo — vsaki dan nekaj. Še noben večji rov v bližnjem okrožju tega mesta ne obratuje. Večina naših rojakov je bila zaposljena v njih. Naj navedem sledeči slučaj: Pred dvema leti sem v rovu Lincoln nagovarjal rojaka, da naj pristopi v naš klub. Njegov sodelavec je rasprotnoval, češ, kaj bodo socialisti, komunisti, to smo! Tisti komunist danes stavkokazi na Weeb mine. Dolgo je lagal, da dela na cesti, enkrat pa sta ga dva naša člana sledila in dognala, da stavkokazi. Drug slučaj: Pred štirimi meseci je dal rojak komunist subdistriktnim uradnikom unije ultimatum, da če mu ne dajo zadostne podpore, gre stavkokaziti na Weeb mine. To sta resnična dogodka. Iz mnogih takih in podobnih slučajev sem izprevidel, da tisti, ki so najbolj vpili, ki so najbolj goreli "navdušenja", so se začeli prvi izgubljeni.

Save the Union Committee je spravil položaj unije na mrtvo točko, kar priznava tudi sam, ker sklicuje nacionalno konvencijo za organiziranje nove unije na

razvalinah prejšnje. Preje je prisegal, da bo rešil to ki jo imamo, in si je dal tudi ime v tem smislu. S svojimi agenti je povzročil med premogarji pravi kaos; škodo, ki jo je storil, se ne bo popravilo deset let. In je še vprašanje, če se je bo v sedanji generaciji premogarjev sploh moglo popraviti, kajti velika večina ne verjame sedaj nikomur — ne "progresivcem", ne lewisovcem. Provokatorska taktika je torej popolnoma dosegla svoj namen.

Sedanji mizerni položaj stavkarjev in njihove unije je pokazal ameriškemu ljudstvu eno temeljno resnico: Da je močna unija splošnega delavstva v vsaki industriji, v premogovni kot v jeklarski in drugih — mogoča le, če ima socialistične nazore in s socialističnim duhom prepojeno vodstvo, ki zna razumno in praktično delati. Reakcionarna vodstva v ameriških unijah so dokaz stagnacije. Reakcionarni in "revolucionarni" ekstrem v U.M.W. sta dokazala, kako se v uniji ne bi smelo delati, če se ji želi dobro.

Rojaki sotrpini, v tej dolgotrajni stavki ste imeli priliko videti, kako nas vse zatira in razdira. Videli ste ljudi, ki so govorili in govorili, obljubovali kar ste hoteli — dobili pa niste ničesar. Povzročili so polom in zapravili tisočake, ki so jih prispevali delavci drugod stavkarjem in njihovim družinam v podporo. Kam so šli? Nekaj za podporo — toda drugi? Računov ni in jih nikoli ne bo. Komunisti pod krivimi pretvezami kolektajo in zapravijo nabrani denar največ v druge namene. Vse so nagnali na kolekto, dekleta, žene, rudarje — sploh vse kogar so mogli. Vsote so šle na pittsburški relief, od tam pa — jaz ne vem, ti tudi ne. Višje glave vedo, ali "revolucionarna" dolžnost zahteva, da molče. Kaj njim gladni stavkar — samo da "revolucija" napreduje.

Taktika provokatorstva, katera je zavedla toliko stavkarjev, je bila za rudarje še veliko dražja šola kot Lewisova. Dasi pozno, so jo začeli zapuščati. Čezdalje več je onih, ki spoznavajo, da so bili zapeljani. Mislili so, da bodo škodovali Lewisovi mašini, so pa v resnici le — sebi in svoji uniji.

Joseph Snoy.

NAROČITE "NEW LEADER"!

Če hočete biti točno poučeni o delavskem gibanju v tej deželi, naročite angleško socialistično glasilo "New Leader". Več sto slovenskih in drugih jugoslovanskih delavcev ga že prejema. Naročite si ga tudi vi. Stane \$2 letno. Naročnino sprejema "Proletarec".

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obre-
stuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadrugne banke, (On account of Zadrugna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadrugni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadrugni zavod.

VOLILNA KAMPANJA IN MI.

CLEVELAND, O. — Letos imamo predsedniške volitve in kampanja je na vseh straneh v teku. V raznih državah, med njimi tudi v Ohiju, bodo poleg predsedniških ob enem governorske volitve, nadalje v kongres, za senatorja, v razne državne in druge urade. Boj za politične službe in za vodstvo bo torej lju. Gospodarji se pripravljajo na boj, da izvojujejo zmago. Njim ni na tem da bi preprečili boj za službe med demokrati in republikanci, glavno je, da so kandidatje "zanesljivi", pa bili prve ali druge stranke. Kot stranki sta obe "zanesljivi". Obe podpirajo na "debelo" kapitalistični interesi, na "drobno" pa razni graftarji, ki hočejo ostati pri jaslilih, ali pa se skopati k njim.

Predsedniška kandidata imajo dva: Hoover bo na republikanski listi, demokratje po vzhodnih državah, deloma v zapadnih in tudi drugih, imajo oči na newyorškem Smithu. Boj bo hud, in ljudje se bodo prepirali, ali naj bo bodoči prezident eden ali drugi teh dveh. Razlike za privatne interese, to je, za kapitalizem, ne bo. Potrebno pa je zanj, da se ljudje prepirajo radi kandidatov, misleči, da je med demokrati

FRANK VICICH

FURNITURE—UPHOLSTERING
—REPAIRING—REFINISHING

1842 W. 22nd St. Chicago, Ill.

Tel.: Canal 0384.

Se priporočata rojakom pri nakupu pohištva.—Vse kar se rabi za dom. Parlor Suit napravimo po naročilu. Sprejemamo vsa v tapetniško stroko spadajoča dela. Kupujte pri nas in si prihranite od 30 do 50%. Za popravilo nas pokličite na dom. Vsako delo garantirano.

Odprto od 8. zjutraj do 9. zvečer.

Frank Mivšek COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinj, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

PIKNIK

GIRARD, O.

Klub št. 222 J. S. Z.

priredi piknik na
običajnem prostoru
— pri —

SLOVENSKI BISTRICI

V AVON PARKU

v nedeljo 8. julija.

Začne se predpoldne, konec zvečer.

Vabimo na udeležbo vse iz Girarda in
okolice ter bližnjih naselbin.

Preostanek se porabi za
delavski pokret.

Za DOBRO postrežbo v vseh ozirih bo
DOBRO preskrbljeno.

Na svidenje 8. julija.

ODBOR.

in republikanci razlika, kajti drugače se bi morda začeli kar v množicah zanimati za socialistično stranko, to pa bi bilo nevarno. Zato kapitalisti trošijo milijone v volilnih kampanjah, kajti z velikim vriščem, ki je deloma najet in umeten, drže ljudsko pozornost nase.

Socialistična stranka je na svoji konvenciji aprila t. l. v New Yorku nominirala predsedniškega in podpredsedniškega kandidata. Prvi je Norman Thomas, drugi James H. Maurer. Za governorja v državi Ohio je socialistični kandidat sodrug Joseph Sharts. Poleg teh imamo kandidate tudi v druge urade. Vsak delavec, ki noče, da bo njegov glas vržen proč, ga bo oddal za socialistino listo in ob enem agitiral zanjo. Ves svet se čudi, kako to, da ameriško delavstvo nima močne socialistične stranke, dasi razmere za milijone delavcev niso nič kaj "sijajne", dasi imamo velike stavke in so oblasti proti delavstvu v skoro vsakem slučaju, korupcije pa je v tej deželi toliko, da smrdi do neba. Čudijo se nam popravici, in čas je, da se zgánemo. V tem in prihodnjih mesecih delajmo kot socialisti toliko vztrajno, kot delajo nasprotniki v kapitalističnem taboru. Skrbimo, da dobimo dovolj podpisov, da bodo

naše organizacije jake, da se zberejo potrebna sredstva in da socialistična stranka docela premaga klanec zastoja in se potem razmakne na vse strani kot stranka ameriškega delavstva, kateri pripada bodočnost.

John Krebelj.

SOPROGA S. VRHOVNIKA NA UNIVER-SALU, IND., UMRLA.

Dne 25. junija je umrla na Universalu, Ind., na posledicah operacije Frances Vrhovnik, soproga sodruga Vincent Vrhovnika, ki je tajnik kluba JSZ. v Universalu. Pokojnica je bila doma iz vasi Podlipovo, občina Kolovrat na Kranjskem. Njeno dekleško ime je bilo Francka Kokole. Bila je stara 44 let. Zapušča soproga, dva sina in dve hčeri, v Pa. sestro Antonijo Zorko, v starem kraju pa očeta in eno sestro. Bila je članica druš. št. 305 SNPJ. in druš. št. 16 SSPZ. Bila je blaga žena, priljubljena med rojaki, ki so jo poznali. Pokopana je bila dne 28. junija. Preostanim naše sožalje. — *Poročevalec.*

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford
2212-2213. Uradije od 2. do 4. pop., izvzemši torek in petek, in od 6. do 8. zvečer vsak dan.

MARTIN BARETINCIC POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TAUCHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne kljentinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGO

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od
7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI. Naročite si dnevnik "PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba
za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regali, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam velike izbore raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekerdev.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

IZ UPRAVNIŠTVA.

S. Andrew Vidrich, Johnstown, Pa., je dal izvod Cankarjevega "Hlapca Jerneja" v angleškem prevodu dr. Ryskemu. Posledica je, da jih je dr. Ryski naročil še šest izvodov. Delo se mu zelo dopade in knjigo je naročil, da jo razdeli svojim prijateljem. Dr. Ryski je rodom Rus. Poročajo nam, da skupno z dr. Rhodesom delujeta za obnovev delavskega političnega gibanja med Amerikanci v Johnstownskem okrožju. Rhodes je bil pred vojno tajnik soc. okrajne organizacije.

Frank S. Tauchar, ki se je mudil nekaj časa med farmerji v Willardu in Sheldonu, Wis., je poslal osemnajst naročnin. Naročil se je zopet tudi Wm. Brunschmidt, ki je bil na listi Proletarčevih sotrudnikov že pred 22 leti. Ker je bil v obeh naselbinah ustanovljen tudi soc. klub, in ker je v interesu farmerjev samih, upamo, da se bo število naročnikov med njimi stalno večalo.

John Stonich, tajnik pueblskega kluba JSZ., je naročil 30 izvodov te številke, s pripombo, da jih bo skušal razprodati. Naročil je deset iztisov brošure "Spies in Steel", prejšnjih deset pa je razprodal Joe Hochevar. Stonich in Mary Hochevar sta nabrala na pikniku Zadrúžne prodajalne v podporo "Proletarcu" \$3.65. Imena prispevateljev bodo v prihodnjem izkazu.

Prvi dolar v fond za angleško prilogo "Proletarca" je poslal Frank Petavs, Little Falls, N. Y. Ob enem je poslal zopet pet naročnin.

Nick Triller, Library, Pa., je poslal dve naročnini, in ob enem piše: "... Tukaj živimo v tako sla-

bih razmerah in v takem položaju kot jaz še ne pomnim v tej deželi ... Nas je vedno manj. Ne vem kaj bo ... " Tragedija premogarjev je popolna.

Sliko slabih časov med našimi delavci, posebno seveda med stavkujočimi premogarji, dobite, ako berete njihova pisma. Na preprost način opisujejo razmere, in pripovedujejo o svojih bojih in težavah. "Proletarca" ne odpovedujejo. Žele, da ga jim pošiljamo, naročnino bodo poslali ko hitro začno delati. Mi jim ugodimo, toda ker ima list redne izdatke in jih moramo pokrivati, naj v teh časih nadomestijo zaostale naročnike in stavkovnih okrožjih s povečano agitacijo naši sodrugi in somišljeniki v večjih mestih.

John Lokar, Collinwood, O., je sklenil, da so mora nekaj nabrati v podporo temu listu, in je začel pri svoji ženi. Dala je \$1, sin enega, sam je dal dva, ostalo je dobil med drugimi. Imena so bila v zadnjem izkazu.

To je prva številka Proletarca, da ima večjo angleško prilogo. Mi bi tak list v obeh jezikih potrebovali vsak teden. Za pokritje povečanih stroškov skozi eno leto je potrebna vsota \$500, ob enem bo list povečan enkrat na mesec za osem strani. Zberimo to vsoto čim prej, da začne "Proletarec" redno izhajati z angleško prilogo. Za naše gibanje med mladino je nujno potrebna.

Trinerjevo Grenko Vino

je najvarnejše sredstvo v slučaju želodčnega nereda. Ne jemljite nikakih kroglic ali tablet, ki škodujejo drobno, rabite le Trinerjevo grenko vino, ki vam naravnim potom in temeljito izčisti vso notranjost želodca. Pri vseh lekarnarjih. —(Adv.)

OPREZNI LJUDJE

skrbe za varnost svojih vlog, in jih nagajajo tako, da dobe čim več obresti. Naše investicije so za oprezne ljudi.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik.